

Mooses ja suuri kotiinpaluu

Raamattupiiriopas 2. – 5. Mooseksen kirjoihin

Mailis Janatuinen

Päivitetty 12.10.2021

Sisällys

Osa 1

1. Israel joutuu orjuuteen • 2. Moos. 1
2. Mooseksen syntymä • 2. Moos. 2:1–10, Hepr. 11:23–26
3. Prinssistä lainsuojattomaksi • 2. Moos. 2:11–22, Apt. 7:23–28
4. Jumala ilmoittaa nimensä • 2. Moos. 2:23–3:22
5. Mooseksen vastaväitteet • 2. Moos. 4:1–26
6. Amramin pojat marssivat faraon eteen • 2. Moos. 4:27–5:23
7. Herra uudistaa lupauksensa • 2. Moos. 6:1–7:6
8. Kolme ensimmäistä vitsausta • 2. Moos. 7:7–8:15
9. Paarmat, karjarutto ja paiseet • 2. Moos. 8:16–28, 9:1–16
10. Rakeet, heinäsiirkat ja pimeys • 2. Moos. 9:17–10:29
11. Pääsiäinen asetetaan • 2. Moos. 11:1–12:20
12. Viimeinen vitsaus • 2. Moos. 12:21–51
13. Egyptistä lähtö • 2. Moos. 13
14. Káislameren ylitys • 2. Moos. 14
15. Mirjamin voittolaulu • 2. Moos. 15
16. Leipää taivaasta • 2. Moos. 16
17. Vettä kalliosta • 2. Moos. 17
18. Appi rientää avuksi • 2. Moos. 18
19. Savuava vuori • 2. Moos. 19:1–19, 20:18–23
20. Kymmenen käskyä • 2. Moos. 20:1–23
21. Täsmennyksiä moraalilakiin • 2. Moos. 22:15–16, 5. Moos. 22:13–21, 28–29
22. Liitto Jumalan kanssa • 2. Moos. 23:20 – 24:18
23. Kultainen sonni • 2. Moos. 32
24. Mooses ja Jumalan kasvat • 2. Moos. 33

Osa 2

25. Uudet laintaulut ja liiton uudistaminen • 2. Moos. 34
26. Pyhäkkötelta • 2. Moos. 36:1–7, 40:1–43
27. Pappuus ja ylimmäinen pappuus • 2. Moos. 28, 3. Moos. 8, Hepr. 4,7
28. Uhrilaki ja sen merkitys • 3. Moos. 1:1–9, Hepr. 10:1–7
29. Jumala on kuluttava tuli • 3. Moos. 9–10
30. Kanaanilaisten kansojen moraalittomuus • 3. Moos. 20:10–17, 22–24
31. Matka jatkuu – samoin napina • 4. Moos. 11
32. Mirjamin kapina • 4. Moos. 12
33. Vakoojien lähettäminen • 4. Moos. 13:1–14:10
34. Rangaistus: 40 vuotta erämaata • 4. Moos. 14:11–45
35. Korahin kapina • 4. Moos. 16:1–35
36. Aaronin sauva versoo • 4. Moos. 17
37. Aaronin viimeisellä veräjällä • 4. Moos. 20
38. Pronssikäärme • 4. Moos. 21 ja Joh. 3:14–16
39. Israel kohtaa Baalin palvonnan • 4. Moos. 25
40. Kostoretki Midianiin • 4. Moos. 31:1–37, Jes. 9:1–6
41. Mooseksen jäähyväispuhe • 5. Moos. 1:1 ja 6:1–25
42. Menneen ja tulevan rajalla • 5. Moos. 7:21–8:20
43. Mooseksen kaltainen profeetta • 5. Moos. 18 ja Joh. 6:14–15
44. Joosua nimitetään uudeksi johtajaksi • 4. Moos. 27:12–23, 5. Moos. 31:1–15,23
45. Mooseksen joutsenlaulut • 5. Moos. 31:19–29, 32:21–29,36–44, 33:27–29
46. Mooseksen kuolema • 5. Moos. 3:23–29, 32:45–52, 34, Luuk. 9:28–31

1. ISRAEL JOUTUU ORJUUTEEN (2. Mooses 1)

Taustaa: 2. Mooseksen kirja jatkuu siitä, mihin 1. Mooseksen kirja oli jäänyt. Neljässä vuosisadassa Jaakobin 70-henkisestä perheestä oli tullut noin kaksimiljoonainen kansa. He olivat karjapaimenia, mahdollisesti myös maanviljelijöitä, ja asuivat Gosenin maakunnassa Niilin suistossa. Ks. kartta. Vaikka israelilaiset asuivat samassa maakunnassa, heillä on myös egyptiläisiä naapureita. Telttäelämä oli muuttunut taloissa asumiseksi. Kheopsin pyramidi oli tuossa vaiheessa yli tuhat vuotta vanha ja egyptiläiset temppelit olivat silmiä häikäiseviä rakennuksia.

Jakeet 1–5

- Miettikää, miksi 2. Mooseksen kirja alkaa Jaakobin poikien luettelolla?
- Egyptissä asuttaessa ei pidetty sukuuuteloita; muinaisheprean kirjoitustaito ilmestyi kuvaan mukaan vasta Mooseksen myötä. Kuitenkin kaikki heprealaiset tiesivät vielä 400 vuoden kuluttuakin, kenen Jaakobin pojan jälkeläisiä he olivat. Miten tämä on mahdollista?
- Kuvitelkaa, millaista Israelin lasten elämä oli ollut Egyptissä silloin, kun heitä ei vielä orjuutettu, mitä hyviä, mitä huonoja puolia siihen sisältyi?
- Miten monennessa polvessa siirtolaisten jälkeläiset yleensä muuttuvat uuden maan kansalaisiksi ja unohtavat kotimaansa? Miksi Jaakobin jälkeläisille ei käynyt niin? (Miten heprealaiset pystyivät säilyttämään Egyptissä oman kielensäkin?)
- Heprealaisilla ei ollut lakia, ei juhliä eikä pappeja. Miettikää, miten isien usko saatiin siirrettyksi polvelta polvelle neljän vuosisadan ajan vieraan kansan keskellä?
- Hesekiel kertoo, että ainakin osa heprealaisista sortui palvomaan egyptiläisiä epäjumalia (Hes. 20:7–8). Mikä sen sai aikaan?

Jakeet 6–7. Suomalaisia oletetaan olleen 1700-luvun alussa noin 300 000 henkeä. Runsaat 300 vuotta myöhemmin meitä on yli viisi miljoonaa maastamuutosta, nälkävuosista ja sodista huolimatta.

- Millaisten olosuhteiden vallitessa jokin kansa yleensä lisääntyy suuresti?
- Lehtitietojen mukaan Suomessa syntyy vuonna 2050 enemmän lapsia maahanmuuttajille kuin kantasuomalaisille. Millaisia erilaisia ajatuksia tilanne herättää kantasuomalaisten keskuudessa? Miten tämä seikka tulee vaikuttamaan yhteiskuntaamme?

Jakeet 8–10. Joosef oli pelastanut Egyptin nälkäkuolemasta. Hänen kuolemastaan oli kulunut tässä vaiheessa 250 vuotta. Sen jälkeen oli ollut montakin faraota, mutta myös dynastia oli ilmeisesti vaihtunut toiseksi.

- Miettikää eri syitä, miksi egyptiläiset eivät kirjoittaneet Joosefin saavutuksia aikakirjoihinsa?
- Olivatko faraon mainitsemat pelot mielestänne aiheellisia? (Miksi farao ei olisi halunnut israelilaisten lähtevän maasta sodan sattuessa?)

Jakeet 11–14. Uuden käännöksen mukaan heprealaisten status muuttui juuri tässä vaiheessa, niin että heistä tuli orjia (13). Pitom ja Pi-Ramses nimisiin kaupunkeihin viitataan vanhoissa lähteissä, mutta niiden sijainnista ei ole päästy yksimielisyyteen.

- Mitä kaikkia muutoksia varastokaupunkien rakentaminen toi karjankasvattajien elämään?
- Miten israelilaiset ehkä elättivät itsensä?
- Mikä on mielestänne kaikkein kauheinta orjan elämässä?
- Miten on mahdollista, että kansa lisääntyi orjuudessa vielä enemmän kuin vapaudessa?
- Millaiseen uskonnolliseen kriisiin kansa ehkä joutui tässä tilanteessa?
- Herra oli profetoinut aikoinaan Abrahamille kolme asiaa: 1) Hänen jälkeläisensä joutuisivat Egyptiin. 2) Siellä heistä tulisi suuri kansa, mutta heidät myös orjuutettaisiin. 3) 400 vuoden kuluttua Herra johtaisi kansansa kotimaahan ja rankaisisi orjuuttajia (1. Moos. 15:13–14). Millainen olisi israelilaisten tilanne ollut, jolleivät he olisi tulleet mitään tästä lupauksesta?
- Mitä sinulle merkitsee se, että Raamatussa on ennustettu lopun ajan kristittyjen vaino ja Jeesuksen paluu? (Millainen olisi tilanteemme, jollemme me tietäisi näistä asioista mitään edeltä käsin?)

Jakeet 15–17. Kättilöitä täytyi olla enemmän kuin kaksi. Sifra ja Puua olivat luultavasti heidän esimiehiään.

- Mihin farao pyrki käskyllään? (Miksi tytöt piti jättää henkiin?)
- Sifra ja Puua olivat jakeen 21 mukaan perheellisiä naisia. Mikä sai heidät ottamaan riskin ja boikotoimaan faraon käskyä?
- Miksi näiden kahden naisen nimi kirjoitettiin Raamattuun, vaikka faraon nimeä ei kirjoitettu?
- Sovelletaan nämä jakeet meidän aikamme aborttilakiin. Miten kristityn sairaalahenkilökunnan pitää mielestänne toimia aborttien suhteen?

Jakeet 18–22. Huom. vanha ja uusi käännös jakeessa 21 ovat molemmat mahdollisia.

- Mitä ajattelette kättilöiden valheesta?
- Miksi lasten – myös syntymättömien lasten – hengen varjeleminen tuo siunauksen mille hyvänsä kansakunnalle?
- Katsokaa jaetta 22 ja miettikää, miten Jumala voi sallia tällaista tapahtuvan omalle kansalleen?
- Kenestä tehtiin tämän etnisen puhdistuksen pyöveleitä? (Mitä se mielestänne osoittaa ihmisluonnosta, että tavalliset egyptiläiset suosivat tappamaan naapuriensa lapsia?)
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Kuten kaikki Raamatun kirjat, myös 2. Mooseksen kirja puhuu Jeesuksesta. Jo maan päälle tullessaan Jeesus otti ”orjan muodon”. ”Hän alensi itsensä ja oli kuuliainen kuolemaan asti, ristinkuolemaan asti” (Fil. 2:8). Hän koki samat kärsimykset kuin hänen kansansa oli kokenut Egyptissä. Häinkin joutui tekemään lapsena Egyptin reissun. Egyptin lastenmurha muistutti Betlehemin lastenmurhaa. Tähän kaikkeen Jeesus suostui vain siksi, että voisi vapauttaa meidät synnin, kuoleman ja Saatanan orjuudesta.

2. MOOSEKSEN SYNTYMÄ (2. Mooses 2:1–10 ja Hepr. 11:23–26)

Taustaa: Mooseksen vanhempien nimet olivat Amram ja Jokebed (4. Moos. 26:59). Aaron oli veljensä syntyessä kolme vuotta vanha. Isosiskon nimi oli Mirjam. Käytöksestään päätellen hän oli tuossa vaiheessa vähintään viisivuotias.

Jakeet 1–2, myös 1:22. Huomatkaa, että heprealaisilla orjilla oli egyptiläisiä naapureita (3:22).

- Miten on mahdollista, etteivät naapurit huomanneet Jokebedin raskautta?
- Miksi perhe ei lähtenyt pakoon ennen synnytystä?
- Miten alle kolmikuinen vauva saatiin pysymään hiljaa?
- Miten ehkä toimittiin, ettei satunnainen egyptiläisvieras huomannut vauvan olemassaoloa?
- Heprealaiskirje kertoo Mooseksen perheestä seuraavaa: ”*Usko sai Mooseksen vanhemmat pitämään poikaansa piilossa kolme kuukautta. Lapsi oli heidän silmissään ihmeen kaunis, eivätkä he pelänneet kuninkaan määräystä.*” (Hepr. 11:23.) Miksei kukaan muu heprealainen näytä toimineen samalla tavalla kuin Mooseksen vanhemmat?

Jakeet 3–4. ”Kaislakori” on hepreassa sama sana kuin ”arkki”. Jakeesta 6 käy ilmi, että kaislakorissa oli kansi. Enää deltan alueella ei ole krokotiileja, mutta muinoin oli.

- Millainen tuon kaislakorin piti olla ominaisuuksiltaan? Miksi Jokebed teki siihen kannen, mitä hyötyä siitä oli?
- Mitä mieltä olette, pelkäsikö Jokebed lapsensa voivan joutua krokotiilin hampaisiin vai oliko hän aivan varma siitä, ettei niin kävisi? Perustelkaa vastauksenne.
- Millaiset muutkin vaarat (kuin krokotiilit) vaanivat vauvaa Niilillä?
- Mitä voimme päätellä siitä, että Jokebed laski korin papyrusruokojen sekaan, ei virtaavaan veteen?
- Miksi Jokebed ei jäänyt itse seuraamaan vierestä, mitä vauvalle tapahtuisi? (Miltä hänestä tuntui lähteä ja jättää kaislakori jokeen?)
- Millaiset olivat ehkä Mirjamin, pienen isosiskon, mietteet, kun hän seurasi katseellaan kaisla-arkkua?

Jakeet 5–7. Huomatkaa, että prinsessin isä oli antanut määräyksen poikalasten heittämisestä Niiliin. Egyptiläiset ympärileikkasivat poikalapsensa vasta murrosikäisinä.

- Katsokaa tarkkaan, miten Mooses-vauva löydettiin.
- Mistä kaikista seikoista prinsessa päätteli, että lapsi oli heprealainen?
- Miksi egyptiläinen prinsessa ei heittänyt heprealaista lasta jokeen saman tien?
- Mistä pikku Mirjam keksi ehdottaa imettäjän hankkimista?

Jakeet 8–9

- Mitä luulette, arvasiko prinsessa, että imettäjä oli lapsen äiti? Perustelkaa kantanne.
- Mitkä kaikki asiat muuttuivat Amramin ja Jokebedin perheessä, kun Mooses-vauva tuotiin taas heidän kotiinsa? (Mitä kaikkea hyötyä tästä järjestelystä oli orjaperheelle?)
- Jokebed sai hoitaa lastaan imetysajan, joka tuohon aikaan kesti 3–5 vuotta. Miten luulette isän ja äidin kasvattaneen poikaansa tietäessään, että tämä olisi hänen luonaan vain nuo lyhyet vuodet? (Millaisen uskonnollisen kasvatuksen he ehkä pienelle pojalle antoivat?)
- Millaista uskonnollista kasvatusta me voisimme antaa pienille lapsillemme ja lapsenlapsillemme?

Jae 10. Nimi Moses on egyptiä ja merkitsee ”jostakin syntynyt”. Yleensä se on pääte, jonka edellä kerrotaan, mistä jumalasta lapsi on syntynyt, esim. Tutmoses, Atmoses. Hebreaksi nimi muistuttaa sanaa ”vetää ulos jostakin”.

- Miettikää eroa äidin ja pojan kannalta, kun Mooses piti lopulta viedä faraon palatsiin?
- Jos Mooses sai trauman tuosta erosta, millainen se oli ja kenen syytä se oli?
- Miettikää, kenen kädestä tulivat ne traumat, joita me olemme lapsena saaneet?
- Miksi prinsessa nimesi Mooseksen vasta tässä vaiheessa? (Miksi häntä oli kutsuttu tätä ennen?)
- Mitä luulette, kerrottiinko faraolle totuus tästä pojasta? Perustelkaa kantanne.
- Luuletteko, että Mooses voi pitää yhteyttä biologiseen perheeseensä noina vuosina? Perustelkaa vastauksenne.
- Millainen oli ehkä Mooseksen suhde kasvatusäitiinsä? Miettikää eri mahdollisuuksia.

Stefanos kertoo, että Mooses sai parhaan egyptiläisen kasvatuksen ja oli voimallinen sanoissa ja teoissa (Apt. 7:22).

- Millainen oli ehkä prinssin koulutus Egyptin hovissa. Mitä kaikkea siihen kuului?
- Miksi Mooses tarvitsi maailman parhaan koulutuksen?

Hepr. 11:24–26. Mooses eli Egyptin hovissa 40-vuotiaaksi asti.

- Millaisen taistelun Mooses joutui käymään sydämessään suunnitellessaan tulevaisuuttaan?
- Varmaan Egyptin prinssin velvollisuuksiin kuului palvoa egyptiläisiä jumalia virallisissa tilaisuuksissa. Minkä käsityksen saatte edellä olevien jakeiden perusteella siitä, palvoiko Mooses niitä lapsuudessaan ja nuoruudessaan vai ei?

Kokoavat kysymykset

- Mitä yhteistä on Jeesuksen ja Mooseksen lapsuudessa?

Lopuksi: Mooses jätti Egyptin hovin kansansa tähden, ja Jeesus jätti taivaan valtaistuimen samasta syystä. ”*Hänellä oli Jumalan muoto, mutta hän ei pitänyt kiinni oikeudestaan olla Jumalan vertainen, vaan luopui omastaan.*” (Fil. 2:6.) Kun Jeesuksen piti valita taivaallisten aarteiden ja sinun pelastumisesi väliltä, hän valitsi sinut.

3. PRINSSISTÄ LAINSUOJATTOMAKSI (2. Mooses 2:11–22 ja Apt. 7:23–28)

Taustaa: Kun Salomo alkoi rakentaa temppeliä 4. hallitusvuotenaan (960-luvulla eKr.), oli Egyptistä lähdöstä oli kulunut 480 vuotta (2. Kun. 6:1). Näin pääsemme 1440-luvulle eKr.. Siihen aikaan hallitsivat Egyptiä Tutmose III ja hänen poikansa Amenhotep II. Kanaanin maan valloitus sijoittuu tämän laskutavan mukaan 1300-luvun alkuun eKr.. Monet arkeologit pitävät kuitenkin 1200-luvun alkupuolta todennäköisempänä maan valloituksen ajankohtana. Siinä tapauksessa exoduksen farao olisi ollut suuri Ramses II. Tässä raamattupiirissä ei oteta kantaa siihen, kumpi ajoitus on oikea.

Jakeet 11–12. Apt. 7:23–24. Mooses oli tässä vaiheessa 40 vuotta vanha.

- Arvailkaa, mitä Mooses oli tehnyt kaikki nämä vuodet?
- Mooses oli jo 40-vuotias, mutta ei vielä naimisissa. Mitkä seikat olivat ehkä estäneet häntä menemästä naimisiin jonkun egyptiläisen prinsessan kanssa?
- Miksi Mooses ei ollut voinut ottaa puolisoa heprealaista orjatyttöä?
- Miksi Egyptin prinssin ei ollut ihan yksinkertaista mennä heprealaisten orjien työmaalle?
- Luuletteko että näissä jakeissa kerrotaan Mooseksen ensikohtaaminen heprealaisten kanssa sen jälkeen kun hänet oli tuotu hoviin? Perustelkaa kantanne.
- Mikä sai Mooseksen raivostumaan noin kovasti?
- Miksi Mooses ei mennyt valittamaan faraolle orjien huonosta kohtelusta, vaan tappoi egyptiläisen voudin ilman oikeudenkäyntiä? Miten hän sen teki? (Kutsuisitteko tätä tekoa tapoksi vai murhaksi? Miten se vaikuttaa ihmiseen, että hän tappaa toisen ihmisen?)
- Mitä Mooses luuli voittavansa tappaessaan egyptiläisen työnjohtajan?
- Miksi Mooses hautasi ruumiin hiekkaan?
- Mitä nämä jakeet kertovat meille Mooseksen luonteesta, hänen vahvuuksistaan ja heikkouksistaan?

Jakeet 13–14 ja Apt. 7:25–28. Apostolien tekojen jakeet ovat osa kirkon ensimmäisen marttyyriin, Stefanoksen, puolustuspuhetta.

- Miksi Mooses meni uudelleen murhapaikalle heti seuraavana päivänä?
- Kukaan muu ei ollut nähnyt edellisen päivän tappoa kuin se orja, jota vouti oli lyönyt. Miksi hän oli pannut sanan kiertämään?
- Miten Mooses oli tullut siihen johtopäätökseen, että Jumala oli valinnut hänet kansansa pelastajaksi?
- Millainen kansanjohtaja Mooseksesta olisi ehkä tullut, jos hän olisi päässyt siihen asemaan tässä vaiheessa?
- Miksi omat maanmiehet suhtautuivat Moosekseen ylseästi? (Vai suhtautuivatko he?)

Jae 15. Egyptissä oli rajavartioida jo tuohon maailman aikaan. Mooses pakeni varmaan hevosella. Katsokaa kartasta Midian, joka sijaitsee Akaban lahden molemmilla puolilla. Sinne on Niilin suistosta yli 400 km.

- Miksi farao piti tätä välikohtausta niin vakavana, että päätti tappaa tyttärensä lahjakkaan ottopojan? Mitä hän pelkäsi?
- Miettikää, ehtikö Mooses hyvästellä egyptiläisen kasvatusaitinsa, ennen kuin ryntäsi pakoon.
- Kauanko Moosekselta kesti runsaan 400 km ratsastaminen?
- Mitä Mooses voi inhimillisesti ajateltuna odottaa loppuelämältään?
- Sinäkin olet ehkä kokenut, että kaikki ovet menivät edessäsi kiinni eikä sinulla ollut enää mitään tulevaisuutta. Mikä oli tuon kokemuksen hyvä puoli?

Jakeet 16–20. Midianilaiset olivat Abrahamin ja Keturan jälkeläisiä, joiden uskonto oli mahdollisesti suunnilleen sama kuin heprealaisten. Reuel oli paimentolaispappi; hänen nimensä tarkoittaa ”Jumalan ystävää”. Sippora tarkoittaa lintusta.

- Millaista oli ehkä ollut Reuelin elämä, kun hänellä oli seitsemän tytärtä eikä yhtään poikaa?
- Millaisen vastuun isosisko Sippora oli ehkä joutunut kantamaan perheessään?
- Miettikää, mitä eroa oli naispaimenten työssä verrattuna miespuolisiin paimeniin?
- Tekstistä näemme, että Reuelin tyttäret joutuivat joka päivä syrjinnän kohteeksi lampaiden juottoaikalla. Miten he näyttävät siihen suhtautuneen?
- Miksi Mooses meni sekaantumaan lampaiden juottojärjestykseen?
- Paikalla oli useita midianilaisia paimenia, joilla oli puolellaan kotikenttä. Mitä se osoittaa Mooseksesta, että hän pystyi tukkimaan paimenten suun ja päästämään tytöt kaivolle ennen miehiä?
- Mitä se osoittaa Mooseksesta, että hän juotti itse tyttöjen lampaat?
- Miksi tytöt eivät pyytäneet Moosesta heti kotiinsa?

Jakeet 21–22. Mentyään naimisiin Mooses opetteli paimenen ammatin ja harjoitti sitä joka päivä seuraavat 40 vuotta. Hän sai kaksi poikaa.

- Missä suhteessa Mooses ja Sippora sopivat toisilleen ja missä suhteessa he eivät ainakaan heti sopineet?
- Millaisen elämänmuutoksen Mooses nyt koki? (Miettikää, millaista Egyptin prinssin oli opetella lammaspaimenen ammattia. Kuka häntä opetti? Millaisia haasteita hän kohtasi?)
- Mahdollisesti Reuel tunsisi uskontoa paremmin kuin vävynsä ja osasi ehkä lukea ja kirjoittaa heprean aakkosia. (Ne oli nimittäin kehitelty Siinailla tätä ennen.) Mitä tämä kaikki merkitsi Moosekselle?
- Pojan nimi kertoo jotakin Mooseksen tunnelmista Midianin maassa. Miettikää, miksi hän ei oikein sopeutunut uuteen olinpaikkaansa, vaikka vuodet kuluivat. (Missä oli se paikka, jossa Mooses olisi tuntenut olevansa kotonaan?)
- Mitä ajattelette tavasta, jolla Jumala johdatti Moosesta? Soveltakaa omaan elämäänne.

Lopuksi: Jeesuksen elämä muistuttaa paljon Mooseksen elämää. Hänkin tuli omiensa tykö, mutta hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan (Joh. 1:11). Häneltäkin kysyttiin: ”Kuka on asettanut sinut meidän päämieheksemme ja tuomariksemme?” Hänkin joutui autiomaahan pahalaisen kiusattavaksi. Ero oli vain se, ettei Jeesus tappanut ketään vapauttaakseen kansansa orjuudesta – vaan suostui itse tapettavaksi.

4. JUMALA ILMOITTA NIMENSÄ (2. Mooses 2:23–3:22)

Taustaa: Mooses oli nyt ollut paimenena 40 vuotta ja asunut appensa, midianilaisen papin kodissa. Sitä ennen hän oli elänyt Egyptin hovissa noin 35 vuotta. Isänsä kodissa hän oli asunut noin viisivuotiaaksi asti. Apnea nimitettiin edellä Reueliksi (Jumalan ystäväksi), nyt Jetroksi, joka on ilmeisesti titteli ”hänen korkeutensa”. Midianilaiset olivat Abrahamin ja hänen viimeisen vaimonsa Keturin jälkeläisiä.

Jakeet 2:23–25. Yli 80 vuotta oli jo kulunut orjuuden alkamisesta.

- Kuvailkaa sitä hätää, joka sai heprealaiset huokailemaan, huutamaan ja vaikertamaan kohtalooan.
- Miksi Jumala piti omaa kansaansa orjuudessa näin kauan? (Mitkä ovat ne asiat, joita kansa ei olisi oppinut vapaana eläessään?)
- Herra oli luvannut Abrahamille vapauttaa tämän jälkeläiset orjuudesta. Luuletteko, että he uskoivat sen ja jos uskoivat, mitä lupaus heille nyt merkitsi?
- Mitä meidän pitäisi tehdä, jos tunnemme ikään kuin joutuneemme orjuuteen, eikä Herra näytä kuulevan rukouksiamme?

Jae 3:1. Katsokaa karttaa. Midianin maa sijaitsi Akaban lahden molemmilla puolilla, Horeb taas etelässä, 100–200 km päässä Midianista. Lampaat kulkevat enintään 10 km päivässä.

- Mitä Jetro ehkä merkitsi vävynsä jumalasuhteelle; Mooseshan oli elänyt melkein koko ikänsä epäjumalia palvovien egyptiläisten keskuudessa?
- Mitä luulette Mooseksen mietiskelleen paimentaessaan lampaita 40 vuotta yksin autiomaassa? (Millaisia asioita Mooses ehkä oppi itsestään, ihmisistä ja luonnosta noina vuosina?)
- Mistä voisi johtua, ettei Mooseksella ollut vielä 40 vuoden kuluttuakaan omia lampaita?
- Miksi Mooses vei appensa lampaat toiselle puolelle erämaata, 100–200 km päähän kotoa?

Jakeet 2–4. Hoorebista tuli pyhä vuori, koska Jumala ilmestyi sen päällä. Ilmeisesti se on sama paikka kuin Siinain vuori

- Jos salama iskee kuivaan orjantappurapöheikköön, se palaa poroksi parissa minuutissa. Mitä vaihtoehtoisia syitä voisi olla sille, että pensas syttyy tuleen kuivassa autiomaassa?
- Miksi Herra halusi tässä tilanteessa ilmestyä juuri palavassa pensaassa?
- Millaiset ajatukset ehkä risteilivät Mooseksen päässä, kun hän kuuli palavasta pensaasta oman nimensä?
- Miksi Herra huusi Moosesta nimeltä kahteen kertaan?
- Luuletteko että Mooses tajusi heti, kuka häntä kutsuu? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 5–6. Sana ”pyhä” on esiintynyt tähän mennessä Raamatussa vain kerran: kun Jumala ”pyhitti” sapatin.

- Millaisia asioita pidetään pyhänä tämän päivän Suomessa?
- Mitä siitä seuraa, kun jälkikristilliset länsimaat eivät pidä Jumalaa enää pyhänä?
- Mitä ajattelette Mooseksen reaktiosta Jumalan puhutteluun ja palavaan pensaaseen?
- Mikä oli erityistä siinä tavassa, miten Jumala määritteli itsensä Moosekselle?

Jakeet 7–9. Herra oli luvannut Kanaanin maan patriarkoille jo 400 vuotta aikaisemmin.

- Mitä arvellette, oliko Mooseksen helppo vai vaikea uskoa Herran lupaukseen jakeessa 8? Perustelkaa kantanne.
- Mitä Herra tarkoittaa sanoessaan, että israelilaisten hätähuuto on NYT kantautunut hänen korviinsa?
- Mistä tiedämme, että Herra on kuullut kaikkien maailman vainottujen ja tapettujen kristittyjen avunhuudot ja vaikerruksen ja nähnyt heidän hätänsä?
- Herra sanoo sinulle tässä raamattupiirissä: ”*Minä tiedän kyllä sinun hätäsi ja tuskasi.*” Mikä ero on kantaa tuskaansa tietäen, että Herra tuntee sen, verrattuna siihen tilanteeseen, ettei hän siitä tuntisi?
- Mitä hyvää ja mitä huonoa Mooses pääsi selville luvatussa maasta? (Millaisten olosuhteiden vallitessa jokin maa voi tuottaa paljon maitoa ja hunajaa?)

Jakeet 10–12. Farao oli vaihtunut sen jälkeen kun Mooses oli paennut Egyptistä (2:23). Mooses ei kuitenkaan voinut tietää, oliko etsintäkuulutus yhä voimassa.

- Miksi Herran käsky tuntui Moosekselta mahdottomalta toteutettavaksi?
- Mooses oli pyrkinyt nuorena juuri siihen tehtävään, jota Herra hänelle nyt tarjosi. Miksei hän sitä enää halunnutkaan?
- Mikä oli Herran vastaus Mooseksen epäröintiin?

Jakeet 13–15. Heprealaiset olivat eläneet vuosisatoja Egyptin jumalten ja temppelien keskellä. Nyt tarvittiin jokin salasana, josta he tunnistaisivat oman Jumalansa. He saivat sen. JHVH, nuo neljä heprean konsonanttia, voidaan suomentaa: ”*Minä olen se joka minä olen.*” Kun meidän VT:ssämme lukee ”Herra”, hepreaksi siinä lukee useimmiten JHVH.

- Mitä erikoista on Israelin Jumalan nimessä?
- Alkukirkon aikaan piti jokaisen kastettavan lausua uskontunnustus: ”*Jeesus on Herra*”? (1. Kor. 12:3.) Mitä tämä uskontunnustus tarkoittaa näiden jakeiden valossa?

Jakeet 16–22. Käsittelemme nämä tapahtumat myöhemmin tarkemmin.

- Miksi Herra haluaa kertoa Moosekselle jo edeltä käsin, mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Jeesus täydensi Jumalan nimen sanomalla: *Minä olen... elämän leipä, tie, totuus, elämä, ylösousemus, hyvä paimen, lammasten ovi, totinen viinipuu.* Jeesus käytti muutenkin Jahve-nimeä omana nimenään: ”*Kun olette ylentäneet Ihmisen Pojan, silloin te ymmärrätte, että minä olen se, joka minä olen.*” (Joh. 8:28). Vasta ristillä Jahven sydän siis paljastui koko maailmalle: millainen rakkauden Jumala hän itse asiassa on.

5. MOOSEKSEN VASTAVÄITTEET (2. Mooses 4:1–26)

Taustaa: Herran ja Mooseksen keskustelu jatkuu palavan pensaan äärellä. Mooses oli nuorena luullut olevansa johtaja-ainesta. Kun Herra sitten kutsui hänet kansansa vapahtajaksi, hänellä olikin roppakaupalla vastaväitteitä. Inhimillisesti ajateltuna parin miljoonan ihmisen rahtaaminen autiomaan halki seitsemän kansan asuttamaan Kanaanin maahan, ei ollut toteuttamiskelpoinen suunnitelma. Herra oli juuri käskenyt Mooseksen mennä puhumaan ensin kansalle, sitten faraolle. Hän oli ennustanut, että kansa kuulisi Moosesta, mutta farao ei.

Jakeet 1–5. Huomatkaa, että faraon päähineessä oli iskevän kobran kuva.

- Miettikää, miksi Mooseksesta tuntui vaikealta mennä Egyptin hoviin 40 vuoden poissaolon jälkeen?
- Näyttää siltä, kuin Mooseksella ei olisi ollut lainkaan kunnianhimoa. Millaisen loppuelämän hän olisi ehkä halunnut elää, jos olisi saanut itse valita?
- Mitä syitä Mooseksella oli pelätä, ettei Israelin kansa huolisi häntä johtajakseen?
- Mitä ensimmäisen tunnusmerkin oli määrä kertoa a) heprealaisille ja b) egyptiläisille?
- Miksi Herra ei käskenyt Mooseksen vetää kansan edessä esille Abrahamille annettua lupasta, vaan käski sen sijaan hänen suorittaa tällaisen oudon merkin?
- Miksi Herra mainitsi tässä yhteydessä patriarkkojen nimet?

Jakeet 6–9. Spitaali mainitaan nyt ensimmäistä kertaa Raamatussa. VT:n kuvaamassa spitaalissa sairastuneen iho muuttui valkoiseksi.

- Mitä toisen tunnusmerkin oli määrä kertoa Jumalasta a) faraolle ja b) israeliläisille?
- Egyptiä myöhemmin kohdanneessa ensimmäisessä vitsauksessa Niilin vesi muuttui ikään kuin vereksi. Mikä oli siis tämän kolmannen tunnusmerkin sanoma?
- Miettikää, miksi Herra valitsi noin epämiellyttävät merkit osoittaakseen, että Mooses oli hänen asiallaan. (Mikä oli ero näiden kolmen merkin ja Jeesuksen suorittamien tunnusmerkkien välillä?)

Jakeet 10–12. Stefanos kertoo Mooseksesta, että tämä oli (nuorena ollut) hyvä puhuja. (Apt. 7:22). Ehkä hän oli joutunut pitämään paljonkin puheita ollessaan Egyptin prinssi.

- Mitkä seikat olivat ehkä vaikuttaneet siihen, että Mooses piti nyt itseään hidaspuheisena ja kankeakielisenä? (Mikä oli vienyt Moosekselta hänen puhetaitoja 40 viime vuoden aikana?)
- Verratkaa jaetta 11 siihen käsitykseen, mikä aikamme ihmisillä on Jumalan toiminnasta.
- Sovella jae 11 omiin sairauksiisi ja ongelmiisi. Miltä jae sillä tavalla luettuna sinusta tuntuu?
- Herra lupasi jakeessa 12 olla Mooseksen kanssa ja opettaa hänelle mitä hänen on julistettava. Miksi Mooses silti epäroi?

Jakeet 13–17. Herra suuttui nyt Moosekseen ensimmäisen kerran.

- Mistä tarkalleen ottaen Herra vihastui Moosekseen?
- Miksi Herra ei vaihtanut jo tässä vaiheessa Mooseksen tilalle jotain toista henkilöä?
- Mitä eroa on siinä, lähdetäänkö Herran työhön yksin vai kaksin?
- Mitä tarkoittaa, että Mooses oli Aaronille Jumalana?
- Mitä Mooses oppi Jumalasta ja itsestään näiden väittelyjen kautta?

Jakeet 18–20. Kaikki Jetron tyttäret olivat varmaan jo naimisissa ja asuvat kukin miehensä kodissa.

- Miksi Mooses tarvitsi matkaa varten appensa luvan?
- Miksi Mooses ei kertonut Jetrolle, millaisen kutsun hän oli saanut Herralta?
- Luuletteko, että Mooses kertoi vaimolleen matkansa tarkoituksen? Perustelkaa vastauksenne.
- Mistä syystä Herra antoi Moosekselle jakeen 19 sisältämän tiedon juuri tässä vaiheessa?

Jakeet 21–23. Luetaan jakeet, ei keskustella. Näihin teemoihin paltaan myöhemmin.

Jakeet 24–26. Jumala oli solminut Abrahamin kanssa liiton, jonka merkinä oli poikien ympärileikkaus 8 päivän ikäisinä. Se oli suoritettava kuolemanrangaistuksen uhalla (1. Moos. 17:14). Myös egyptiläiset ympärileikkasivat poikansa, mutta vasta murrosikäisinä.

- Mitä se osoittaa Mooseksesta, että hän oli jättänyt poikansa ympärileikkaamatta Midianissa?
- Miksi Herra hyökkäsi tällä tavalla Mooseksen kimppuun?
- Mitä ajattelette Sipporan käytöksestä tässä tilanteessa?
- Miettikää, miten sana ”veriyhkä” voidaan soveltaa Jeesukseen?

Lopuksi: Tässä luvussa Mooses on uuden Mooseksen eli Jeesuksen vastakohta. Kun Isä tahtoi lähettää Poikansa Vapahtajaksi tähän maailmaan, Jeesus ei sanonut: ”Lähetä kuka muu tahansa”, vaan: ”Katso, minä tulen ... tekemään sinun tahtosi, Jumala.” (Hepr. 10:7). Jeesus läksi matkaan tietäen varsin hyvin, mikä häntä täällä maan päällä odottaisi: ihmisten hylkäämäksi tuleminen ja kauhea kuolema. Mutta juuri sillä tavalla hänestä tuli seurakuntansa sulhanen, sen ”veriyhkä”.

6. AMRAMIN POJAT MARSSIVAT FARAON ETEEN (2. Mooses 4:27–5:23)

Taustaa: Orjuuden ja sorron aikaa oli kestänyt jo melkein sata vuotta. Emme tiedä, olivatko heprealaiset pystyneet uhraamaan uhreja koko tuona pitkänä aikana. Joka tapauksessa he tiesivät, ettei syntejä voitu saada anteeksi ilman verenvuodatusta. Asiaa mutkisti se, että maata viljelevät egyptiläiset halveksivat lammaspaimenia. He eivät olisi katsoleet tietynlaisia eläinuhreja hyvällä silmällä, olihan esimerkiksi Apis-härkä heille pyhä eläin.

Jakeet 4:27–31. Huomatkaa, että Mooses oli asunut kotonaan vain 3–5 ensimmäistä elinvuottaan.

- Miettikää, millainen oli veljesten jälleennäkeminen? (Minkä verran veljekset tunsivat toisiaan?)
- Mikä oli ehkä saanut isovelji Aaronin vastaamaan Herran kutsuun myöntävästi?
- Miten Mooses ja Aaron löysivät toisensa Siinailta?
- Mitä kansan reaktio siitä osoittaa?

Jakeet 5:1–3. Veljekset joko pyysivät audienssia faraoon luo, tai sitten he kohtasivat hänet aamulla, kun hän oli menossa Niilin rantaan palvomaan auringon jumala Ra'ta. Huomatkaa, että faraota itseäänkin palvottiin jumalana.

- Mitä Amramin pojilta vaadittiin, että he uskaltautuivat marssimaan faraoon eteen?
- Kuvitelkaa, että joku esittäisi asiansa Amerikan tai Venäjän presidentille samalla tavalla, kuin Aaron ja Mooses esittivät oman asiansa faraolle. Millainen olisi hallitsijoiden reaktio?
- Luuletteko veljesten uskoneen tai edes toivoneen, että farao suostuisi tottelemaan Herran käskyä? Perustelkaa vastauksenne.
- Veljekset tiesivät, että palvontamatkasta tulisi pakomatka. Miettikää, miksi Herra tahtoi heidän esittävän asian tällä tavalla (vrt. 3:18)?
- Mistä syystä faraoon oli vaikea pitää heprealaisten Jumalaa voimakkaana Jumalana?
- Mitä Mooses ja Aaron tarkoittivat sanoessaan Herran rankaisevan kansaansa, jollei se palvo häntä?
- Mitä tapahtuu, jos maallinen hallitsija rupeaa estämään jumalanpalveluksen toimittamista? Muistelkaa Raamatun historiaa ja kirkkohistoriaa?
- Mitä sinä aiot tehdä, jos oikea jumalanpalvelus joskus kielletään kotimaassasi?

Jakeet 4–9. Olkia sekoitettiin Egyptissä saveen, koska ne saivat aikaan kemiallisen reaktion, joka teki tiilistä elastisia.

- Farao tiesi Mooseksen nimen. Luuletteko hänen tienneen senkin, että tämä oli 40 v aikaisemmin ollut Egyptin prinssi? Perustelkaa vastauksenne.
- Mitä osoittaa se, ettei farao käskenyt pidättää veljeksiä?
- Mitä farao tarkoitti jakeilla 4–5?
- Mitä farao tahtoi saada aikaan tällä toimenpiteellä? (Mitä farao halusi tapahtuvan Moosekselle ja Aaronille?)

Jakeet 10–12

- Millaisia seurannaisvaikutuksia uudella lailla oli heprealaisten arkipäivään ja perhe-elämään?
- Mitä uusi laki ehkä vaikutti heprealaisten uskonelämään?
- Mitä heprealaisille olisi tapahtunut, jos tilanne olisi jatkunut tällaisena loputtomiin?

Jakeet 13–18. Työtä valvoivat egyptiläiset voudit eli työnteettäjät, mutta heidän alaisinaan toimivat israelilaiset päällysmiehet.

- Mikä teki israelilaisten päällysmiesten aseman erittäin vaikeaksi tässä tilanteessa?
- Miksi kenellekään israelilaiselle ei tullut mieleen, että Herrahan se on tässä vapahtamassa kansaansa orjuudesta?
- Miten tämäkin tragedia edisti Jumalan hyvän suunnitelman toteutumista? (Mitä olisi tapahtunut, jos israelilaisilla olisi ollut Egyptissä ihanteelliset oltavat?)
- Miten sinä itse suhtaudut ”luvattuun maahan” eli uuteen luomakuntaan silloin, kun kaikki sujuu hyvin?

Jakeet 19–21. Luetaan jakeet molemmista käänöksistä.

- Onko päällysmiesten kritiikki mielestänne puolusteltavissa? Perustelkaa vastauksenne.
- Miksi Mooses ja Aaron olivat tässä tilanteessa hiljaa?
- Mitä voisimme oppia näistä jakeista oman elämämme ristiriitatilanteita varten?

Jakeet 5:22–23. Luetaan jae 23 molemmista käänöksistä.

- Mitä mieltä olette Mooseksen reaktiosta ensimmäiseen kutsumuskriisiinsä? (Miten muuten Mooses olisi voinut tässä tilanteessa menettellä?)
- Mikä on Mooseksen rukouksen sisältö eli mitä hän tahtoo Herralle sanoa?
- Saako kristitty mielestäsi rukoilla Jumalaa samalla tavalla kuin Mooses tässä rukoilee? Miksi saa, miksi ei saa?
- Missä Jeesus on tässä tekstissä?

Lopuksi: Herra oli luvannut pelastaa kansansa, mutta antoikin sen joutua yhä raskaampaan orjuuteen. Näin hän salasi siltä rakkauden suunnitelmansa. Yhtä salatulla tavalla Herra toimii meidänkin elämässämme. Kaikkein salatuimmillaan hän oli ristillä riippuessaan. Kukaan muu kuin ryöväri ei silloin tajunnut, että Herrahan siinä oli pelastamassa kansaansa synnin, kuoleman ja paholaisen orjuudesta.

7. HERRA UUDISTAA LUPAUKSENSA (2. Mooses 6:1–7:6)

Taustaa: Mooses joutui ensimmäiseen kutsumuskriisiinsä, kun kansan tilanne paheni sata kertaa pahemmaksi hänen käytyään faraon puheilla. Orjien piti nyt koota oljetkin tiiliseokseensa, ja heprealaisia päällysmiehiä pieksettiin, kun työnormi jäi täyttämättä. Mooses ja Aaron saivat niskaansa oman kansansa haukut ja kiroukset. Herra oli sanonut Moosekselle edeltä käsin, ettei faarao häntä kuule, mutta hänelle tuli yllätyksenä, että myös hänen oma kansansa kääntyi häntä vastaan.

Jakeet 5:22–23. Kertausta edellisestä luvusta.

- Mitä mieltä olette: joutuuko jokainen kristillinen johtaja tällaiseen kriisiin? Perustelkaa vastauksenne.
- Miksi Jumala toimii usein niin, että vapauttaessaan ihmistä tai kansaa hän vie ne ensin entistä raskaampaan orjuuteen?

Jae 6:1. Sanontaa ”Jumalan väkevä (vahva) käsi” käytetään kymmenkunta kertaa 2. Mooseksen kirjassa.

- Mikä oli siis Jumalan vastaus Mooseksen epätoivoiseen rukoukseen?
- Miltä tämän jakeen lupaus ehkä kuulosti Mooseksen ja Aaronin korvissa?

Jakeet 2–5

- Miettikää, miksi Herra rupesi nyt puhumaan omasta nimestään; mitä se tähän asiaan kuuluu?
- Miksi Herra veti myös patriarkkojen nimet esille vastatessaan Mooseksen valitukseen?
- Mikä oli jakeen 5 sanoma epätoivoiselle Moosekselle ja hänen kansalleen?
- Mitä jakeen 5 sisältämä lupaus merkitsee sinulle henkilökohtaisesti tänä päivänä?

Jakeet 6–8

- Katsokaa tarkkaan, mitä kaikkea Herra lupaa tehdä kansalleen?
- Herra on luvannut nämä asiat ennenkin. Miksi hän toistelee samoja lupauksia moneen kertaan?
- Miksi Herra toistelee minä-sanaa näissä jakeissa?
- Egyptin orjuudesta alkava erämaavaellus on kristityn vaelluksen ennakkokuva Raamatussa. Sovella näiden jakeiden lupaukset omaan elämääsi. Mitä Jeesus niiden kautta lupaa sinulle tehdä?
- Mikä on se perintömaa, joka on luvattu meille kristityille?

Jae 9

- Mikä sai Mooseksen menemään kansan luo, vaikka se oli vähää aikaisemmin kironnut hänet?
- Onko sinun helppo vai vaikea ymmärtää sitä, etteivät heprealaiset kuunnelleet Jumalan lupauksia? Miksi, miksi ei?
- Mitä ajattelet ihmisestä, joka ei tahdo kuunnella Jumalan sanaa elämänsä raskaimpana aikana?
- Missä me voimme kuulla Jumalan lupauksia, kun meillä on vaikeaa?

Jakeet 10–13 ja 28–30 ja 7:1–2. Herra oli luvannut Moosekselle aikaisemmin, että Aaron toimisi hänen suunaan.

- Mooses oli valittanut aikaisemmin Herralle sitä, että hänelle on hidas puhe ja kankea kieli. Nyt hän nimittää huuliaan ympärileikkamattomiksi (jakeet 12 ja 30; vanha käännös on tarkempi). Mitä hän sillä tarkoittaa?
- Miksi Herra antaa omilleen tehtäviä, jotka tuntuvat heistä mahdottomilta?
- Mikä näissä jakeissa todistaa meille erityisen selvästi Jumalan kärsivällisyydestä?
- Millainen olisi Mooseksen tilanne ollut, jollei hänellä olisi ollut vierellään veljeään Aronia?
- Mitä nämä jakeet opettavat meille Raamatun johtajista?
- Mitä jae 7:1 tarkoittaa? (Miten Mooses oli faraolle Jumala?)

Jakeet 6:20, 23 ja 25. Yllättäen tästä kohdasta löytyy Leevin sukuluettelo. Egyptissä ei ilmeisesti pidetty tarkkoja sukuluetteloita; välistä puuttuu näet sukupolvina.

- Miettikää, miksi leeviläisten sukuluettelo löytyy juuri Mooseksen valitusten välistä Raamatusta?
- Miksi oli ensiarvoisen tärkeää, että kaikki israelilaiset tiesivät oman heimonsa?
- Mitä opimme Aaronin perheestä näiden kolmen jakeen kautta?

Jakeet 7:3–6. Vanha käännös sanoo ”paaduttaa”, uusi ”kovettaa”. (Jatkamme keskustelua paatumuksesta vielä monta kertaa tulevissa raamattupiireissä.)

- Selittäkää selkokielellä, mitä sydämen paatuminen ja paaduttaminen tarkoittaa?
- Oletko sinä koskaan pelännyt paatuvasi ja jos olet, niin missä tilanteessa?
- Faraosta sanotaan 9 kertaa että hän paadutti sydämensä ja samaten sanotaan 9 kertaa että Jumala paadutti sen. Miten selittäisitte tätä ristiriitaa?
- Miksi faraoo ei olisi voinut paatua, ennen kuin Mooses ja Aaron tulivat hänen luokseen? (Miksi paatuminen on mahdollista vain niille ihmisille, jotka ovat kuulleet Jumalan sanan?)
- *Jos te tänä päivänä kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydäntänne.* (Hepr. 13:15.) Mitä tämä heprealaiskirjeen jae sanoo meille kaikille?
- Missä tässä tekstissä on Jeesus?

Lopuksi: Kuollessaan koko maailman puolesta Jeesus osoitti, että Jumala tahtoo kaikkien ihmisten pelastuvan ja tulevan tuntemaan totuuden. (2. Tim. 2:4.) Jumala ei halua kenenkään paatuvan, mutta jos joku sulkee itsepäisesti korvansa hänen puheeltaan, hän ei sitä estä. Mutta Herra voi käyttää ihmisten paatumustakin omiin hyviin tarkoituksiinsa – kuten hän käytti faraon paatumusta Israelin kansan vapauttamiseen.

8. KOLME ENSIMMÄISTÄ VITSAUSTA (2. Mooses 7:7–8:15 [RK38 -8:19])

Taustaa: Mooses oli suostunut Israelin johtajaksi Herran painostuksesta. Hänen ensimmäinen kohtaamisensa faraoon kanssa oli päätynyt huonosti. Nyt Moosekselle vihoittelivat sekä farao että oma kansa. Silti Herra käski hänen mennä uudelleen faraoon eteen ja lupasi auttaa häntä. Säilyneiden dokumenttien valossa ihmeitä tapahtui myös Egyptin uskonnoissa. Esimerkiksi käärmeen lumoojien tiedetään jäykistäneen käärmeen niin, että se näytti ja tuntui ihan kepillä.

Jakeet 7:7–13

- Mitä sanottavaa jakeella 7 on meidän aikamme kristityille?
- Kun Egyptin loitsijat tekivät ihmeen faraoon edessä, oliko mielestänne kyseessä oikea ihme vai silmänkääntötempu? Perustelkaa vastauksenne.
- Mikä vaikutus taikurien tekemällä ihmeellä oli faraoon?
- Mitä nämä jakeet opettavat meille ihmeisiin uskomisesta? (Mistä voimme erottaa Jumalan ja paholaisen tekemät ihmeet toisistaan?)

Jakeet 7:14–18. Ensimmäinen vitsaus. Niili oli Egyptin elämänlähde, joka takasi tulvillaan viljelysmaan hedelmällisyyden. Se oli myös pääasiallinen kulkureitti ihmisille ja tavaroille. Kalaa syötiin paljon, samoin vesilintuja. Niilillä oli oma jumalansakin nimeltä Heqt.

- Mitä luulette, kävikö faraoon mielessä, että Mooseksen uhkaus voisi ehkä toteutuakin?
- Miettikää miksi Herra aloitti Egyptin rankaisemisen juuri tällaisella vitsauksella?
- Ilmestyskirjassa kerrotaan samanlaisesta vitsauksesta: kaikki vedet muuttuvat vereksi maailman lopussa. Enkeli selittää syyt siihen: ”*Sillä pyhien ja profeettain verta he ovat vuodattaneet, ja verta sinä olet antanut heille juoda; sen he ovat ansainneet.*” (Ilm. 17:6). Mitä valoa tämä jae tuo Egyptin ensimmäiseen vitsaukseen?

Jakeet 19–24

- Miettikää, mihin kaikkeen vaikutti se, että vesi saastui viikon ajaksi? (Ihmisille ja karjalle, kotona ja pelloilla?)
- Voisiko tälle vitsaukselle mielestänne olla jokin luonnollinen selitys? Jos voisi, niin mikä?
- Vaikka saastumisen syy olisi ollutkin luonnollinen, mikä teki tästä vitsauksesta ihmeen?
- Miten farao voi olla välittämättä kansansa kärsimyksistä? (Miten farao ehkä takasi itselleen puhtaan veden saannin?)
- Faraoon taikurit kaivoivat maasta vettä ja saivat sen muuttumaan punaiseksi. Miettikää, miten he sen tekivät. Mitä heidän olisi pitänyt kansan hyväksi tehdä?
- Miksi farao ei pidättänyt eikä tapattanut Moosesta ja Aaronia tässä vaiheessa?
- Raamatussa ei kerrota, miten ensimmäinen vitsaus päättyi. Miettikää, miten se tapahtui.

Jakeet 25–29

- Miten 1. ja 2. vitsaus ehkä kuuluivat yhteen?
- Mitä ajattelette jakeen 25 väitteestä, että nimenomaan Herra oli aiheuttanut tämän onnettomuuden Egyptin kansalle?
- Miettikää, mistä syystä Herra päättää joskus lähettää saastunutta vettä, maanjäristyksiä, tsunamia, ja pandemioita jonkin kansakunnan tai koko maailman niskaan?
- Mitä jae 25 sanoo Suomen kansalle?
- Miksi farao ei uskonut tätä ennustusta, vaikka Mooseksen edellinen ennustus oli toteutunut?

Jakeet 8:1–10. (Huomio! Luvussa 8 jakeet on numeroitu eri käännöksissä eri tavalla. Jos sinulla on vanha käännös, seuraa suluissa olevaa jaejakoja.) Sammakoita oli Egyptissä kymmentä eri lajia, pienistä lehtisammakoista suuriin rupikonniin. Niitä ei inhottu, vaan pidettiin hyödyllisinä eläiminä, joita ei saanut tappaa. Sammakon kurnutus tarkoitti, että pellot olivat taas tulvillaan vettä ja kohta päästäisiin kevättöihin. Egyptissä oli myös sammakkojumala.

- Kuvitelkaa sammakoista aiheutuvaa riesaa jakeen 7:28 pohjalta.
- Mikä sinusta itsestäsi olisi ollut kamalinta, jos olisit joutunut kokemaan tämän vitsauksen?
- Jos sammakkovitsaukselle oli olemassa jokin luonnollinen selitys, niin mikä se olisi voinut olla?
- Mikä loitsijoiden toiminnassa oli outoa?
- Mitä egyptiläiset ehkä ajattelivat sammakkojumalastaan tämän vitsauksen kestäessä?
- Miksi sammakkovitsaus vaikutti faraoon enemmän kuin Niilin saastuminen?
- Millainen muutos faraoon sydämessä tapahtui vai tapahtuiko mitään? Katsokaa jae 4.
- Miksei farao sanonut ”nyt heti”, vaan ”huomenna”?

Jae 8:11

- Mitä ajattelette suurvallon hallitsijasta, joka syö sanansa?
- Miten farao uskalsi peruuttaa lupauksensa, vaikka hän oli nähnyt, miten voimallinen israelilaisten Herra on?

Jakeet 8:12–15. Vanha käännös sanoo ”sääske”, uusi ”syöpäläiset”. Hebrean sana tarkoittaa pienen pientä ötökkää, joka tunkee suuhun, silmiin, nenään ja pistää kipeästi.

- Mikä teki tästä vitsauksesta erityisen vaikean kestää? Miten siltä koettiin ehkä suojautua?
- Miten ötökät vaikuttivat esimerkiksi vauvoihin, muihin lapsiin, vanhuksiin ja karjaan?
- Miksi loitsijat eivät pystyneet jäljittelemään tätä vitsausta, vaikka olivat osanneet jäljitellä kahta ensimmäistä vitsausta?
- Mitä loitsijat tahtoivat sanoa nimittäessään ötökkävitsausta Jumalan sormeksi, yksikössä?
- Mitä loitsijat ehkä ajattelivat omista jumalistaan tässä vaiheessa?

Lopuksi: Egyptin vitsaukset ovat Jumalan rangaistusten prototyyppiä Raamatussa. Ilmestyskirja puhuu vedestä, joka muuttuu vereksi, ja sammakon näköisistä hengistä (Ilm. 16). Huomatkaa, että Jeesuksella oli hallussaan se sama Jumalan sormi, joka sai aikaan kaikki Egyptin vitsaukset. ”*Jos minä ajan pahoja henkiä ihmisistä Jumalan sormella, silloinhan Jumalan valtakunta on jo tullut luoksenne.*” hän sanoi (Luuk. 11:20). Sillä sormella hän tekee ihmeitä tänäkin päivänä ja auttaa sinua, kun häneltä apua pyydät omien taakkojesi alla.

9. PAARMAT, KARJARUTTO JA PAISEET (2. Mooses 8:16–28 ja 9:1–16)

Taustaa: (Huom. Vuoden 1938 käänöksessä edetään suluissa olevan jaenumeroinnin mukaan.) Moosekselle ei myönnetty faraon luo enää audienssia, joten hän meni aamulla Niilin rantaan, missä tiesi tämän käyvän kylpemässä. Uhrilakia vielä ollut annettu, mutta jo patriarkat tunsivat syntiuhrin. Israelin oli vaarallista uhrata egyptiläisten keskellä, koska näillä oli paljon tabuja esimerkiksi hiehon ja sonnin suhteen. He pitivät niitä pyhinä eläiminä, suorastaan jumalina.

Jakeet 8:16–20. Neljäs vitsaus. Paarma on iso karpänen, joka puree kipeästi sekä ihmisiä että karjaa.

- Jos olet joskus joutunut paarmojen puremaksi, kerro kokemuksestasi.
- Kuvitelkaa tilannetta, kun ilma oli mustanaan paarmoja sekä ulkona että sisällä. Mitä tuollainen tilanne vaikuttaa ihmisiin ja eläimiin?
- Mitä Herra tarkoitti jakeen 18 loppuosalla? Luetaan se molemmista käänöksistä.
- Mitä ajattelet siitä, ettei Herra lähettänyt paarmoja Gosenin maakuntaan? (Miten paarmalaumat voivat pysähtyä maakunnan rajalle?)
- Miksi Herra ei nykyään tee eroa uskovaisten ja jumalattomien asuinsijojen välillä luonnonkatastrofien iskiessä?

Jakeet 8:21–24

- Miksi Mooses ei suostunut faraon ehdotukseen?
- Faraon oli uhonnut aikaisemmin: ”*Kuka on Herra, että minun pitäisi häntä totella?*” (5:2). Mikä sai hänet nyt antamaan hetkeksi periksi?
- Mitä ajattelette faraon sanoista jakeessa 24?

Jakeet 8:25–28

- Miksi Mooses ei rukoillut Herraa faraon ja hänen hovinsa kuullen?
- Miksi Herra jatkoi yhä egyptiläisten armahtamista, vaikka tiesi lopputuloksen jo edeltä käsin?
- Miksi Herra on jatkanut Suomen armahtamista tähän päivään asti?
- Jos tässä vaiheessa olisi pidetty kansanäänestys siitä, päätetäänkö israelilaiset uhraamaan erämaahan, mikä olisi ehkä ollut äänestyksen tulos?
- Miten faraon uskalsi taas syödä sanansa, vaikka oli jo nähnyt Israelin Jumalan voiman?

Jakeet 9:1–7. Viides vitsaus. Karjarutto-niminen tauti poistui maailmasta vasta vuonna 2011. Se oli tappanut lähes kaikki eläimet, jotka siihen olivat sairastuneet.

- Miksi Mooses ei jäänyt odottamaan faraon reaktiota, vaan poistui heti paikalta?
- Millaisia seurauksia lähes koko karjan kuolemasta tuli egyptiläisille?
- Miten egyptiläiset ehkä suhtautuivat siihen, että israelilaisten karja säästy?
- Miten faraon sydän voi pysyä kovana tämän vitsauksen aikana (7b)?

Jakeet 9:8–11. Kuudes vitsaus. Huomaamme, etteivät kaikki eläimet olleetkaan kuolleet edellisen vitsauksen aikana, tai sitten niitä oli jo ehditty ostaa ulkomailta.

- Mitä noen heittäminen ilmaan symbolisoi tämän vitsauksen yhteydessä?
- Mikä merkitys sillä oli egyptiläisille, etteivät heidän tietäjänsäkään voineet puolustautua paiseita vastaan? Entä faraolle? Entä israeliläisille?
- Lopun ajoista ennustetaan Ilmestyskirjassa näin: ”*Tuli pahoja ja ilkeitä paiseita niihin ihmisiin, joissa oli pedon merkki ja jotka kumarisivat sen kuvaa. ... He pilkkasivat taivaan Jumalaa tuskiansa ja paiseittensa tähden, mutta eivät tehneet parannusta teoistansa.*” (Ilm. 16:2,11*). Mitä yhteistä on Egyptin paisevitsauksella ja tällä lopun ajan vitsauksella?
- Mitä Egyptin vitsausten pitäisi opettaa meille lopun ajan kristityille?

Jae 12. Tässä jakeessa sanotaan ensimmäistä kertaa Herran paaduttaneen faraon sydämen. Tähän asti faraon oli paaduttanut sen ihan itse.

- Jumala ei koskaan houkuttele ihmisiä syntiin. Miten on siis selitettävissä se, että hänen sanotaan paaduttaneen faraon sydämen?
- Mitä mieltä olette seuraavasta määritelmästä: ”Herran paaduttaminen tarkoittaa sitä, että hän jatkoi sitkeästi faraolle puhumista, vaikka tiesi varsin hyvin, ettei tämä häntä kuuntelisi?”
- Heparalaiskirjeessä sanotaan kristityille: ”*Jos te tänä päivänä kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydäntänne.*” (Hepr. 4:7). Miten kristitty voi paaduttaa sydämensä niin, ettei hän enää kuule Herran ääntä?

Jakeet 9:13–16

- Mitä Herra halusi saada faraossa ja egyptiläisissä aikaan lähettäessään heidän niskaansa vitsauksen toisensa perään?
- Miten nämä vitsaukset saivat aikaan sen, että Herran nimeä julistettiin yhä laajemmalla alueella?
- Mikä on Herran tarkoitus, kun hän lähettää katastrofeja (esimerkiksi pandemian) meidänkin kansamme niskaan?
- Miten suomalaisten suhtautuminen Jumalaan ehkä muuttuisi, jos he uskoisivat luonnonkatastrofienkin tulevan Herran kädestä?
- Missä tässä tekstissä on Jeesus?

Lopuksi: Herra rankaisee vihollisiaan vitsausten kautta – mutta niin hän rankaisi omaa Poikaansaakin. Jeesus nimittäin asettui Jumalan vihollisten asemaan ja kuoli heidän puolestaan. Vitsaukset eivät tarkoita sitä, ettei Jumala rakastaisi niiden kohteeksi joutuneita egyptiläisiä. Ei, hän rakastaa heitä ja tahtoo kutsua heitä yhteyteensä juuri tällaisten onnettomuuksien kautta. Sama pätee myös Jumalan hylänneeseen Suomen kansaan. Mutta jollei parannusta tehdä, paatunutta kansaa odottavat yhä uudet katastrofit ja lopulta helvetin tuli.

10. RAKEET, HEINÄSIRKAT JA PIMEYS (2. Mooses 9:17–10:29)

Taustaa: Farao kieltäytyy yhä itsepintaisesti päästämästä israelilaisia erämaahan palvelemaan Herraa. Kuusi vitsausta on jo koettu: Niilin saastuminen, sammakot, syöpäläiset, paarmat, karjarutto ja paiseet. Ne olivat koetelleet ankarasti sekä Egyptin ihmisiä että eläimiä. Kasvit ovat vielä säästyneet.

Jakeet 9:17–21. Herra käski Mooseksen sanoa nämä sanat faraolle.

- Mitä se Mooseksesta osoittaa, että hän neuvoi faraota suojautumaan seuraavalta vitsaukselta?
- Faraon palvelijat olivat jo kokeneet kuusi vitsausta. Miten on mahdollista, että vain osa heistä noudatti Mooseksen neuvoa?
- Miltä Mooseksesta ehkä tuntui toimia Jumalan rangaistuksen välikappaleena sen kansan parissa, jonka keskuudessa hän oli elänyt elämänsä neljä ensimmäistä vuosikymmentä?

Jakeet 9:22–26. Tämä raesade tuhosi pellavan ja ohran (31). Jossain päin Suomea satoi kesällä 2020 pingispallon kokoisia rakeita, mutta vain viisi minuuttia. Ranskassa kerrotaan sataneen nyrkinkokoisia rakeita.

- Jos joku tietää, miten tuollainen rae- ja ukkosmyrsky syntyy, kertokoon toisille? (Mitä siihen tarvitaan, että se jatkuu tuntikausia?)
- Miksi laiturilla olevat ihmiset eivät juosseet turvaan katon alle?
- Mitä seurauksia tästä vitsauksesta tuli Egyptin kansantaloudelle?
- Mitä luulette tavallisen kansan ajatelleen tässä vaiheessa orjiensa Jumalasta?

Jakeet 27–35. Nisu tarkoittaa tavallista vehnää ja kolmitahkoinen vehnä tarkoittaa spelttiä.

- Miten faraon suhde Israelin Jumalaan alkoi muuttua; mikä jäi muuttumatta? Vrt. jakeet 27–28 ja 34–35.
- Verratkaa faraon sydäntä meidän aikamme ihmisten sydämeen. Mitä yhtäläisyyksiä, mitä eroja?
- Mikä sai aikaan sen, että myös suurin osa faraon hoviväestä paadutti sydämensä?
- Lopun aikana raevitsaus toistuu vielä pahempana: *”Isoja, järkälemäisiä rakeita satoi taivaalta ihmisten päälle, ja ihmiset herjasivat Jumalaa tämän raevitsauksen tähden.”* (Ilm. 16:21). Miten ihmiset keksivät ruveta pilkkaamaan Jumalaa tuollaisessa raesateessa?

Jakeet 10:1–6. Edellä meille kerrottiin, etteivät vehnä ja speltti olleet vielä itäneet raevitsauksen aikana (9:32).

- Jakeessa 9:34 sanottiin, että faraon paadutti sydämensä, mutta nyt sanotaan, että Jumala paadutti sen. Vielä kerran: miten nämä kaksi väitettä voivat sopia yhteen?
- Miten faraon paatumus koitui Jumalan valtakunnan voitoksi?
- Kuka tai mikä on paaduttanut jälkikristillisten maiden ihmisten sydämen?
- Voiko länsimaiden nykyisestä mielestänne paatumuksesta koitua jotain etua Jumalan valtakunnalle? Miksi voi, miksi ei voi?
- Miksi oli tärkeää, että israelilaiset kertoivat näistä tapahtumista lapsilleen ja lapsenlapsilleen?

Jakeet 7–11

- Millainen muutos tapahtui faraon hoviväen sydämessä ja mikä sen sai aikaan (9:34; 10:1 ja 10:7)?
- Mitä ajattelette tästä väitteestä: täsmälleen sama Jumalan sana voi pelastaa yhden, paaduttaa toisen?
- Miksi Mooses ei voinut suostua faraon vaatimuksiin eikä faraon Mooseksen vaatimuksiin?

Jakeet 12–20. Kahdeksas vitsaus: heinäsiirkat

- Jos olette nähneet uutiskuvia viime vuosien heinäsiirkavitsauksesta Afrikassa, niin kertokaa, mitä ajatuksia se teissä herätti.
- Kuvitelkaa, miltä Egypti näytti heinäsiirkavitsauksen jälkeen?

Jakeet 21–29. Yhdeksäs vitsaus. Tässä ei voi olla kysymys auringonpimennyksestä. Jos luonnollista syytä etsitään, niin hiekkamyrsky voisi olla mahdollinen. Huomatkaa, että auringonjumala Ra oli yksi Egyptin suurimpia jumalia

- Miksi tästä vitsauksesta ei varoitettu faraota edeltä käsin?
- Miettikää, mitä kaikkea seurauksia säkkipimeydestä tuli egyptiläisten arkeen?
- Mitä Suomessa tapahtuisi, jos kaikki voimalaitokset hajoaisivat (esimerkiksi suuren aurinkomyrskyn tai vihollisen hyökkäyksen vaikutuksesta) ja energiansaanti lakkaisi?
- Raamatussa kerrotaan, että naapurikansat puhuivat näistä vitsauksista vielä vuosikymmenten kuluttuakin. Mikä vaikutus niillä oli Egyptin ja Israelin maineeseen?
- Ovatko nämä vitsaukset mielestänne Jumalan rangaistusta vai kuritusta egyptiläisille? Perustelkaa kantanne.
- Ilmestyskirja kertoo pimeydestä lopun ajan vitsauksena: *”Ihmiset purivat tuskissaan kielensä verille mutta herjasivat taivaan Jumalaa tuskansa ja haavojensa tähden. He eivät kääntyneet, eivät luopuneet pahoista teoistaan.”* (Ilm. 16:10–11). Miettikää, miksi pimeys aiheuttaa pedon valtakunnassa niin suurta tuskaa, että ihmiset purevat kielensä rikki?
- Missä tässä tekstissä on Jeesus?

Lopuksi: Vanhassa testamentissa Herran koston päivää kuvataan aina pimeyden päiväksi. Siksi myös Jeesuksen kuollessa täytyi olla pimeää. Tämä yksityiskohta osoittaa, että Jeesus kärsi itse omassa ruumiissaan Egyptin vitsaukset voidakseen pelastaa omansa kaikkein pahimmalta vitsaukselta – helvetin pimeydeltä.

11. PÄÄSIÄINEN ASETETAAN (2. Mooses 11:1–12:20)

Taustaa: Yhdeksän vitsauksen toimeenpaneminen oli kestänyt ehkä noin vuoden. Jäljellä oli pahin niistä. Nyt Herra varoitti faraota viimeisen kerran Mooseksen kautta. Huomatkaa, että se mikä oli tuomion päivä Jumalan vihollisille, siitä tuli suuri juhla (pääsiäinen) Jumalan kansalle.

Jakeet 11:1–3

- Miten heprealaiset kehtasivat mennä pyytämään naapureiltaan tällaisia arvokkaita lahjoja?
- Miettikää, miksi egyptiläiset antoivat avokätisesti koruja orjilleen.
- Israeliläiset olivat tehneet orjantyötä egyptiläisille satakunta vuotta. Olivatko korut mielestänne riittävä palkka heidän työstään? Perustelkaa vastauksenne.
- Missä tilanteessa kristitty voi saada osakseen vihamielisenkin maailman arvostuksen? (Vaikuttaako asiaan mielestänne se, miten ”jyrkkä” kyseinen kristitty on?)

Jakeet 11:4–8. Mooses oli jo aikonut lähteä faraon luota (10:29), mutta sitten hän kuitenkin jäi välittämään tälle Herran viimeisen viestin.

- Verratkaa viimeistä vitsausta edelliseen yhdeksään vitsaukseen?
- Mitä se osoittaa, ettei farao esittänyt mitään kommenttia tähän Jumalan viimeiseen viestiin? (Mitä hänen olisi luullut sanovan?)
- Mikä nimenomainen seikka suututti Moosesta niin, että hän suorastaan hehkui vihasta?

Jakeet 11:9–10

- Miksi farao ei voi sanoa viimeisellä tuomiolla Jumalalle: ”Minun paatumiseni oli sinun syytäsi”?

Jakeet 12:1–6. Abib oli uskonnollisen kalenterin ensimmäinen kuukausi, joka osui maaliskuu-huhtikuulle. (Myöhemmin sitä alettiin nimittää nisan-kuuksi.)

- Mikä kiinnittää huomiotanne näissä säädöksissä?
- Miettikää, miksi Jumala valitsi pääsiäisuhriksen juuri karitsan?
- Miksi Herra halusi, että perhe ja karitsa tutustuisivat toisiinsa neljän päivän ajan (3, 6)?
- Mitkä kaikki seikat viittaavat näissä jakeissa Jeesukseen, Jumalan Karitsaan?

Jakeet 12:7–13

- Mikä mahtoi olla syynä siihen, että karitsa piti syödä kokonaan tai tähteet piti polttaa, eikä mitään saanut jättää seuraavaan aamuun?
- Mikä on jakeen 11 symboliikka?
- Mitä ajattelette jakeesta 12?
- Miten esikoisten kuolema oli rangaistus myös Egyptin jumalille (12)?
- Miksi juuri veren piti olla se merkki, joka sai tuhon enkelin säästämään israeliläiset kodit (7, 13)? (Miten karitsan kuolema ja ovenpielien verensively kuuluvat yhteen?)
- Miten Jeesuksen veri suojelee kristittyä ja hänen kotiaan?
- Miten jakeet 7 ja 13 voidaan soveltaa ehtoolliseen?
- Mitä tapahtuu, jos veri jätetään pois kristillisestä julistuksesta?

Jae 14. Herra sanoista huolimatta Israelin tulevassa historiassa oli pitkiä jaksoja, jolloin pääsiäistä ei juhlittu.

- Miksi oli tärkeää, että pääsiäistä juhlittiin joka ikinen vuosi? (Mikä oli juhlan merkitys lapsille? Mitä asiaa Jumalan kansa ei saanut missään nimessä unohtaa?)
- Mikä on hengellisten juhlien ja kesäpäivien merkitys kristityille ja heidän lapsilleen?

Jakeet 12:15–17

- Kuvailkaa omin sanoin, miten pääsiäisjuhlaa piti viettää Israelissa.
- Jos joku tietää, miten juutalaiset nykyään viettävät pääsiäistä, kertokoon sen muille.

Jakeet 18–20

- Miksi happaman leivän syömiskielto oli niin tärkeä säädös, että sen rikkomisesta seurasi kuolemanrangaistus?
- Paavali soveltaa hapantaikinaa kristittyjen elämään näin: ”Puhdistakaa siis talonne hapantaikinasta, niin että teistä tulee uusi taikina. Happamattomiahan te olettekin, sillä meidän pääsiäislampaamme, Kristus, on jo teurastettu.” (1. Kor. 5:7.) Mitä tämä jae tarkoittaa? (Mitä tarvitaan siihen, että meistä kristityistä voi tulla ”uusi taikina”?)

Lopuksi: Kun Johannes Kastaja näki Jeesuksen, hän tunnisti tämän ”Jumalan Karitsaksi, joka ottaa pois maailman synnin” (Joh. 1:27). Pääsiäislammas piti teurastaa ”iltahämärissä”, mikä historioitsija Josefuksen mukaan tarkoitti kello kolmea iltapäivällä – samalla hetkellä kuin Jeesuskin kuoli. Jesaja oli kutsunut kärsivää Herran palvelijaa ”Karitsaksi, jota teuraaksi viedään.” (Jes. 53:7). Ilmestyskirjassa Karitsa mainitaan 33 kertaa, ja sillä viitataan aina Jeesukseen.

12. VIIMEINEN VITSAUS (2. Mooses 12:21–51)

Taustaa: Viimeinen vitsaus kertoo siitä, miten tuhon enkeli kulki Egyptin läpi ja surmasi kaikki esikoiset, mutta ohitti israelilaisten kodit verensivelyn tähden. Verta siveltiin ovenpieliin iisoppikasvin korressa olevalla tupsulla. Samaa iisoppia käytettiin myöhemmin uhritoimituksissa. Koska sotakuntoisia miehiä Israelissa oli 600000, oletetaan, että kansaa olisi ollut pari miljoonaa. Jotkut teologit tosin ehdottavat paljon vähäisempää lukumäärää. Siihen emme ota nyt kantaa.

Jakeet 21–24

- Miettikää, miksi juuri noihin kolmeen ovenkarmin kohtaan piti sivellä verta: kamanaan (siis yläosaan) ja molempiin sivuihin? Mitä symboliikkaa tähän sisältyi?
- Millaista uskoa siihen vaadittiin, että israelilaiset sivelivät ovenkarminsa verellä ja pysyttelivät sen jälkeen koko yön talonsa sisäpuolella?
- Miettikää, millaisia erilaisia ihmisiä israelilaisten talojen sisäpuolelta löytyi.
- Miten egyptiläisperheille olisi käynyt, jos he olisivat sivelleet omat ovenpielensä karitsan verellä?
- Mitä nämä jakeet puhuvat Jeesuksesta?

Jakeet 25–28

- Mitkä seikat pääsiäisenvietossa jäivät ehkä erityisen hyvin lasten mieleen?
- Miten paljon seitsenvuotias lapsi ymmärsi vanhempiensa selostuksesta jakeissa 26–27?
- Miksi kansa heittäytyi maahan juuri tässä tilanteessa?

Jakeet 29–30. Huomatkaa, että Egyptin faraota pidettiin jumalana; hänen esikoisensa oli siis jumalan poika.

- Jos tällainen katastrofi tapahtuisi meidän omassa maassamme, miten suomalaiset siihen ehkä suhtautuisivat? Kenen kädestä he sen ottaisivat?
- Mihin Herra pyrki tällä vitsauksella?
- Miksi myös karjan esikoisten piti kuolla?
- Miettikää, mihin nämä lapset ja eläimet oikein kuolivat?
- Voimmeko mielestänne tehdä tästä tekstistä sen johtopäätöksen, ettei Jumala rakastanutkaan egyptiläisiä? Perustelkaa vastauksenne.
- Aikamme humanismin korkein arvo ovat ihmisoikeudet. Mikä näyttäisi näiden jakeiden mukaan olevan Jumalan arvoasteikon korkein arvo?
- Miksi kansa ei noussut kapinaan faraota vastaan, vaikka hän oli aiheuttanut heille näin suuren onnettomuuden?

Jakeet 31–36. Leivässä piti olla juuri, joka hapatti taikinan. Tämä prosessi kesti muutamia tunteja.

- Mitkä olivat tunnelmat tuona yönä faraon palatsissa?
- Mitä osoittaa se, että farao alkoi toimia keskellä yötä eikä odottanut edes aamun valkenemista?
- Missä kaikissa kiistakysymyksissä farao joutui antamaan periksi?
- Mitä mieltä olette: aikoiko farao nyt päästää israelilaiset vain palvontamatkalle, vai kokonaan pois maasta? Perustelkaa vastauksenne.
- Mihin farao arveli tarvitsevansa Israelin Jumalan siunausta?
- Miksi hapantumaton taikina otettiin mukaan?

Jakeet 37–39. Ramsesin ja Sukkotin väli oli runsaat 50 km. Sekakansa tarkoitti israelilaisten egyptiläisiä aviopuolisoita ja noista avioliitoista syntyneitä lapsia. Mahdollisesti myös jotkut muut orjat karkasivat Egyptistä israelilaisten siivellä.

- Kuvitelkaa israelilaisen perheenisän ja äidin tunnelmia, kun lähtö lopulta tapahtui? Entä Mooseksen?
- Mitä kaikkea pitää ottaa huomioon, jos aikoi liikutella kokonaista kansaa autiomaassa?
- Mitä se osoittaa, että Mooses salli sekakansankin lähteä mukaan?

Jakeet 40–42. Egyptistä lähtö tapahtui joko 1440-luvulla tai 1200-luvun alussa eKr.. Raamatun sana puhuu edellisen puolesta, arkeologia jälkimmäisen.

- Mitä nämä kolme jaetta osoittavat Jumalan suunnitelmasta?
- Miten on mahdollista, että kansalla oli tiedossaan tarkka Egyptiin tulopäivä ja montako vuotta siellä oli oltu? (Miten kirjaa oli pidetty ilman kirjoitustaitoa, kuka sitä oli pitänyt ja miksi?)
- Mieti omaa ”Egyptin orjuuttasi” ja sovelta nämä jakeet omaan elämäsi?

Jakeet 43–51

- Miksi vain ympärileikatut saivat syödä pääsiäislammasta, miksi eivät myös päiväpalkkalaiset ynnä muut, jos he kerran halusivat sitä syödä?
- Ketkä saavat syödä uuden liiton pääsiäislammasta eli osallistua ehtoollisen viettoon?
- Mitä tapahtuu, jos ehtoolliselle päästetään myös ne, jotka eivät ole Herran kansan jäseniä tai jotka halveksivat hänen Sanaansa?

Lopuksi: Sen sijaan, että enkelin miekka olisi osunut Jumalan kansan esikoisiin, se osuikin Jumalan Karitsaan. Tästä tulee pääsiäisen heprean-kielinen pesah, mennä ohi, säästää. Sen että Jeesus oli todellakin tässä tekstissä esiintyvä pääsiäislammasta, todistavat nämä evankelista Johanneksen sanat, jotka hän soveltaa Jeesukseen: *Sillä tämä tapahtui, että kirjoitus kävisi toteen: ”Älköön häneltä luuta rikottako.”* (Joh. 19:36*; vrt. jae 46). Faraon esikoinen kuoli, mutta niin kuoli Jumalankin esikoinen.

13. EGYPTISTÄ LÄHTÖ (2. Mooses 13)

Taustaa: Tässä luvussa Herra alkaa opettaa kansalleen, mitä sana **lunastus** tarkoittaa. Se esiintyy jakeessa 13:13 ensimmäistä kertaa Raamatussa. Sanan perusmerkitys viittaa ostamiseen. Lunastus-sanaa käytettiin siitä tapahtumasta, kun Herra osti kansansa vapaaksi Egyptin orjuudesta. Huomatkaa, että kaikki me ihmiset synnymme tähän maailman synnin, kuoleman ja paholaisen orjina ja tarvitsemme siis lunastusta.

Jakeet 1–2 ja 11–13

- Miten keskiverto suomalainen ymmärtää sanan ”lunastus” tai ”lunnaat”?
- Mitä jae 2 tarkoittaa? (Miksi Herra halusi itselleen kansansa esikoiset? Entä eläinten esikoiset?)
- Mitä jae 12 tarkoittaa?

Jakeet 14–16

- Miten Herra lunasti kansansa Egyptin orjuudesta näiden jakeiden mukaan?
- Miten esikoisuus ja Egyptistä lähtö kuuluvat yhteen?
- Eläinten esikoiset uhrattiin, mutta ihmisen esikoispoika piti lunastaa maksamalla hänestä temppelille lunastusmaksu (15). Mitä israelilaisten oli määrä oppia tämän lunastusoperaation kautta?
- Mitä merkitystä on sillä tosiasialla, että Jeesus on Jumalan ”esikoinen”?
- Mitä tarkoittaa se, että Jeesus on meidän lunastajamme? (Mistä meidän pitäisi lunastaa ja miten? Keneltä Jeesus osti meidät vapaaksi ja millä valuutalla?)

Jakeet 3–10

- Miksi Egyptistä lähdön päivää piti juhliä tulevaisuudessakin?
- Miksi happaman syöntikielto oli niin tärkeä asia? Mikä merkitys tuleville israelilaisille oli seitsemän päivän ajanjaksolla, jolloin ei syöty mitään hapanta?
- Mikä on sinun elämässäsi orjuuden maasta lähdön päivä ja miten sinun pitäisi sitä muistella?

Jakeet 17–18. Merenrantaa pitkin olisi luvattuun maahan kulkenut valtatie (Meren tie), mutta sen varrella oli paljon egyptiläisiä sotilastukikoh-
tia. Erämaan tie taas kulki Siinain niemimaan poikki.

- Mitkä olivat ehkä Mooseksen tunnelmat, kun hän tajusi kulkevasa kohti Kaislamerta kokonaisen kansakunnan etunenässä?
- Katsokaa kartasta, kuinka kauan kotimatka olisi kestänyt, jos kansa olisi voinut kulkea pitkin Meren tietä 10 km päivässä?
- Miettikää, mitä olisi tapahtunut, jos kansa olisi saapunut luvattuun maahan parin kuukauden päästä Egyptistä lähdöstään. (Mihin tarvittiin 40 vuoden kotimatkaa?)
- Jos sinä olet tajunnut jälkeensä, miksi Jumala ei johdattanut sinua suorinta tietä pisteestä A pisteeseen B, niin kerro se muillekin.

Jae 19. Varmaan Joosefkin oli tuntenut lupauksen, jonka Herra oli antanut Abrahamille. Hänestä kerrotaan näin: ”*Uskon kautta muistutti Joosef loppunsa lähetessä Israelin lasten lähdöstä ja antoi määräyksen luistansa.*” (Hepr. 11:22.)

- Mihin Joosef siis uskoi kuollessaan? (Miksi Joosef piti Kanaanin maan multia parempana hautapaikkana kuin jotain komeaa egyptiläistä hautaa?)
- Miettikää miten heprealaiset olivat onnistuneet säilyttämään Joosefin luita satoja vuosia?
- Miten me voisimme saada kuollessamme saman uskon, mikä Joosefilla oli?

Jakeet 20–22. Etamin paikkaa ei tarkkaan tiedetä, mutta ilmeisesti se sijaitsi paikalla, missä Egyptin vihreys loppui ja hiekka alkoi. Pilvipatsas ilmestyi näkyviin nimenomaan siellä.

- Mitkä olivat ehkä heprealaisten tunnelmat hiekka-aavikon laidalla?
- Mitä luulette heprealaisten ajatelleen, kun heidän eteensä ilmestyi outo pilvipatsas?
- Miettikää, mitä kaikkea hyötyä autiomaassa oli pilvipatsaasta päivällä ja tulipatsaasta yöllä?
- Miksei Herra lähetä pilvipatsaita meidänkin eteemme johdattamaan meitä – vai lähettäkö hän? Millaisia kokemuksia teillä on tästä asiasta?

Kokoavat kysymykset

- Kun Jeesus puhui kirkastusvuorella omasta ”poislähdöstään”, hän käytti sanaa ”exodus” (Luuk. 9:31). Mitä hän sillä tahtoi sanoa?
- Miksi juuri Mooseksen piti olla kirkastusvuorella, ei esimerkiksi Abrahamin tai Daavidin?

Lopuksi: Jeesus on lunastanut meidät synnin, kuoleman ja paholaisen vallasta, ja se valuutta, jolla hän meidät vapaaksi osti, oli hänen pyhä, kallis verensä. Siksi uskova voi rukoilla kuollessaan Daavidin sanoin: ”*Sinun käteesi minä annan henkeni, sinä, Herra, lunastat minut, sinä uskollinen Jumala*” (Ps. 31:6).

14. KAISLAMEREN YLITYS (2. Mooses 14)

Taustaa: Kaislameren ylitys oli Israelin historian ratkaisevin hetki, johon Vanhassa testamentissa palataan yhä uudelleen. Katsokaa karttaa. Kaislameri tarkoittaa Suezin lahtea, mutta kukaan ei tiedä, miten pitkälle pohjoiseen se ulottui Mooseksen aikaan. Se saattoi tuohon aikaan sulkea sisäänsä myös Katkerat järvet, Migdolin, Pi-Hirotin ja Baal-Sefonin sijainnista ei ole varmuutta.

Jakeet 1–2. Herran käskyn saadessaan israelilaiset olivat paikassa, mistä olisi ollut vapaa pääsy itään. Herra kuitenkin käski heidän mennä Kaislameren rantaan, missä pakoreitti sulkeutui.

- Miksi Herra tahtoi johtaa kansansa toivottomalta näyttävään tilanteeseen?
- Mitä Herra meiltä odottaa johdattaessaan meidätkin joskus toivottomaan tilanteeseen?

Jakeet 3–5

- Mitä paaduttaminen tässä kohtaa tarkoittaa? Minkä verran faraolla itsellään oli valinnan vapautta tässä tilanteessa?
- Egyptin talouselämä oli romahtanut ja jokaisen perheen esikoinen oli kuollut. Mikä sai faraon uskomaan, että hän voisi yhä palauttaa heprealaiset orjuuteen?
- Mitä Herra toivoi egyptiläisille tapahtuvan kaiken tämän kautta?

Jakeet 6–9. Egyptin sotavaunuja pelkäsi tuohon aikaan koko maailma. Kahden hevosen vetämässä vaunuissa seisoa aina yksi ajaja ja yksi ampuja.

- Mitä luulette Egyptin ratsuväen ajatelleen tästä takaa-ajosta? (Luuletteko, että joku varoitti faraota tästä sotaretkestä? Miksi, miksi ei?)
- Mitä meidän pitäisi tehdä, jos näemme omien hallitsijoidemme ja poliitikkojemme toimivan yhtä epäviisaasti kuin farao tässä tilanteessa toimi?

Jakeet 10–12. Israelilaiset eivät olleet aseistautuneita, eikä heillä ollut harjoitettua armeijaa. Nyt heidän takanaan oli Egyptin ratsuväki ja edessään meri.

- Kuvitelkaa kansan tunnelmia jakeen 10 kuvaamassa tilanteessa. (Mitä osoittaa se, että jotkut sentään huusivat apua Herraltakin, vrt. 10b?)
- Mikä israelilaisten valituksessa oli suoranaista valhetta? Mikä siinä oli erityisen epäreilua Moosesta kohtaan? Entä Jumalaa kohtaan?
- Miksi ihmiset koettavat aina ja kaikkialla etsiä syyllistä onnettomuuksiinsa?
- Missä tilanteessa oman aikamme kristilliset johtajat joutuvat kestäämään samantapaisia paineita kuin Mooses ja Aaron Kaislameren rannalla?

Jakeet 13–14

- Miten huono johtaja olisi toiminut tuossa tilanteessa?
- Mitä nämä jakeet osoittavat meille Mooseksen uskosta? (Tiesikö Mooses tässä vaiheessa, että mereen aukenisi tie? Perustelkaa kantanne.)
- Miksi heprealaisten piti olla hiljaa, mitä se tarkoittaa?
- Soveltakaa jae 14 Jumalan kansan elämään tänä lopun aikana.
- Sovella jae 14 omaan elämääsi. Mitä se sinulle näin luettuna sanoo?

Jakeet 15–18. Ulkonaisesti Mooses näytti luottavaiselta, mutta itse asiassa hän huusi koko ajan sydämessään Herralta apua.

- Keskustelimme jo edellä Mooseksen uskosta. Mitä uutta valoa jae 15 tuo siihen aiheeseen?
- Mitä Mooses ehkä ajatteli kuullessaan Herran käskyn jakeessa 16?

Jakeet 19–22, 29. Tämä tapahtui siis yöllä.

- Miksi egyptiläiset eivät voineet estää heprealaisia kulkemasta meren yli?
- Tähän asti pilvipatsas oli johdattanut kansaa ja kulkenut sen edellä. Mikä sen tehtävä oli tässä tilanteessa?
- Katsokaa karttaa ja miettikää, mitä **idästä** puhaltava tuuli vaikutti Kaislamereen. (Mikä ristiriita sisältyy jakeisiin 21–22?)
- Kuvailekaa omin sanoin, miltä Kaislameri näytti, kun aamu valkeni.
- Millä mielellä israelilaiset laskeutuivat meren pohjalla kulkevalle tielle keskellä yötä?

Jakeet 23–25

- Millä mielellä luulette egyptiläisten sotilaiden ja vaununajajien laskeutuneen Kaislameren pohjalle?
- Mitä pelkkä Herran katse sai aikaan tuossa tilanteessa?
- Mitä ajattelette egyptiläisten sanoista jakeessa 25; huomatkaa, että he käyttävät nyt Israelin Jumalasta nimeä ”Herra”? Katsokaa myös jae 14.

Jakeet 26–31. Vedet palasivat Kaislamereen kuin tsunami ja heittivät sitten sotilaiden ruumiit ja heidän aseistuksensa itärannalle.

- Millä mielellä israelilaiset ehkä seurasivat vihollisjoukon tuhoa?
- Jos sinä olisit ollut Israelin kanssa merta ylittämässä, miten kauan tämän jälkeen olisit jaksanut uskoa Jumalan apuun sitä yhtään epäilemättä (31)?
- Paavali rinnastaa Kaislameren ylityksen kasteeseen (1. Kor. 10:2). Etsikää mahdollisimman monta yhtymäkohtaa Kaislameren ylityksen ja kasteen väliltä.
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Jeesukselle kävi kuten egyptiläisille: hän hukkuu kaaosvesiin. Ristiinnaulitut ihmiset näet kuolivat tukehtumalla. Näin kuvaa kärsimyspsalmi Jeesuksen kuolemaa: ”Pelasta minut, Jumala! Vesi on noussut kaulaani saakka. Olen vajonnut pohjattomaan liejuun, jalkani ei tavoita lujaa maata. Olen joutunut vetten syvyyksiin, pyörre tempaa minut mukaansa.” (Ps. 69:2–3). Näin kova hinta piti Vapahtajan maksaa meidän exoduksestamme, pääsystä omaan luvattuun maahamme eli uuteen luomakuntaan.

15. VOITTOLAULU (2. Mooses 15)

Taustaa: Mirjam on Raamatun ensimmäinen naisprofeetta, ja siksi juuri hänen uskotaan sepittäneen tämän Raamatun ensimmäisen psalmin yhdessä Mooseksen kanssa. Mirjam oli se isosisko, joka oli seissyt Mooses-vauvan koria vahtimassa Niilin rannalla. Tässä vaiheessa hänellä oli ikää jo yli 80 vuotta, mutta hän oli aivan yhä yhtä nuorekas kuin veljensäkin. Mirjam ei ilmeisesti ollut naimisissa; hänen ikäpolvensa poikalapset oli näet surmattu. Mirjam kuului veljiensä kanssa Israelin johtotiimiin: ”Minä olen lähettänyt johtajiksesi Mooseksen, Aaronin ja Mirjamin.” (Miika 6:4).

Jakeet 1a ja 19–21

- Miettikää, millaista Mirjamin elämä oli ollut orjaperheen naimattomana tyttärenä?
- Millainen näyttää naisen asema olleen heprealaisten keskuudessa tuohon aikaan?
- Miettikää mitä kaikkia tehtäviä naisprofeetan asemaan sisältyi?
- Millaisena johtajana nämä jakeet kuvaavat Mirjamin?
- Mitä eroa oli varsinaisen johtajan eli Mooseksen ja Mirjamin tehtävissä?

Jakeet 1b-5

- Millaisena Jumalana Herra kuvataan tässä voittolaulussa? (Mitä tarkoittaa, että Herra on soturi?)
- Mitä nämä jakeet kertovat meille niiden kirjoittajan omasta Jumala-suhteesta?

Jakeet 6–10

- Mitä faraon sotajoukko suunnitteli tekensä puolustuskyvyttömille heprealaisille (9)?
- Mitä nämä jakeet kertovat meille Jumalan vihasta?
- Kuvitelkaa Jumalaa, joka ei vihasuisi mistään asiasta. Miksi oikea Jumala ei voi olla sellainen jumala?
- Miksi Jumalan vihasta on puhuttava myös meidän aikamme Suomessa?
- Mikä näissä jakeissa voi lohduttaa meitä, kun Herran viholliset lisääntyvät ja lopun ajan ahdistukset lähestyvät?

Jakeet 11–12

- Mikä Herrassa on ihmeellistä verrattuna muihin jumaliin?
- Mitä mieltä olette: uskoivatko tämän psalmin laulajat muiden jumalien olemassaoloon? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 13–17

- Mitä se osoittaa, että Mirjam puhuu menneessä aikamuodossa (imperfektissä) asioista, jotka eivät vielä olleet tapahtuneet?
- Mitä Mirjam ennustaa näissä jakeissa kotimaahan paluusta ja kansansa tulevaisuudesta?
- Mitä nämä jakeet kertovat meille meidän omasta tulevaisuudestamme ja Jumalan kansan tulevaisuudesta?
- Jae 17 viittaa Salomon aikaan ja temppelin rakentamiseen, johon oli vielä kolme- neljäsataa vuotta. Miksi oli tärkeää, että temppelin rakentaminen ennustettiin jo tässä vaiheessa?
- Mitä nämä jakeet puhuvat Jeesuksesta?

Jae 18

- Mitä kotiin palaavalle Israelin kansalle merkitsi, että Herra olisi sen kuningas aina ja iankaikkisesti?
- Mitä tämä jae sanoo Jeesuksesta?

Jakeet 22–25. Näin alkoi siis Israelin kansan kotimatka autiomaassa. Katsokaa kartalta Mara ja Elim.

- Mitä tapahtuu, jos lapset, vanhukset ja karja eivät saa juotavaa kolmeen päivään.
- Millaiset olivat ehkä Mooseksen tunnelmat noiden päivän aikana?
- Mirjamin voittolaulussa oli laulettu, että kansa pääsee varmasti perille kotimaahansa. Mitä kansa nyt ajatteli tästä lupauksesta?
- Kansa raahautui Maran lähteelle viimeisillä voimillaan, mutta vesi olikin juomakelvotonta. Mitä ihmisten olisi pitänyt tehdä tuossa epätoivoisessa tilanteessa?
- Mitä voisimme oppia Mooseksen käytöksestä tässä kriisitilanteessa?
- Jakeen 25 lopusta käy ilmi, että kolmen päivän jano oli Herran lähettämä testi. Miksi Herra oli suunnitellut tällaisen koettelemuksen kansalleen heti sen kotimatkan alkumetreille? (Mitä Herra oikein testasi?)
- Mikä on ollut kovin uskon testi sinun elämässäsi ja miten sinä sen läpäisit?

Jae 25b-26. Jotkut raamatunselittäjät ajattelevat, että Herra määräsi Marassa kansalleen nimenomaan sapatin vieton. Muu laki annettiin myöhemmin Siinain vuorella.

- Jos Herra on kansansa parantaja, niin miten selitätte sen, että melkein kaikki Jumalan kansan jäsenet kuolevat johonkin tautiin?
- Miten Jumalan lain noudattaminen varjelee ihmisiä sairauksilta?

Jae 27

- Kuvitelkaa kansan tunnelmia, kun se saapui Elimin keitaalle. Luuletteko, että väki heittäytyi ensimmäiseksi polvilleen kiittämään Her-
raa? Jos eivät heittäytyneet, niin mihin he ensiksi ryhtyivät?
- Millaisia keidashetkiä Herra järjestää meille kristityille meidän erämaataipaleellamme?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Jeesus on se kuningas, josta jae 18 puhuu. Maanpäällisen elämänsä aikana hän oli salattu, piikkikruunulla kruunattu kuningas, mutta pian hän tulee uudelleen maan päälle kultakruunu päässään. Sitten mekin pääsemme omaan luvattuun maahamme, pyhälle vuorellemme eli uuteen Jerusalemiin – hänen uhrikuolemansa tähden.

16. LEIPÄÄ TAIVAASTA (2. Mooses 16)

Taustaa: Katsokaa karttaa. Joissakin kartoissa on kaksi Sinin erämaata. Tässä tarkoitetaan sitä Siniä, joka sijaitsee etelään Marasta ja Elimistä. Vasta kuukausi Egyptistä lähdöstä oli kulunut. Sieltä oli lähdetty ensimmäisen kuukauden 14. päivänä, ja nyt oli menossa 2. kuukauden 15. päivä. Pilvi oli johtanut Israelin kansan sille tielle, mitä se nyt oli kulkemassa.

Jakeet 1–3

- Miettikää, mitä israelilaiset olivat syöneet menneen kuukauden aikana? (Mitä olisi tapahtunut, jos he olisivat ruvenneet syömään lampaitaan joka päivä?)
- Mitä jakeen 3 sanat Israelin kansasta osoittavat? (Miten mielialat leviävät suuressa ihmismassassa?)
- Miksi vajaa kuukausi aikaisemmin koettu valtava ihme ei pitänyt israelilaisten uskoa yllä?
- Mistä se on osoitusta, ettei kukaan ryhtynyt puolustamaan johtajiaan sanomalla, että he ovat toimineet koko ajan Jumalan käskyjen mukaisesti?

Jakeet 4–5

- Herra antoi kansalleen lupauksen ruuasta, joka sataisi alas taivaasta. Miksi tätä lupautta oli erityisen vaikea uskoa?
- Millaisen koetuksen Herra tällä kertaa järjesti kansalleen?

Jakeet 6–8

- Miksi Jumalaa vastaan nuriseminen on syntiä? (Mikä on rehellisen valitusrukouksen ja nurinan ero?)
- Kerro jokin esimerkki omasta elämästäsi, missä Herra antoi leivän sataa taivaasta eteesi.
- Mistä me tiedämme, onko kristillisiä johtajiamme vastaan osoitettu kritiikki Jumalan tahdon mukaista vai sen vastaista?

Jakeet 9–10. Sanapari ”Herran kirkkaus / kunnia” esiintyy nyt ensimmäistä kertaa Raamatussa. Se osoitti silmin nähden, että Herra oli paikalla ja puhui kansalleen. (Pelkästä pilvi- ja tulipatsaasta hän ei koskaan puhunut mitään.)

- Miettikää, miksi Herra antoi kirkkautensa ilmestyä juuri tässä tilanteessa ensimmäistä kertaa kansansa historiassa?
- Mikä oli kirkkauden sanoma Moosekselle ja Aaronille? Entä koko kansalle?

Jakeet 11–13. Viiriäisistä puhumme tarkemmin toisessa yhteydessä.

- Mitä osoittaa Herrasta se, että hän vastasi napisevalle kansalle juuri näin?

Jakeet 14–18 ja 31, 35–36. Omer-mitta vastaa 3,6 litraa

- Arvioikaa, kauanko kesti kerätä yhden hengen annos mannaa maastosta?
- Mitä ominaisuuksia mannalla piti olla, että ihmiset pysyivät sen avulla hengissä ja terveinä vuosikausia autiomaassa?
- Mannalle on koetettu etsiä erilaisia luonnollisia selityksiä, esimerkiksi että se olisi ollut eräs makea jäkälälaji, joka kasvaa autiomaassa, tai erään hyönteisen erittämää nestettä tamariskipuissa. Mitä mieltä olette näistä selityksistä?
- Miten sinä itse selittäisit sen, että mannaa ilmestyi maastoon joka yö?
- Mitä jae 18 voisi tarkoittaa?

Jakeet 19–21

- Miksi Herra ei tahtonut antaa kansalleen useamman päivän manna-annosta kerralla? (Mitä hyvää kädestä suuhun – elämä saa ihmisissä aikaan?)

Jakeet 22–26. Sapattia ei ole mainittu Raamatussa sitten luomiskertomuksen. Sapattikäsky oli ehkä annettu Marassa, josta puhuimme viime kerralla. Egyptin orjuudessa Israel ei ollut voinut pitää sapattia.

- Mitä Herra tahtoi opettaa kansalleen tämän kaiken kautta?
- Miten manna ja sapatti kuuluivat yhteen?
- Mitä kristitylle merkitsee jakeen 26 lupaus?

Jakeet 27–30

- Miksi jotkut menivät kiellosta huolimatta keräämään mannaa sapattina (27)?
- Mikä niiden kristittyjen uskossa on vikana, jotka tekevät työtä 7 päivää viikossa?
- Millaisia valmisteluja lepopäivän pyhittäminen vaatii meiltä nykyajan kristityiltä (joe 29)?
- Jeesusta koeteltiin autiomaassa samalla tavalla kuin Israelia, kun paholainen koetti saada 40 päivää paastonneen Vapahtajan muuttamaan kivet leiviksi. Tämä lainasi silloin sanoja Mooseksen kirjasta mannaihmeen kohdalta: ”*Ihminen ei elä ainoastaan leivästä, vaan että hän elää jokaisesta sanasta, joka Herran suusta lähtee.*” (5. Moos. 8:3). Mitä Vapahtaja tahtoi tällä sitaatilla sanoa?
- Mitä se tarkoittaa sinun kohdallasi, että sinä et elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee?

Jakeet 32–34. Mannaa otettiin talteen vasta sitten, kun ilmestysmaja ja liiton arkku olivat valmiita.

- Miksi oli tärkeää säilyttää manna-astia sukupolvesta toiseen?

Jeesus sanoi: ”*Minä olen elämän leipä. Teidän isänne söivät autiomaassa mannaa, ja silti he ovat kuolleet. Mutta tämä leipä tulee taivaasta, ja se, joka tätä syö, ei kuole. ... Leipä, jonka minä annan, on minun ruumiini.*” (Joh. 6:48–50.)

- Mitä Jeesus tarkoitti nimittäessään itseään taivaasta tulleeksi mannaksi; mitä yhteistä hänellä oli alkuperäisen mannan kanssa? Mitä eroa?
- Mitä nämä Jeesuksen sanat opettavat meille ehtoollisleivästä?

Lopuksi: Jeesuksen piti kuolla ristillä, että hänestä voisi tulla manna eli ehtoollisleipä, joka antaa jopa Jumalan tahtoa vastaan napiseville syntisille – meille itse kullekin – synnit anteeksi ja ikuisen elämän.

17. VETTÄ KALLIOSTA (2. Mooses 17)

Taustaa: Oli kulunut vain pari kuukautta siitä, kun kansa kulki kuivin jaloin Kaislameren yli. Kerran se oli jo saanut ihmeellisellä tavalla vettä janoonsa, ja joka päivä se sai mannaa nälkäänsä. Mirjamin voitonvirsi oli vakuuttanut, että Herra vie varmasti kansansa perille. Ja silti napina jatkui. Refidimin paikkaa ei tiedetä tarkasti. Massa = koetus. Meriba = moite.

Jakeet 1–3 ja 7. Vanha käännös puhuu ”Herran kiusaamisesta” jakeissa 2 ja 7.

- Kansa oli nähnyt vuoden aikana lukemattomia ihmeitä. Mikä saa ihmisen luottamaan Jumalan apuun, jollei tuollainen määrä ihmeitä?
- Keiden luulette olleen tätä napinaa aloittamassa?
- Miksi kukaan kansan vanhimmista ei sanonut: ”Onhan Herra auttanut meitä ennenkin, kyllä hän varmasti auttaa nytkin.”
- Ajatteletko **sinä** nykyisen ongelmasi kohdalla: onhan Herra aina auttanut, kyllä hän auttaa nytkin. (Mistä johtuu, että Herran apu unohtuu meiltäkin kovin nopeasti?)
- Katsokaa jaetta 2. Mitä Mooses sanoo siinä itsestään ja Herrasta?
- Määriteltäkää, mitä Herran kiusaaminen on tämän tekstin mukaan (jakeet 2 ja 7)?
- Saatana koetti houkutella Jeesusta hyppäämään alas temppelin harjalta, niin että enkelit voisivat ottaa hänestä kopin. Siihen Jeesus vastasi: ”Kirjoitettu on: *älä kiusaa Herraa, sinun Jumalaasi.*” (Matt. 4:7). Mikä olisi tehnyt temppelin harjalta hyppäämisestä Herran kiusaamista?

Jakeet 4–6. Jakeessa 4 Mooses ”huusi” Jumalalle vanhan käännöksen mukaan, uuden mukaan hän ”rukoili”.

- Mitä ajattelette Mooseksen reaktiosta kansan kapinaan ja veden puutteeseen?
- Miksi Herra tahtoi näyttää tämän ihmeen vain kansan vanhimmille, ei koko kansalle?
- Miettikää, mistä tuo vesi oli peräisin.
- Mitä se tarkoittaa, että Herra seisoi Horebin kalliolla Mooseksen edessä?
- Paavali sanoo, että se kallio, joka israelilaisia seurasi autiomaassa, oli Kristus (1. Kor. 10:4). Soveltakaa jae 6 Jeesukseen.

Jakeet 8–10. Sinain niemimaalla asui amalekilaisia, jotka olivat Esaun pojanpojan jälkeläisiä (1. Moos. 36:12). He olivat hurja kameleilla ratsastava kansa, joka eli ryöstöretkistä muiden heimojen alueelle. Nyt amalekilaiset hyökkäsivät Israelin väsyneen jälkijoukon kimppuun ja koettivat eristää sen pääjoukosta (5. Moos. 25:17–19). Huomatkaa, että tämä oli Israelin kansan ensimmäinen sota ja kaikkien tulevien Jumalan kansan sotien ennakkokuva, myös hengellisten.

- Voidaanko amalekilaisten käytöstä mielestänne jotenkin puolustella? Jos voidaan, niin miten?
- Miettikää mahdollisimman monta syytä siihen, miksi amalekilaisten voitto olisi ollut todennäköisempi kuin israelilaisten voitto?
- Mooses oli ainoa israelilainen, jolla oli sotakokemusta. Miksei Herra käyttänyt häntä kenraalina?
- Näissä jakeissa mainitaan Joosuan nimi ensimmäistä kertaa Raamatussa. Nimi tarkoittaa ”Herra on Vapahtaja” ja se on sama kuin Jeesuksen nimi Uudessa testamentissa. Mitä Joosuasta osoittaa se, että hän suostui sotapäälliköksi vastaan sanomatta?
- Millaisen yleisvaikutelman saatte Joosuasta Raamatun ensimmäisen ”esittelyn” perusteella?

Jakeet 11–13. Taistelu riehui koko päivän.

- Mitä tapahtuu, jos ihminen pitää käsiään koholla tuntikausia?
- Miksi Jumala antoi Mooseksen käsien asennon vaikuttavaa ratkaisevasti sodankäynnin tulokseen? (Miksi sen piti olla Mooses, miksei voitu vuorotella?)
- Mitä sotajoukolle ja kansalle merkitse se, että he näkivät Mooseksen rukoilevan kukkulan huipulla koko taistelun ajan?
- Mitä tämä episodi opettaa meille rukouksesta?
- Katsokaa jaetta 13. Mikä oli Joosuan rooli sodan voittamisessa?
- Miksi Jumala tahtoi antaa voiton tälle napisevalle kansalle?
- Minkä verran luulette rukouksen vaikuttaneen viime sotiemme lopputulokseen?
- Mieti, mihin yleisiin asioihin tarvittaisiin tällä hetkellä sinun esirukouksiasi?

Jakeet 14–16. Amalek soti Israelia vastaan satoja vuosia. Se on Raamatussa Jumalan kansan vihollisten prototyyppi. Vasta Daavid kukisti amalekilaiset lopullisesti. Muinaisheprean aakkoset olivat syntyneet hieroglyfien pohjalta Siinailla, ja Mooses oli varmaan oppinut ne apeltaan. Nämä aakkoset olivat maailman ensimmäistä äännekirjoitusta ja niistä ovat meidänkin aakkosemme aikanaan kehittyneet (foinikialaisten välityksellä).

- Mikä Jumalan johdatus sisältyi kirjoitustaidon kehittymiseen?
- Tämä on ensimmäinen kerta Raamatussa, kun Herra käskee jonkun kirjoittamaan sanansa muistiin. Miksi juuri Amalekin tappion muistiin merkitseminen oli tärkeää?
- Mitä Joosuan (Mooseksen työn jatkajan) piti oppia tästä sodasta?
- Mikä tämän luvun sanoma on meidän aikamme kristityille? (Mitä tämä taistelu ennustaa Jumalan kansan tulevista taisteluista?)
- Mitä tarkoittaa, että Herra on kansansa lippu sen sodissa?

Lopuksi: Kun Kristus-kalliota lyötiin, siitä kumpusi vettä. Koska sen kallion vettä saivat juoda jopa napisevat israelilaiset, saamme sitä juoda mekin. Johannes kertoo, miten Jeesuksen sydämen haavasta vuosi verta ja vettä (Joh. 19:34). Näin Jeesus hankki meille kasteveden, joka pesee meidät puhtaaksi synneistämme. Hän tarjoaa meille myös elävää vettä sanastaan joka päivä.

18. APPI RIENTÄÄ AVUKSI (2. Mooses 18)

Taustaa: Nyt israelilaiset olivat jo Horebin vuoren juurella etelä Siinailla (5). Mooses oli käynyt siellä paimenessa, ja juuri siellä hän oli myös nähnyt palavan pensaan. Jostakin syystä Mooses oli lähettänyt vaimonsa ja poikansa Egyptistä takaisin appensa luo. Mooseksen pojat olivat tässä vaiheessa varmaan jo 25–35 vuoden ikäisiä. Mooseksen vaimo Sippora ei ollut israelilainen eikä siis ollut kokenut orjuutta.

Jakeet 1–4

- Miettikää eri syitä, miksi Mooses oli lähettänyt perheensä takaisin Midianiin appensa luo.
- Miten vaimon ja lasten poissaolo oli ehkä vaikuttanut Mooseksen elämään tämän viimeisen, vaikean vuoden aikana?
- Kuvitelkaa, millaista Sipporan ja poikien elämä oli ollut Midianissa ilman perheenisää?
- Elieserin nimi tarkoittaa ”mies jota Jumala auttaa” ja se mainitaan tässä ensimmäistä kertaa. Mitä se osoittaa, että Mooses antoi toiselle pojalleen juuri tuollaisen nimen?
- Katsokaa kartalta Horeb ja Midian. Miten on mahdollista, että Israelin uutiset olivat ehtineet jo Jetronkin korviin, vaikka Egyptistä lähdistä oli kulunut vasta pari kuukautta?

Jakeet 5–7. Huomatkaa, että appi ja vävy olivat asuneet saman katon alla 40 vuotta ja tunsivat hyvin toisensa. Kun he olivat viimeksi tavanneet, oli Mooses ollut paimen; nyt hän oli suuren kansan johtaja.

- Miksi Jetro ei vain yksinkertaisesti marssinut Mooseksen eteen, vaan lähetti jonkun ilmoittamaan tulostaan edeltä käsin?
- Millainen oli Mooseksen ja Jetron suhde tervehdyksistä päätellen?
- Miten perhe ehkä suhtautui muutokseen Mooseksen yhteiskunnallisessa asemassa?

Jakeet 8–12. Uhrilakia ei ollut vielä annettu Israelille. Jetro oli pappi ja Aabrahamin jälkeläinen, mutta muuten hänen uskonnostaan ei ole varmaa tietoa.

- Mitä se merkitsee ihmiselle, että joku iloitsee hänen ilojaan ja suree hänen surujaan?
- Mitä tapahtuu, jollei hengellinen johtaja voi puhua kenellekään voitoistaan ja tappioistaan?
- Katsokaa jaetta 11. Minkä muutoksen Mooseksen kertomus sai aikaan hänen appensa uskossa?
- Mikä oli yhteisen uhriaterian merkitys Jetrolle, Mooseksen perheelle ja israelilaisille?
- Mistä meidän aikamme kristitty voisi löytää itselleen Jetron kaltaisen kuulijan?

Jakeet 13–16. Ehkä amalekilaisilta saadun saaliin jako oli tuonut mukanaan erityisen paljon riitajuttuja.

- Naiset eivät tuohon aikaan voineet nostaa oikeusjuttua, mutta miehiäkin leirissä oli 600000. Esittäkää arvaus, montako riitajuttua päivässä Mooses joutui käsittelemään.
- Kuinka kauan ihminen kestää tuollaista arkea palamatta loppuun?
- Mitä vastuutehtäviä Mooses joutui laiminlyömään tuomarin tehtävänsä tähden?
- Mitä tämä hullunmylly merkitsi Mooseksen jumala-suhteelle?
- Miksi hengellisten johtajien joskus on vaikea jakaa vastuuta muiden kanssa?

Jakeet 17–23

- Mikä oli Jetron mielestä Mooseksen tärkein tehtävä, jota tämä ei saanut missään nimessä laiminlyödä (20)?
- Laskekaa, montako ryhmänjohtajaa tarvittiin kaikkiin noihin ryhmiin, jos leirissä oli 600000 miestä.
- Tuhannen miehen ryhmänjohtajia oli siis 600. Paljonko tuomarin töitä Moosekselle jäi keskimäärin päivässä, jos jokainen heistä toi hänelle kaksi riitajuttua vuodessa.
- Mitä kaikkea hyötyä delegoinnista koitui kansalle?
- Mitä voisimme oppia Jetron tavasta lähestyä vävyänsä ongelmaa?

Jakeet 24–27

- Miten kansanopetus voitiin hoitaa tämän uuden systeemin puitteissa?
- Oletetaan, että A:lle ja B:lle tuli riita lampaan omistuksesta. Miten asia käsiteltiin uuden systeemin puitteissa?
- Miten Jetron ohjetta voitaisiin soveltaa meidän aikamme seurakuntiin ja kristillisiin järjestöihin? (Mitä tämä teksti opettaa meille seurakunnan pienpiireistä, esimerkiksi raamattupiireistä?)
- Missä Jeesus on tässä tekstissä?

Lopuksi: Jetro on Jeesuksen ennakkokuva työnhajajana. Sen sijaan että Vapahtaja olisi koettanut evankelioida koko maailman kolmessa vuodessa, hän käyttikin suurimman osan ajastaan 12 opetuslapsensa kouluttamiseen. Jeesus tietää, että meidänkin palvelumme Jumalan valtakunnassa pitää lähteä levosta käsin. Siksi hän sanoo: *”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon.”* (Matt. 11:28.) Tämän levon hankkimiseksi Jeesuksen piti kuolla kauhea kuolema ristinpuulla.

19. SAVUAVA VUORI (2. Mooses 19:1–19 ja 20:18–23)

Taustaa: Egyptistä lähdöstä on kulunut vasta kaksi kuukautta. Nyt kansa on Siinain erämaassa Jumalan vuoren (Horebin eli Siinain) juurella. Tässä luvussa Herra kertoo valitsevansa Israelin omaksi, pyhäksi kansakseen. ”Pyhä” sana on esiintynyt Raamatussa tähän mennessä vain neljä kertaa. Mooses oli kohdannut Jumalan pyhyden palavan pensaan ääressä.

Jakeet 1–2

- Mitä arvelette, minkä verran kansa oli ehtinyt tottua erämaassa elämiseen kahdessa kuukaudessa? Mitkä asiat olivat sille vielä vaikeita?

Jakeet 3–6. Mooses kiipeää vuorelle 7 kertaa, tämä kerta on niistä ensimmäinen.

- Miettikää, miksi Jumala halusi kohdata Mooseksen juuri vuorella, ei sen juurella?
- Mikä oli kotka-vertauksen merkitys Israelin tilanteessa (4)?
- Sovella kotka-vertausta omaan elämäsi. Mitä se sanoo sinusta ja perheestäsi?
- Miksi Herra tahtoi saada itselleen omaisuuskansan, miksei hän pitänyt kaikkia maailman kansoja tasavertaisina? (Vastaus tämän tekstin ulkopuolelta.)
- Mitä Israelin kansan piti tehdä, jotta se voisi olla Herran oma kansa?
- Mitä teille tulee mieleen sanasta ”pappiskansa” / ”pappisvaltakunta” (6)?
- Millainen on mielestänne pyhä kansa? (Oliko Israel sellainen? Onko Suomi ollut koskaan sellainen?)
- Pietari kirjoittaa pakanakristityille: ”*Mutta te olette ’valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, omaisuuskansa’*” (1. Piet. 2:9). Miten nämä määreet, jotka ennen tarkoittivat vain Israelia, voidaankin soveltaa yhtäkkiä myös pakanakristittyihin?
- Millä perusteella sinä voit pitää itseäsi pyhänä ja lukea itsesi Jumalan omaisuuskansaan kuuluvaksi?

Jakeet 7–8. Kansa lupaa noudattaa liiton ehtoja, vaikka se ei vielä tiedä, mitkä ne ovat.

- Luuletteko, että kansa tajusi, mitä se näissä jakeissa Herralle lupasi? Perustelkaa kantanne.
- Muistelkaa Israelin historiaa. Miksi se ei pystynyt pitämään Herralle antamaansa lupaus? (Vastaus tämän tekstin ulkopuolelta.)

Jakeet 9–11. Raamatussa ei kerrota monta kertaa, että Jumalan ääni olisi kuulunut suoraan taivaasta.

- Miettikää, miksi Jumala ilmestyy Raamatussa usein pilven keskeltä?
- Mitä nämä jakeet paljastavat meille Jumalan kohtaamisesta? (Miksi viittakin piti pestä?)

Jakeet 12–15

- Millaisen kuvan saatte Jumalasta näiden jakeiden perusteella?
- Miksi Raamatun Jumalaa ei saa lähestyä kuka vain, miten vain, milloin vain? (Miksi Jumalan lähestyminen oli hengenvaarallista? Miksei kuolemaan tuomittuun henkilöön tai eläimeen saanut koskea?)
- Mitä tapahtuu, jos Jumalaa aletaan pitää vain kilttinä papparaisena pilven reunalla?

Jakeet 16–19. Kuvaus muistuttaa tulivuorenpurkausta ja sitä seurannutta maanjäristystä.

- Kuvaillkaa omin sanoin, mitä kansa näki ja kuuli tuona päivänä? Mikä ihmisiä ehkä pelotti eniten?
- Mitä Herra tahtoi opettaa kansalleen kaiken tämän dramatiikan kautta?
- Mitä jae 19 tarkoittaa? (Kuuliko kansa omin korvin Jumalan 10 käskyä vai kuuliko se vain jylinää? Katsokaa jakeita 20:1 ja 19.)
- Jeesuskin on pyhä Jumala. Miksei hänen tullessaan tähän maailmaan maa järissyt eikä kuulunut torven toivotusta, vaan vain enkelien laulua?

Jakeet 20:18–23. Tämä keskustelu tapahtui sen jälkeen, kun Herra oli lukenut suoraan taivaasta kymmenen käskyä kansan kuulla.

- Miksi kansa ei halunnut kuunnella taivaasta kuuluvaa Jumalan ääntä?
- Miksi Herra halusi lukea käskyt suoraan taivaasta, vaikka kaiken lain hän antoi Moosekselle vuorella?
- Mitä nämä jakeet kertovat meille välimiehen tarpeellisuudesta?

Kokoavat kysymykset

- Miksi Jeesuksen kohtaamiseen ei tarvittu mitään pyhittäytymistä eikä mitään valmisteluja?
- Miettikää tämän tekstin valossa, miksi Jeesuksen kuoleman piti olla niin hirveä?

Lopuksi: Jeesuksen ansiosta meidän ei tarvitse astua Siinain vaan Siionin vuorella. ”*Sillä te ette ole käyneet sen vuoren tykö, jota voidaan käsin koskea ja joka tullessa palaa, ettekä synkeyden, ette pimeyden, ette myrskyn, ette pasuunan kaiun tykö... vaan te olette käyneet Siionin vuoren tykö ja ... ja uuden liiton välimiehen, Jeesuksen, tykö, ja vihmontaveren tykö, joka puhuu parempaa kuin Aabelin veri.*” (Hepr. 12:18–24.) Jeesuksen itsensä piti kuitenkin astua meidän syntejämme kantaen Golgatan kummulle tuon maagisen rajan yli, josta Mooses tässä tekstissä varoittaa.

20. KYMMENEN KÄSKYÄ (2. Mooses 20:1–23)

Taustaa: Edellisellä kerralla puhuimme siitä, että Herra huusi kymmenen käskyä suoraan taivaasta kansan kuultavaksi. Raamatussa käskyjen numerointi on toinen kuin luterilaisessa katekismuksessa. Kuvakielto on toinen käsky ja himoitsemiskiellot muodostavat yhdessä viimeisen käskyn. Jokainen käsky on tehty suojelemaan jotain ihmiselämän osa-aluetta.

Jakeet 1–3. Ensimmäinen käsky on oikean uskon suoja. Luther on sanonut että sinun jumalasi on se asia tai ihminen, jolta odotat eniten hyvää ja jonka luo juokset vaikeassa tilanteessa.

- Miksi Herra tahtoi ikään kuin esitellä itsensä, ennen kuin hän ilmoitti kansalle käskynsä?
- Mitkä ovat yleisimmät epäjumalat meidän maassamme?
- Mitä tapahtuu yhteiskunnassa, jossa jonkin epäjumalan palvonta tehdään yleisesti hyväksytyksi?

Jakeet 4–6. Toinen käsky on oikean jumalanpalveluksen suoja. Herra ei tässä kiellä kaikkien kuvien tekemistä, vaan vain palvonnan kohteiksi tarkoitettujen kuvien tekemisen.

- Miksi Jumala ei salli tehdä itsestään kuvaa?
- Millaisia muotoja kuvien palvonta on saanut internetin aikakaudella?
- Mitä ajattelette jakeista 5–6? (Miksi 1. käskyn ja kuvakiellon rikkomisesta tulee rangaistus myös jälkipolville?)

Jae 7. Kolmas käsky on Herran nimen suoja.

- Miksi tämä käsky on annettu meille?
- Miksi Jumalan nimeä pitää suojella myös yhteiskunnassa, ei vain kirkossa?
- Mikä Jumalan nimen väärinkäytön muoto on mielestänne yleisintä tämän päivän Suomessa?
- Miten meidän pitäisi taistella Jumalan pyhän nimen puolesta?

Jakeet 8–11. Neljäs käsky on levon suoja.

- Miksi tämä käsky on meille annettu? (Miten Herra perustelee tämän käskyn?)
- Mitä pyhittäminen tarkoittaa tässä yhteydessä? (Miksi ei riitä, että nukumme koko sunnuntaipäivän?)
- Mitä seurauksia tulee yhteiskunnan, perheen ja yksilön elämään, jos pyhän ja arjen ero katoaa?

Jae 12. Viides käsky on auktoriteetin suoja. Paavali tekee tähän käskyyn hieman toisenlaisen lopun: ”että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä” (Ef. 6:3).

- Miksi vanhempien kunnioittaminen lisää ihmisen menestystä ja elinikää?
- Miten me oppisimme hyväksymään omat vanhempamme ja kunnioittamaan heitä heidän virheistään huolimatta?

Jae 13. Kuudes käsky on ihmisruumiin suoja. Jeesus sanoi, että myös sanoilla voi tappaa.

- Millä eri tavoilla tätä käskyä rikotaan meidän aikanamme?
- Miksi kiusaaminen tuntuu olevan lisääntymään päin meidän aikanamme?
- Miten voisit koettaa varjella itsesi ja lapsesi väkivallan näkemiseltä, kokemiselta ja siihen turtumiselta?

Jae 14. Seitsemäs käsky on avioliiton ja perheen suoja.

- Miksi uskollisuus on ehdottoman välttämätöntä avioliiton (ja parisuhteen) onnistumiselle?
- Mitä tämä käsky tarkoittaa niiden elämässä, jotka eivät vielä ole naimisissa?
- Miten voisimme opettaa lapsillemme ja nuorillemme tätä käskyä?

Jae 15. Kahdeksas käsky on omaisuuden suoja

- Miten tätä käskyä rikotaan meidän aikanamme?
- Miten voisimme auttaa varoillamme maailman köyhiä?
- Mitä Suomen kristikansalle ja kristilliselle työlle tapahtuisi, jos jokainen uskova maksaisi kymmenykset tuloistaan?

Jae 16. Yhdeksäs käsky on maineen suoja.

- Miten tätä käskyä rikotaan meidän aikanamme, erityisesti somessa?
- Miten oppisimme hillitsemään kiellemme, niin ettemme päästäisi suustamme tai kynästäimme juoruja ja valheita?
- Mitä mieltä olette siitä, että ns. vihapuhe on laissa rangaistava teko?

Jae 17. Kymmenes käsky on mielikuvituksen suoja. Vanha käännös sanoo ”älä himoitse!”, uusi sanoo: ”älä tavoittele!” Molemmat ovat mahdollisia käännöksiä.

- Mitkä ovat siis nykysuomeksi sanottuna ne asiat, joita emme saa himoita?
- Miksi ihmiset eivät yleensä pidä himojaan syntinä? Miksi Jumala pitää niitä syntinä?
- Paavali sanoo, että lopun aikana himot laillistetaan. Mitä sellaisessa yhteiskunnassa tapahtuu?

Kokoava kysymys

- Miten meidän pitäisi julistaa evankeliumia ihmiselle, joka tietää rikkoneensa Jumalan käskyjä vastaan ja olevansa matkalla kadotukseen?

Lopuksi: Jeesus täytti kaikki kymmenen käskyä – sinun sijaisenasasi. Kuitenkin häntä rangaistiin, ikään kuin hän olisi kaikki ne rikkonut – ettei sinua tarvitsisi rangaista. Viimeisiksi sanoikseen Jeesus huusi ristiltä: ”*Se on täytetty!*” (Joh. 19:30.) Kymmenen käskyä on siis täytetty – sinunkin puolestasi.

21. TÄSMENNYKSIÄ MORAALILAKIIN

(2. Mooses 22:15–16 (RK38 16–17) ja 5. Mooses 22:13–21, 28–29)

Taustaa: Mooseksen laki annettiin paimentolaiskansalle, mutta myöhemmin sitä sovellettiin myös agraariyhteiskuntaan. Avioliitto oli ja on yhä yhteiskunnan perusyksikkö. Sekä miehen että naisen piti mennä naimisiin koskemattomana. Sulhanen joutui maksamaan morsiamestaan tämän isälle ”morsiamen hinnan” sillä oletuksella, että tyttö oli neitsyt. Morsiamen hinta oli sekä naisen arvon mitta että palkka vanhemmille tyttären kasvattamisesta. Häitä juhlittiin viikko. Isä säilytti häyön jälkeen kaapissaan tyttärensä neitsyyden merkin eli veren tahrinan lakanan.

Jakeet 2. Moos. 22:15–16 (vanha käännös 16–17)

- Miettikää, miksi tuossa kulttuurissa (ja Raamatussa opetuksessa yleensäkin) naisen piti olla neitsyt naimisiin mennessään?
- Mitä kaikkea tässä yhteydessä sisältyy sanaan ”vietteele”?
- Mitä ajattelette viettelijän ”rangaistuksesta”?
- Miten tämä laki vaikutti potentiaalisii viettelijöihin?
- Miksi tähän lakiin ei ole sisällytetty sitä mahdollisuutta, että neitsyt viettelee jonkun miehen?
- Miten tämä laki vaikutti nuorten seurusteluun?
- Mistä eri syistä joku isä mahdollisesti kielsi tyttärtään menemästä viettelijän kanssa naimisiin?
- Mikä oli vietellyn tytön tilanne, jollei hän mennyt viettelijänsä kanssa naimisiin?
- Mitä morsiamen hinnan saaminen vaikutti vietellyn tytön elämään, jollei hän mennyt viettelijänsä kanssa naimisiin? (Millaisen miehen kanssa vietetty tyttö ehkä voi vielä mennä naimisiin?)
- Miksi Jumala antoi kansalleen tämän lain?

Jakeet 5. Moos. 22:13–19. Morsiamen hinta oli 50 sekeliä (750 gr. hopeaa) ja näissä jakeissa määrätty sakko 100 sekeliä (1,5 kg hopeaa). Huomatkaa, että naiselle langetettiin kuolemanrangaistus, jos miehen syytökset osoittautuivat tosiksi.

- Mitä se osoittaa, ettei mies ollut puhunut epäilyksistään mitään heti häiden jälkeen?
- Miksei mies mennyt sanomaan epäilyksiään suoraan vaimonsa isälle?
- Mikä voisi olla syynä siihen, että joku mies valehtelee vaimonsa päälle noin ankaran rangaistuksen uhallakin?
- Jollei neitsyyden merkkiä olisi ollut, mitä mahdollisuuksia vaimolla olisi ollut kumota miehensä valheet?
- Mikä vaikutus tämän lain olemassa ololla oli avioliittoon yleensä?
- Mitä ajattelette miehen saamasta rangaistuksesta?
- Mitä ajattelette siitä, että pariskunnan piti olla toistensa kanssa naimisissa loppuikänsä tällaisen episodin jälkeenkin?
- Ketä Herra ajatteli antaessaan kansalleen tämän käskyn?

Jakeet 20–21. Näistä jakeista käy ilmi, että esiviolliset suhteet olivat Israelissa aviorikokseen verrattava synti.

- Mitä ajattelette näistä jakeista?
- Miksi kivittämisen piti tapahtua isän silmien edessä?
- Mitä tämä laki vaikutti tytärien kasvatukseen Israelissa?
- Ketä tai mitä Herra tahtoi suojella tämän lain kautta?
- Muistuttakaa mieleenne, miten Jeesus kohteli kivityskuolemaan tuomittua naista (Joh. 8:1–11). Mitä valoa se tapaus tuo näiden jakeiden tulkintaan?

Jakeet 28–29. Huomatkaa, että islamilaisen kulttuurin keskellä raiskatusta naisesta tehdään yleensä hylkiö.

- Miksi naimisiin meno oli tytön kannalta parempi vaihtoehto kuin yksin jääminen tässä tilanteessa?
- Miten naisen maineen menetys estettiin tällä lailla? (Mitä asiaan vaikutti se, tytöstä piti maksaa morsiamen hinta?)
- Kenen suojelemiseksi tämä laki oli annettu?

Kokoavat kysymykset

- Mitä hyvää siitä seuraa nytkin, jos nuoripari aloittaa avioliittonsa niin sanotusti puhtaalta pöydältä?
- Miksi meidän aikamme nuoret eivät enää ymmärrä seksuaalisen pidättyvyyden arvoa?
- Miettikää Joosefin ja Marian kihlausta näiden lakien taustalta. Mikä oli Marian tilanne ennen kuin enkeli oli hänelle ilmestynyt? Miksi Marian vanhemmat eivät järjestäneet tyttärelleen häitä?
- (Jos on aikaa). Muistelkaa miten Jeesus kohteli naisia, jotka eivät olleet noudattaneet Mooseksen kirjojen siveyslakia: syntistä naista fariseuksen huoneessa (Luuk. 7) ja naista Sykarin kaivolla (Joh. 4) ja itse teosta tavattua naista (Joh. 8).

Lopuksi: Jeesus ei kumonnut kuolemanrangaistusta, mutta hän otti sen itse kantaakseen. Hän maksoi syntisestä ”morsiamestaan” täyden hinnan omalla verellään. Hänet ruoskittiin ja ristiinnaulittiin, vaikka hän ainoan ihmisenä maailmassa oli täyttänyt Jumalan tahdon myös seksuaalielämän suhteen. Näin Jeesuksesta tuli kaikkien niiden sijainen, jotka eivät ole eläneet seksuaalielämäänsä Jumalan tahdon mukaisesti. Pyydä siis sinäkin häneltä anteeksi seksuaalielämäsi syntejä ja kannan ne anteeksiannettaviksi ristin juurelle, ehtoollispöytään.

22. LIITTO JUMALAN KANSSA (2. Mooses 23:20–24:18)

Taustaa: Kymmenen käskyn jälkeen Herra antoi Israelille paljon muitakin lakeja koskien moraalialia ja jumalanpalvelusta. Hyppäämme niiden yli. Tässä tekstissä Herra puhuu kansalle ja lupaa apunsa Kanaanin maan valloitukseen. Sitten hän ilmoittaa solmivansa Israelin kanssa liiton.

Jakeet 23:20–23. Sana ”enkeli” tarkoittaa myös ”sanansaattajaa”.

- Millainen on se enkeli, jonka Herra lähettää johtamaan kansaansa luvattuun maahan?
- Miten enkelin kuvaus tässä kohdassa eroaa yleisestä enkeliuskosta?

Jakeet 24–26 hypätään yli.

Jakeet 27–31. Filistealaisten meri oli Välimeri. Kaislameri oli Suezin lahti. Itse asiassa Israel sai nämä rajat vasta Daavidin aikana ja jo Salomon kuoltua se menetti ne. Herhiläinen tarkoittaa isoa ampiaista.

- Miettikää eri syitä, miksi kanaanilaiset kansat piti karkottaa luvattua maasta?
- Millaista strategiaa Herra suunnitteli maan valloitusta varten?
- Katsokaa kartalta se maa-alue, jonka Herra lupasi Israelille. Mitä johtopäätöksiä meidän pitäisi tehdä siitä, ettei Jeesus määritellyt Israelin rajoja, vaan puhui aina vain Jumalan valtakunnasta?

Jakeet 32–33. Kanaanilaisissa temppelissä oli temppeliporttoja ja -poikia, ja kanaanilaiset jumalat vaativat lapsiuhreja.

- Miten epäjumalanpalvelus sitoi ihmisiä tuohon aikaan ja miten se sitoo heitä nyt?
- Millaiseen liittoon jae 32 viittaa?

Jakeet 24:4–8

- Verrataan Jumalan ja Israelin liittoa avioliittoon. Mikä ero on sillä, ovatko mies ja nainen naimisissa vai elävätkö he avioliitossa tai vapaassa suhteessa?
- Miksi Jumala siis halusi solmia liiton Israelin kanssa?
- Herran antamia määräyksiä kutsuttiin Liiton kirjaksi (7). Mikä merkitys sillä oli, että Mooses kirjoitti Liiton kirjan muistiin?
- Mitkä olivat liiton ehdot: mitä Herra lupasi, mitä kansa lupasi? (Katsokaa edellistä lukua.)
- Mihin tarvittiin 12 kivipatsasta ja alttareita?
- Miten kansa osallistui liiton solmimiseen?
- Mikä oli Mooseksen tehtävä liiton solmimisessa?
- Miksi liitto piti solmia nimenomaan verellä?
- Mikä merkitys oli sillä, että puolet verestä vihmottiin alttarille, puolet kansan päälle (6,8)?
- Miten nämä jakeet viittaavat Jeesukseen?
- Milloin Jumala on solminut liiton meidän kanssamme?

Jakeet 1, 9–11. Nadab ja Abihu olivat Aaronin vanhimmat pojat.

- Mikä oli Aaronin, hänen poikiensa ja 70 vanhimman tehtävä liiton solmimisessa?
- Johtajat ja 70 vanhinta näkivät Jumalan, vaikka oikeastaan häntä ei kukaan saanut katsella kuolematta. Katsokaa tarkkaan, **mitä** he hänestä näkivät?
- Miettikää, mikä merkitys uhriaterian syömisellä oli liiton solmimisessa?
- Viimeisenä iltanaan Jeesus solmi uuden liiton. Asettaessaan ehtoollisen hän sanoi: ”*Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan.*” (Luuk. 22:20). Mitä yhteistä vanhan liiton uhriaterialla oli ehtoollisen asettamisen kanssa?
- Verratkaa Mooseksen ja Jeesuksen tehtäviä näiden kahden liiton solmimisessa. Mitä yhteistä, mitä eroa?
- Missä me kristityt voimme nähdä Jumalan, syödä ja juoda?

Jakeet 12–18. Herra tahtoi luovuttaa 10 käskyä Moosekselle kivitaluihin kirjoitettuna ja antaa hänelle pyhäkkötelan rakennusohjeet.

- Mihin kivisiä tauluja tarvittiin; Mooseshan oli kirjoittanut Jumalan lain jo Liiton kirjaan?
- Miksi Herra halusi kirjoittaa 10 käskyä omalla sormellaan kahteen kivitaluun? (Miten tämä seikka liittyy liiton solmimiseen?)
- Miksi Mooses otti Joosuan mukaansa vuorelle, vaikka tämä ei saanut seurata häntä huipulle asti? (Mitä se Joosuasta osoittaa, että hän odotti Moosesta vuoren rinteellä yli kuukauden?)
- Miettikää, miksi Mooseksen piti odottaa kuusi päivää vuorella, ennen kuin Herra kutsui hänet pilven sisälle?
- Herran kirkkaus loisti joskus pilvipatsaassa tai pilvessä, joskus se taas oli pilven alla peitossa. Mitä Herran kirkkaus vuorella viestitti kansalle tässä tilanteessa?
- Miettikää, miten kansa koki Mooseksen poissaolon seuraavan 40 vuorokauden aikana. Entä Aaron ja Hur?
- Miten tämä kertomus muistuttaa evankeliumien kertomusta Jeesuksen kirkastumisesta?

Lopuksi: Vanhaa liittoa solmittaessa kansan piti luvata, että se täyttää lain. Uusi liitto on armoliitto, jossa Herra lupaa armonsa syntiselle ihmiselle yksipuolisesti. Uusi liitto solmitaan kasteessa ja vahvistetaan ehtoollispöydässä. Näin sitä kuvaa Heprealaiskirjeen kirjoittaja: ”*Tämän liiton minä teen heidän kanssaan tulevana aikoina, sanoo Herra: minä asetan lakini heidän sydämeensä, kirjoitan sen heidän sisimpäänsä.(...) Heidän syntejään ja vääriä tekojaan minä en enää koskaan muista.*” (Hepr. 10:16–17).

23. KULTAINEN SONNI (2. Mooses 32)

Taustaa: Sonni oli hedelmällisyyden jumala Lähi-idässä, ja sen palvontamenoihin kuului myös kulttiseksi. Samoin Apis-härkä oli yksi Egyptin tärkeimpiä jumalia. Huomatkaa, että käskyt oli jo annettu, ja yksi niistä kuuluu: ”Älä tee itsellesi kuvaa”. Mooses oli ollut poissa kuvioista (Siinain vuorella) vähän yli kuukauden. Hän ei ollut sanonut lähtiessään, miten kauan aikoi vuorella viipyä.

Jae 1

- Miettikää mahdollisimman monta syytä siihen, ettei kansa uskonut Mooseksen palaavan enää vuorelta?
- Millaisen pyynnön kansan olisi luullut esittävän Aaronille?

Jakeet 2–5. Aaron oli toinen kansan johtajista Mooseksen ohella. Nyt hän ehkä pelkäsi jääneensä yksin erämaahan vastuuseen suuresta ja vaikeasti käsiteltävästä ihmisjoukosta.

- Millainen kuva johtajuudesta Aaronilla näyttää olleen? (Miksi Aaron suostui ryhtymään epäjumalan papiksi?)
- Miten Aaronin olisi pitänyt toimia, kun kansa painosti häntä tekemään jumalankuvan?
- Jos tehtäisiinkin jumalankuva, niin miksi juuri sonnipatsas, seksisymboli?
- Katsokaa tarkkaan, mitä eri vaiheita kultaisen sonnin valmistamisessa oli? Paljonko aikaa siihen arviolta meni?
- Pitikö Aaron valmistamaansa härkää eri jumalana kuin Jahvea, vai pitikö hän sitä vain jonkinlaisena Jahven ilmestymisen paikkana? Entä kansa? Katsokaa jakeita 4–5.
- Miettikää, miksi ihmisten on kautta maailmanhistorian ollut vaikea tyytyä ”Sanan Jumalaan”, miksi he ovat aina tunteneet vetoa ”kuvan jumalaa” kohtaan?

Jae 6

- Mitä Aaron ehkä ajatteli siitä, että ”Herralle pyhitetty juhla” muuttui heti orgioiksi?
- Mikä voisi olla synä siihen, että epäjumalanpalvelus ja seksuaalinen moraalittomuus kulkevat usein käsi kädessä?

Jakeet 7–8

- Miksi Herra halusi ilmoittaa Moosekselle edeltä käsin, mikä tätä vuoren juurella odottaisi?
- Miksi Herra kutsuu tässä Israelin kansaa Mooseksen kansaksi?
- Mitkä asiat kansan käytöksessä loukkasivat eniten Herraa?
- Mitkä seikat meidän aikamme kristikunnassa ovat samanlainen loukkaus Herraa kohtaan kuin kultaisen vasikan valmistaminen oli Mooseksen aikana?

Jakeet 9–14

- Millä argumenteilla Mooses käänsi Herran vihan pois Israelin päältä?
- Mooses oli uuden Mooseksen eli Jeesuksen ennakkokuva. Miten nämä jakeet voidaan soveltaa Jeesuksen toimintaan taivaassa Isän oikealla puolella?
- Mikä oli perimmäinen syy siihen, ettei Herra tuhonnut kansaansa tässä vaiheessa eikä myöhemminkään?
- Miettikää, miksi Herra on ollut näin kauan kärsivällinen meidän kansamme ja kirkkoamme kohtaan?

Jakeet 15–19. Joosua oli odottanut Moosesta vuoren rinteellä 40 päivää. Ehkä hän oli käynyt välillä hakemassa leiristä ruokaa.

- Herra oli kertonut edeltäpäin Moosekselle, mikä näky häntä vuoren juurella odottaisi. Miksi näky silti iski Moosekselta jalat alta?
- Miten Mooses saattoi murskata lain taulut, jotka Herra itse oli tehnyt ja joihin hän oli kirjoittanut 10 käskyä omalla sormellaan? (Mikä symbolinen merkitys tällä teolla oli?)

Jakeet 20–25

- Miksi Mooses juotti sonnin kullan kansalle veteen sekoitettuna?
- Mitä ajattelette Aaronin puolustautumisyriytyksestä?
- Mikä oli Aaronin vastuu tästä tragediasta?
- Mitä jakeen 25 loppuosa tarkoittaa?

Jakeet 26–29. Orgiat olivat ilmeisesti vielä menossa. Herra käski surmata ne, jotka koikkelehtivat leirissä. Huomatkaa, että Aaronkin oli leeviläinen.

- Mitä se osoittaa, että vain leeviläiset ilmaisivat olevansa Herran puolella?
- Miksi leeviläiset eivät olleet protestoineet silloin, kun Aaron teki kultaista sonnina?
- Mitä ajattelette siitä, että leeviläiset valittiin erityiseen palvelutehtäväänsä sen kiivailun tähden, jota he tuona päivänä osoittivat?
- Miksi epäjumalan palvojien rangaistuksen piti olla näin kova?

Jakeet 30–35

- Mitä nämä jakeet kertovat Mooseksen johtajuudesta?
- Mitä nämä jakeet puhuvat Jeesuksesta? (Mikä oli se tilinteon päivä, jolloin kansaa rangaistiin sen synneistä?)

Lopuksi: Jeesus rukoili sinun edestäsi saman rukouksen kuin Mooses: ”*Anna anteeksi hänen syntinsä. Mutta jos et anna, niin pyyhi minun nimeni kirjastasi.*” Jeesuksen nimi oli poistettu Jumalan kirjasta silloin, kun hän sovitti sinun syntejäsi ristinpuulla. Ilmestyskirjassa tuota kirjaa kutsutaan teurastetun Karitsan elämäkirjaksi. (Ilm. 13:8)

24. MOOSES JA JUMALAN KASVOT (2. Mooses 33)

Taustaa: Tämä tapahtui sen jälkeen, kun Herra oli päättänyt hävittää koko Israelin kansan kultaisen sonnin tähden. Mooseksen esirukous oli saanut hänet muuttamaan mielensä. **Enkeli** oli näyttäytynyt patriarkoille, ja Mooseskin oli kohdannut hänet sekä palavassa pensaassa (2. Moos. 3) että kansaa johtaneessa pilvipatsaassa (2. Moos. 14). Jos Herra ei kulkisi kansansa kanssa, se tarkoittaisi sitä, ettei ilmestysmajaa rakennettaisi. Ainakaan siihen ei tehtäisi mitään arkkua eli Herran valtaistuinta.

Jakeet 1–3

- Mitä hyviä ja mitä huonoja uutisia nämä Herran sanat sisälsivät?
- Mitä ajattelette syystä, miksi Herra ei katsonut voivansa kulkea enää kansansa mukana?

Jakeet 4–6. Koruja käyttivät tuossa kulttuurissa sekä miehet että naiset muulloin paitsi ei suruajkana.

- Mitä kansa ehkä tässä vaiheessa ajatteli kultaisen sonnin valamisesta ja siihen uhraamistaan koruista?
- Mikä tekee joistakin koruista luopumisesta meille todella vaikeaksi?
- Mikä merkitys koruista luopumisella oli Israelin kansalle?

Jakeet 7–11. Tähän asti Mooses oli kohdannut Herran vuorella. Nyt leirin ulkopuolelle oli pystytetty väliaikainen telttamaja. Kun varsinainen pyhäkkötelta valmistui, se seisoikin keskellä leiriä.

- Mikä oli tämän teltan käyttötarkoitus?
- Katsokaa tarkkaan, miten kansa reagoi Moosekseen ja hänen teltaansa? Mistä kansan käytös on osoituksena?
- Mihin Herra tarvitsi pilveä puhuessaan Mooseksen kanssa?
- Mitä toisen osapuolen kasvojen näkeminen merkitsee kommunikaatiotapahtumassa?
- Mitä tarkoittaa, että Herra puhui Moosekselle kasvoista kasvoihin? Verratkaa jakeita 11 ja 20.
- Verratkaa meidän kommunikaatiotamme Jumalan kanssa Mooseksen kommunikaatioon hänen kanssaan?
- Mikä voisi olla syynä siihen, ettei Joosua poistunut ollenkaan väliaikaisen pyhäkköteltan läheisyydestä? Hänhän ei ollut edes leeviläinen.

Jakeet 12–13. Mooses koetti houkutella Herraa peruuttamaan päätöksensä ja kulkemaan kansansa kanssa luvattuun maahan eli ”levon maahan”.

- Herra oli jo ilmoittanut, että Aaron on Mooseksen apuna matkalla. Miksi Mooses tivasi vielä tätä asiaa?
- Luetaan jae 13 molemmista käännöksistä. Mooseshan tiesi jo, minne hän oli viemässä kansaa (2–3). Mitä suunnitelmaa hän tässä Herralta kysynee?
- Mitä tarkoittaa, että Jumala tunsikin Mooseksen (12) ja Mooses tunsikin Jumalan (13)? (Mitä nämä jakeet opettavat meille Jumalan tuntemisesta?)

Jakeet 14–17. Heprean sana ”kasvot” voi tarkoittaa myös ”läsnäoloa”.

- Luetaan jae 14 vanhasta käännöksestä. Alkukielessä esiintyy todellakin kasvoja merkitsevä sana. Mitä Herra oikein kysyi Moosekselta?
- Miksi Moosekselle ei riittänyt se, että enkeli johdattaisi heidät perille luvattuun maahan, vaikka lopputulos olisi ollut ihan sama?
- Mistä syystä Herra antoi Moosekselle periksi? Huomatkaa taas tuntea-verbi.
- Miten Mooses oli Jeesuksen ennakkokuva näissä jakeissa?
- Millä edellytyksellä Herra voi vastata meidänkin rukouksiimme jakeella 17? (Millä perusteella Herra on mieltynyt meihin ihan samalla tavalla kuin hän oli mieltynyt Moosekseen?)

Jakeet 18–20. Heprean sana kabod voidaan kääntää suomeksi ”kunnia” tai ”kirkkaus”.

- Mooses oli nähnyt Jumalan kirkkauden sekä vuorella että pilvessä monta kertaa. Mitä hän vielä tahtoi nähdä?
- Mitä ajattelette vastauksesta, jonka Herra antoi Mooseksen pyyntöön? (Mitä jakeen 19 loppu tarkoittaa tässä yhteydessä?)
- Miksi kukaan ei voinut nähdä Jumalan kasvoja vanhan liiton aikana kuolematta?

Jakeet 21–23

- Mitä Mooses näki ja mitä hän ei nähnyt näiden jakeiden mukaan?
- Miksi kirkkauden näkemiseen piti liittyä Jumalan nimen kuuleminen?
- Miksi Mooses sai nähdä Herran vain luolasta käsin ja takaapäin?
- Mitä Moosekselle merkitsi, että hän sai nähdä Jumalan kirkkauden juuri tässä tilanteessa? Miten se auttoi häntä hänen tehtävässään?
- Missä me uuden liiton uskovat voimme nähdä Jumalan kirkkauden?

Kokoavat kysymykset

- Mitä ajattelette siitä, että Jumala vastasi 1400 vuoden viiveellä Mooseksen rukoukseen jakeessa 18? Siis kirkastusvuorella.
- Miksi Jeesuksen kasvoja voi kuka tahansa syntinen katsella kuolematta? Niitä voi jopa lyödä ja niille voi sylkeä kuolematta.

Lopuksi: Herra tiesi, että joutuisi tuhoamaan syntisen kansansa matkalla, jos kulkisi heidän mukanaan. Siihen tarvittiin uhrilaitosta, ettei hänen tarvitsisi niin tehdä. Uhrieläinten piti kuolla syntisten ihmisten sijaisena. Uhrin olivat kuin ukkosenjohdattimia, jotka johdattivat Jumalan vihan pois kansan päältä. Varsinainen ukkosenjohdatin oli sitten Jeesus, Jumalan Karitsa, joka kantoi harteillaan koko maailman synnin. Puhumme uhreista enemmän myöhemmin.

25. UUDET LAINTAULUT JA LIITON UUDISTAMINEN (2. Mooses 34)

Taustaa: Mooses kiipeää nyt Siinain vuorelle viimeisen kerran. Edelliseltä reissulta palattuaan hän iski murskaksi kymmenen käskyn taulut tajutessaan, ettei Israel niitä kuitenkaan noudattaisi. Kysymys tässä luvussa on yhä siitä, kulkisiko Herra – ja kulkisivatko hänen kasvonsa – kansan mukana luvattuun maahan. Herra oli luvannut olla tavattavissa ilmestysmajassa, mutta peruuttaisiko hän nyt lupauksensa?

Jakeet 1–4. Viimeksi Herra oli tehnyt omakätisesti taulutkin.

- Miettikää, miksi Herra ei soimannut Moosesta ensimmäisten taulujen särkemisestä?
- Mitä se osoittaa, että Herra oli valmis kirjoittamaan kivitauluihin uudelleen entisen tekstin?
- Mitä uusi kohtaaminen merkitsi Moosekselle itselleen?

Jakeet 5–7. Jahve ja Herra ovat alkutekstissä sama sana. Näitä kahta jaetta siteerataan VT:ssä monta kertaa. Vanha käännös sanoo, että Herra kostaa lapsille heidän vanhempiensa synnit. Uuden käännöksen mukaan lapset joutuvat niistä vastaamaan.

- Millaisen kuvan Jumala antaa itsestään Moosekselle tässä tilanteessa? (Miksi Herra puhuu itsestään yksikön 3. persoonassa?)
- Miten Jumalan pyhyys ja hänen armonsa tulevat ilmi näissä jakeissa? (Entä jos Herra ei olisi sanonut jakeen 7 loppua, mitä meidän pitäisi sitten hänestä ajatella?)
- Millä tavalla lapset joutuvat vastaamaan vanhempiensa synneistä?
- Miten jakeet 6–7 voidaan soveltaa Jeesuksen elämään ja kuolemaan?

Jakeet 8–9

- Mikä näissä jakeissa koskettaa sydäntäsi?
- Herra oli luvannut vastata Mooseksen rukoukseen (yhdessä kulkemisesta) jo edellisen luvun 17. jakeessa. Miksi Mooses pyysi yhä samaa asiaa?
- Mitä se osoittaa, että Mooses sisällytti itsensä synnintunnustukseensa: ”Anna anteeksi **meidän** pahat tekomme”?
- Mitä se hyödyttää, että yksi ihminen pyytää kansansa tai perheensä syntejä anteeksi ikään kuin heidän edustajanaan?

Jakeet 10–14. Herra uudistaa liittonsa syntiin langenneen kansan kanssa.

- Miksi Herra ei peruuta solmimaansa liittoa kansansa kanssa, vaikka kansa vaihtoi hänet kultaiseen sonniin? (Miten Jumalan liitto ja avioliitto muistuttavat toisiaan?)
- Mitä tarkoitusta varten Herra antaisi tapahtua paljon ihmeitä kansansa silmien edessä?
- Miten maan haltuun ottaminen ja Jumalan käskyjen noudattaminen kuuluvat yhteen (11)?
- Miten Suomen itsenäisyys ja Jumalan käskyjen noudattaminen kuuluvat yhteen?
- Millä tavalla israelilaisten on varjeltava itseään ympäröivien kansojen epäjumalanpalvelukselta?

Jakeet 15–17. Kanaanilaiset kansat palvoivat jumaliaan seksiin sekoittunein menoin.

- Mitä nämä sanat viestittävät meille jälkikristillisen ajan kristityille?
- Miten meidän pitäisi suojella lapsiamme jumalankielteisen kulttuurin vaikutukselta?

Jakeet 18–26 hypätään yli. Niistä on puhuttu jo aikaisemmin.

Jakeet 27–28. Kuten jo olemme todenneet, foneettinen (ääne)kirjoitus keksittiin Siinain niemimaalla jo satoja vuosia ennen Moosesta. Tämä keksintö on tehty vain kerran ihmiskunnan historiassa: että yksi merkki tarkoittaa yhtä äänettä.

- Miksi käskyt piti kirjoittaa muistiin?
- Mitä se meille merkitsee, että nimenomaan Mooses on kirjoittanut muistiin suuren osan Mooseksen kirjoista?
- Mitä tarkoittaa, että käskyt olivat ”liiton ehtoja”?
- Miettikää, miksi Mooseksen piti olla jo toisen kerran vuorella 40 pv syömättä ja juomatta.

Jakeet 29–32. Näyttää siltä kuin Aaron ja israelilaiset olisivat juosseet Moosesta pakoon.

- Mitä Mooseksen kasvojen säteily hänestä kertoi?
- Paavalikin puhuu Mooseksen kasvojen säteilystä ja jatkaa näin: ”*Me kaikki, jotka peittämättömin kasvoin katselemme Herran kirkkautta kuin kuvastimesta, muutamme saman kuvan kaltaisiksi kirkkaudesta kirkkauteen, niin kuin muuttaa Herra, joka on Henki.*” (2. Kor. 3:18*). Mikä voi siis muuttaa meidänkin kasvomme kirkastuneiksi kasvoiksi?
- Paavali sanoo, että Mooseksen kasvojen kirkkaus oli vain väliaikaista, mutta uuden liiton kirkkaus on pysyvää ja alati lisääntyvää. Mitä hän sillä tarkoittaa?
- Jeesuksen kasvoista hänen viimeisenä päivänään kerrotaan seuraavaa: ”*He sylkivät nyt Jeesusta kasvoihin ja löivät häntä. Muutamat läimäyttivät häntä poskelle.*” (Matt. 26:67). Mitä mieltä olette, olivatko Jeesuksen kasvot tuolla hetkellä täynnä Herran kirkkautta? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 32–35

- Missä tilanteessa Mooses piti kasvonsa näkyvissä, missä tilanteessa hän peitti ne?
- Miksi Mooses ei tahtonut näyttää kansalle kirkastuneita kasvojaan?

Lopuksi: Jeesuksen kasvojen kirkkaus oli rakkauden kirkkautta. Hänen pahoinpidellyt kasvonsa säteilivät piikkikruunun alta armoa ja rakkautta, ja sitä ne säteilevät tänäänkin meitä syntisiä kohtaan. Mutta kun Jeesus tulee takaisin pilvien päällä, hänen kirkkautensa ei ole enää salattua vaan paljastettua.

26. PYHÄKKÖTELTTA (2. Mooses 36:1–7 ja luku 40)

Taustaa: Kultaisen sonnin tragedian jälkeen alettiin rakentaa pyhäkkötelttaa. (Huom. vetäjän kannattaa näyttää piirileisille pyhäkköteltan pohjapiirustus.) Teltan koko oli vain 5 x 10 m, mutta sen valmistaminen vaati paljon työtä ja varoja. Kultaa tarvittiin 1000 kg, hopeaa 3500 kg, samaten paljon lankaa esirippua ja nahkoja teltan peitteitä varten. Pyhäkköteltta oli osoitusta siitä, että Herra asui kansansa keskuudessa ja kulki sen mukana.

Jakeet 36:1–2. Vanha käännös puhuu ”taidollisista”, uusi ”käsityöläisistä”.

- Mitä kultaisen sonnin episodi vaikutti ehkä pyhäkköteltan rakentamisen motivaatioon?
- Mitä nämä jakeet opettavat meille seurakunnan rakentamisesta ja rakentajien armolahjoista. (Oliko Besalelin ja Oholiabin kohdalla mielestäsi kysymys armolahjoista vai luonnonlahjoista, vai eikö tällaista jaottelua tarvita? Perustelee kantasi.)

Jakeet 3–7. Missään muualla Raamatussa ei kerrota, että ihmiset olisivat uhranneet liian paljon rahaa ja tavaraa Jumalan valtakunnan työtä varten.

- Mikä sai kansan uhraamaan näin antaumuksella kulta- ja hopeaesineitä, lankoja ja nahkoja pyhäkön rakennusprojektiin?
- Mitä israelilaiset oppivat armosta rakentaessaan ilmestysmajaa?
- Miettikää, miten Mooses koki tämän tilanteen? Entä Aaron?
- Mikä voisi motivoida meidän aikamme kristittyjä tällaiseen ylenpalttiseen uhraamiseen?

Jakeet 40:1–3 ja 20–21. Kaikkeinpyhin oli pilkkopimeä paikka, jossa oli liiton arku. Sinne sai astua vain ylipappi kerran vuodessa. Hänen tehtävänsä oli pirskotaa verta arkun kannen (=armonistuimen) päälle. Liitonarkku sisälsi lain taulut, mutta samalla se oli myös Jumalan valtaistuun kansansa keskellä.

- Mitä yhteistä oli paratiisilla ja kaikkein pyhimmällä?
- Mitä kaikkein pyhin opetti israelilaisille heidän Jumalastaan?
- Miettikää miksi Herra ei halunnut näyttää liiton arkua koko kansalle tai edes kaikille papeille?
- Paavali nimitti Jeesusta armonistuimeksi eli liiton arkun kansilevyksi (Jae 20, vrt. Room. 3:25). Mitä yhteistä Jeesuksella oli tuon kannen kanssa?
- Esirippuun oli kudottu kerubeja. Mikä oli niiden tehtävä Israelin jumalanpalveluksessa?
- Mikä merkitys oli sillä seikalla, että esirippu repesi ylhäältä alas asti Jeesuksen kuollessa?
- ”*Veljet, meillä on siis täysi oikeus astua sisälle kaikkein pyhimpään, koska Jeesus on uhrannut verensä ja näin avannut meille uuden, elämään vievän tien, joka kulkee väliverhon – hänen ruumiinsa – kautta.*” (Hepr. 10:19–20.) Miksi kaikilla kristityillä on nyt oikeus astua kaikkein pyhimpään?

Jakeet 4–5 ja 22–28. Pyhäkköteltan toinen huone oli nimeltään Pyhä. Sinne saivat mennä papit silloin, kun oli heidän vuoronsa toimittaa siellä tehtäviään.

- Miettikää, mitä tarkoitusta varten pyhässä piti olla näky- tai uhrileipäpöytä, seitsenhaarainen lampunjalka ja kultainen suitsutusalttari?
- Mitä pyhän kolme esinettä kertovat meille kristityille Jeesuksesta?

Jakeet 6–8 ja 28–33. Pyhäkköteltan pihalle saivat maallikotkin tulla tuomaan uhriensa. Uskonnollisesti saastaiset ihmiset ja pakanat eivät saaneet tulla sinnekään.

- Miksi pyhäkköteltan pihalla piti olla uhrialttari?
- Missä on kristittyjen uhrialttari?
- Miksi pyhäkön pihalla piti olla allas peseytymistä varten?
- Mikä on kristittyjen ”pesuallas”?
- Mitä pyhäkköteltan piha opetti israelilaisille heidän Jumalastaan?
- Miksi myös pihan ympärillä piti olla verho? Miksi kaikki kansa ei saanut katsella pyhäkön pihaa?
- Mitä ajattelette siitä, että Jumalan kohtaamispaikassa oli kolme astetta; piha, pyhä ja kaikkein pyhin, ja pyhyys lisääntyi sitä mukaa kun mentiin sisemmälle?
- Miten tilanne muuttui, kun Jumala tuli ihmisenä tänne maan päälle?

Jakeet 9–15 hypätään yli.

Jakeet 16–19

- Miksi tässä korostamalla korostetaan sitä asiaa, että Mooses teki kaiken tarkoin Herran käskyn mukaan (39:43, 40:16 ja 33)?

Jakeet 34–38. Pilvi näkyi pyhäkön yllä koko ajan, mutta siinä ei aina näkynyt ”Jumalan kirkkautta”.

- Mitä Herra halusi sanoa kansalleen antaessaan kirkkautensa siirtyä ilmestysmajaan?
- Miksi Mooseskaan ei voinut mennä pyhäkkötelttaan kirkkauden näkyessä?
- Mitä israelilaisille merkitsi pilven läsnäolo pyhäkössä öin ja päivin?
- Mitä Johannes tarkoittaa näillä sanoilla: ”*Sana tuli lihaksi ja telttamajaili* (tämä on ”asua” sanan kirjaimellinen käännös) *meidän keskellämme. Me saimme katsella hänen kirkkauttaan... Hän oli täynnä armoa ja totuutta*” (Joh. 1:14).

Lopuksi: Jeesuksessa Jumalan todellinen ilmestysmaja tuli ihmisten keskelle. Hänen ruumiinsa temppelissä uhrattiin yksi ainoa uhri koko maailman syntien sovittamiseksi. Hänessä meille aukeni uusi ja elävä tie kaikkein pyhimpään eli Isän luo taivaaseen. Uudessa Jerusalemissa ei tarvita enää temppeliä, sovituksen paikkaa, sillä ”*Herra, Kaikkivaltias, on sen temppeli ja Karitsa.*” (Ilm. 21:22.)

27. PAPPEUS JA YLIMMÄINEN PAPPEUS (2. Mooses 28; 3. Mooses 8; Heprealaiskirje 4 ja 7)

Taustaa: Tähän asti perheenpää oli toiminut sen pappina. Nyt pappeus määrättiin vain yhdelle Aaronin suvulle. Mooseksen piti teettää yli-papin ja muiden pappien puvut ja vihkiä heidät virkaan. Pappien tärkein tehtävä oli uhrin uhraaminen, mutta heidän piti myös pitää huoli telttapyhköön pyhydestä, hoitaa sen lampuja ja näkyleipiä, rukoilla kansan puolesta suitsutusalttarin ääressä ja siunata kansaa Herran siunauksella.

Alustavat kysymykset

- Miksi Israelissa piti ylipäänsä olla pappeja, eivätkö maallikot olisi voineet suorittaa papin tehtäviä?
- Miksi jotkin kirkkokunnat käyttävät liturgisia vaatteita jumalanpalveluksissaan ja toiset eivät käytä?

Jakeet 2. Moos. 28:1–5

- Miettikää, miksi Jumala tahtoi itse suunnitella ylimmäisen papin vaatteet? (Miksi papit eivät saaneet toimittaa tehtäviään omista vaatteissaan?)
- Mitä tarkoittaa, että ylimmäisen papin vaatteet olivat hänelle kunniaksi ja kaunistukseksi?
- Mikä ylimmäisen papin vaatteissa kiinnittää huomiotanne?
- Jumala puhui nämä sanat vuorella ennen kultaisen sonnin episodina. Mitä se osoittaa, ettei hän peruuttanut pappeutta Aaronilta tämän lankeemuksen jälkeen?

Jakeet 6–12. Efodi eli kasukka oli kaksiosainen viitta, jonka etupuolen ja takapuolen yhdisti kaksi olkakappaletta. Onyks (sardonyks) on musta kivi, jossa voi olla valkoisia raitoja. Sitä löytyi jo paratiisista ja sitä löytyy myös Uudesta Jerusalemissa.

- Ylimmäisen papin kasukassa eli efodissa käytettiin kirkkaita värejä. Miettikää, miksi?
- Miksi värien piti olla samat kuin ilmestysmajan telttakankaissa?
- Mikä oli onyks-kivien tehtävä papin olkapäillä?
- Mitä ajattelette onyks / sardonyks kiven merkityksestä Raamatussa?
- Miten nämä jakeet voidaan soveltaa meidän kristittyjen ylimmäiseen pappiin Jeesukseen?

Jakeet 15–17a. ja 28–30. Rintakilven koko oli 20–20 cm. Siihen piti kiinnittää 12 puolijalokiveä, yksi kutakin Jaakoin poikaa varten. Urim ja tummin olivat arpomiskiviä, joita heittämällä voitiin ratkaista Herran tahto tietyissä tilanteissa. Niitä säilytettiin ylipapin rintakilven taskussa.

- Mikä oli rintakilven tehtävä jumalanpalveluksessa?
- Mikä merkitys oli sillä, että Israelin heimojen nimet piti kirjoittaa kahteen osaan ylipapin varustusta: onyks-kiviin olkapäille ja rintakilven jalokiviin?
- Soveltakaa nämä jakeet Jeesukseen.
- Mitä se vaikuttaa näiden jakeiden tulkintaan, että suunnilleen samat jalokivet esiintyvät Ilmestyskirjassa Uuden Jerusalemin peruskivinä?
- Miksi arpomiskivetkin piti liittää osaksi ylipapin virkapukua? (Mikä puoli ylimmäisen papin tehtävistä paljastuu meille tämän jakeen kautta?)

Jakeet 3. Mooses 8:1–9. Tässä välissä oli annettu uhrilaki, josta puhumme enemmän ensi kerralla.

- Miksi ylimmäinen pappi ja hänen poikansa piti vihkiä virkaansa koko seurakunnan edessä?
- Miksi Mooseksen piti pestä ja pukea tulevat papit koko kansan edessä – mitä tämä toimitus symbolisoi?
- Sovella nämä jakeet Jeesukseen. Mikä oli hänen ylimmäispapillinen pukunsa, entä hänen otsakoristeensa, kun hän suoritti ylipapin uhraustehtävää?
- Mikä merkitys oli sillä, että Jeesus joutui kuolemaan alastomana ristillä?

Jakeet 10–12. Sana ”voideltu” on hepreaksi Messias ja kreikaksi Kristus.

- Mitä voimme oppia siitä, että telttamaja, sen esineet ja papit piti pyhittää, ennen kuin ne / he voitiin ottaa käyttöön?
- Mitä öljy symbolisoi pyhittämistöimituksessa?
- Mitä jae 12 sanoo Jeesuksesta? (Milloin Jeesus voideltiin ylipapin virkaan ja kuka hänet voideli?)

Jakeet 22–24

- Miksi vihittävien pappien piti laskea kätensä tapettavan uhrieläimen päälle?
- Miksi verta piti sivellä juuri vihittävän papin korvaan, peukaloon ja isoonvarpaaseen?

Jakeet Hepr. 4:14–16. Armonistuini (armon valtaistuini) oli siis ilmestysmajassa olevan arkun kansi.

- Mitä etua meillä kristityillä on siitä, että meidän ylipappimme on Jeesus Kristus, ei joku Aaronin jälkeläinen?
- Mitä etua meille kristityille on siitä, että ylipappimme on kokenut kaikki samat kiusaukset kuin mekin?
- Pietarin mukaan kaikki kristityt ovat ”kuninkaallista papistoa” (1. Pt. 2:9). Milloin meidät on kutsuttu, voideltu ja puettu kuninkaallisen papin tehtäväämme?
- Miksi me saamme astua milloin hyvänsä armonistuimen eteen, vaikka Aaron sai astua sinne vain kerran vuodessa verta mukanaan?
- Mitä tehtäviä kaikki kristityt voivat hoitaa kuninkaallisina pappeina? (Mitä tehtäviä voivat hoitaa vain seurakunnan paimenet? Vastaus tämän tekstin ulkopuolelta.)

Jakeet Hepr. 7:24–27

- Mitä ylipapin tehtävää Jeesus nyt hoitaa Isän oikealla puolella?

Lopuksi: Jeesus oli sekä täydellinen ylipappi että täydellinen uhri. Meidän nimiämme ei ole kaiverrettu mihinkään onyks-kiveen, vaan ylipappimme Jeesuksen lävistettyihin käsiin. ”Katso, kätteni hipiään olen minä sinut piirtänyt” (Jes. 49:16). Nytkin Vapahtajamme on suorittamassa ylimmäispapillista tehtäväänsä rukoilemalla puolestamme Isänsä oikealla puolella.

28. UHRILAKI JA SEN MERKITYS (3. Mooses 1:1–9 ja Heprealaiskirje 10:1–7)

Taustaa: Sanat ”uhri” ja ”uhrata” löytyvät Raamatusta 1051 kertaa. Vertailun vuoksi mainittakoon, että sanoja ”rakkaus” ja ”rakastaa” löytyy puolta vähemmän, 485 kertaa. Jo Abel, Nooa ja patriarkat olivat uhranneet polttouhreja, mutta heillä ei ollut vielä yksityiskohtaisia uhrilakeja. 3. Mooseksen kirjassa esitellään viidenlaisia uhreja: poltto-, synty-, hyvitys- (eli vika-) uhreja, jotka liittyvät syntien anteeksisaamiseen ja uskonnollisen saastaisuuden poistamiseen. Sen lisäksi oli ruoka- ja yhteysuhreja, joista osa poltettiin, osa syötiin yhdessä. Ilmestysmajassa uhrattiin joka päivä aamu- ja iltauhri. Pääsiäislammasta piti jokaisen perheen uhrata kerran vuodessa. Kaikki muut uhrat olivat yksityiselle ihmiselle vapaaehtoisia.

Alustava kysymys

- Mitä tulee nykysuomalaisen mieleen sanoista ”uhri”, ”uhrata” ja ”uhrataua”? (Miten näiden sanojen ”kaiku” on muuttunut viime vuosikymmeninä? Mistä näiden sanojen huono kaiku mielestänne johtuu?)

Jakeet 3. Moos. 1:1–2. Pyhäkköteltoa oli Jumalan kohtaamisen paikka, mutta Jumalaa kohtamaan ei kukaan voinut tulla ilman uhria. Rikkaat uhrasivat nautan, tavallinen kansa lampaan tai vuohen ja köyhä kansa kaksi kyyhkystä.

- Miksi uhreja ei saanut uhrata omalla kotipihallaan, vaan vain pyhäkkötellessä ja myöhemmin tempelissä?
- Miksi Jumalan lähestymiseen tarvittiin aina uhri?
- Mitä se osoittaa, ettei Herra vaatinut ketään uhraamaan polttouhria, vaan se oli vapaaehtoista?
- Mikä liikkui sellaisen ihmisen mielessä, joka lähti viemään eläintä laumastaan polttouhriksi Herralle? (Miksi hän sen teki?)

Jakeet 3–4. Uhrin oli määrä saada aikaan sovitus (=sovinto) Jumalan ja ihmisen välillä. Se tarkoitti, että uhraaja sai syntinsä anteeksi ja Jumalan viha poistui hänen päältänsä. Sana sovitus tai sovitaa löytyy Raamatusta sata kertaa, puolet noista kerroista 3. Mooseksen kirjasta.

- Miksi syntien sovituksiksi voi uhrata vain eläimiä, ei esimerkiksi rahaa tai tavaraa?
- Miksi sokea tai ontuva eläin ei kelvannut uhrieläimeksi?
- Mitä käsien laskeminen uhrin päälle symbolisoi?
- Mikä sai aikaan sen, että Jumalan ja uhraajan välille syntyi sovinto ja Jumalan viha poistui uhraajan päältä?
- Miten sovitus ja syntien rankaiseminen kuuluvat yhteen? Entä sovitus ja ajatus ”sijaisesta”?

Jakeet 5–9

- Mitä kaikkea uhraajan piti tehdä itse, entä papin? (Miksi uhraajan piti itsensä tappa ja paloitella uhrinsa?)
- Miksi verta piti vihmota nimenomaan alttarille ja miksi veren vihmoina saivat olla vain papit?
- Uhraaja sai syödä perheineen osan yhteisuhria. Miettikää, miksi polttouhri ja syntiuhri piti polttaa kokonaan?
- Kun eläintä poltetaan, ei haju ole hyvä. Mitä tarkoittaa, että polttouhri on suloisesti tuoksuva uhri Herralle?
- Paavali kirjoittaa, että Kristus on antanut meidän tähtemme itsensä hyvältä tuoksuva uhriksi Jumalalle (Ef. 5:2). Mitä hän sillä tarkoittaa?
- Mitä Jumala halusi opettaa kansalleen 1500 vuotta jatkuneen uhrikäytännön kautta?
- Miettikää tätä taustaa vasten: miksi ihmiset ihmettelivät sitä, että Jeesus julisti syntien anteeksiantamista esimerkiksi syntiselle naiselle ja halvaantuneelle miehelle?
Hepr. 10:1–3
- Mikä oli vanhan liiton uhrilaitoksen heikkous?
- Mikä todistaa siitä, etteivät vanhan liiton uhrat pystyneet poistamaan uhraajan syntejä?
- Miksi uhrilaitosta piti pyörittää 1500 vuotta, jos uhrat eivät poistaneet uhraajien syntejä?
- Kuvitelkaa ettei Israelilla olisi ollut uhrilaitosta kun Jeesus sinne syntyi. Miten tilanne olisi ollut erilainen?

Jakeet Hepr. 10:4–7

- Miksi Jeesukselle piti valmistaa ruumis?
- Miten vanhan liiton pyhät pelastuivat, jolleivät uhrat voineet poistaa heidän syntejään?
- Mitä huomaatte Jeesuksen asenteesta hänen lähtiessään tähän maailmaan? (Mikä oli hänen motivaationsa?)

Jakeet Hepr. 10: 14, 18

- Vielä kerran: mikä ero on vanhan liiton uhreilla ja Jeesuksen uhrilla?
- Miten niin uuden liiton uskovaiset ovat ainaisesti ja pysyvästi täydellisiä?
- Miten jumalakuva muuttuu, jos ajatus uhrista häviää kristittyjen mielestä?
- Miten ehtoollinen kuuluu uhriteeman yhteyteen?

Lopuksi: Pyhä Jumala ei voi olla syntisen ihmisen kanssa yhteydessä ilman uhriveren tuottamaa sovintusta. Sen tähden uhriveri kulkee punaisena lankana Raamatun läpi alkaen Adamin ja Eevan nahkavaatteista, joiden tekemiseksi Jumalan oli tapettava eläimiä. Teema huipentuu Jeesuksen ristiin ja päättyy Ilmestyskirjaan, jossa lauletaan: ”*Karitsa, joka on teurastettu, on arvollinen saamaan voiman ja rikkauden ja viisauden ja väkevyyden ja kunnian ja kirkkauden ja ylistyksen.*” (Ilm. 5:12.)

29. JUMALA ON KULUTTAVA TULI (3. Mooses 9–10)

Taustaa: Ilmestysmaja oli nyt valmis. Pappien vihkiminen virkaansa oli juuri tapahtunut. Mooses oli pessyt Aaronin ja hänen neljä poikaansa, pukeut heidän päälleen pyhät vaatteet, voidellut heidät pyhällä öljyllä ja uhrannut uhrin heidän puolestaan. Tästä lähtien uhrien uhraaminen jäisi pappien tehtäväksi. Valmistusviikon aikana Mooses opetti papeille tarkkaan kaikki ne lait, jotka Herra oli jumalanpalvelusta koskien säättänyt. Tästä lähtien Mooses voisi keskittyä muuhun johtamistyöhön.

Alustava kysymys

- Mikä siitä olisi tullut, jos uhreja olisi saanut uhrata kuka tahansa, missä tahansa, milloin tahansa?

Jakeet 8:33–36. Tämä tapahtui heti pappien vihkimisen jälkeen.

- Miksi Aaron ei saanut uhrata ensimmäistä uhrin heti, miksi piti olla tuo seitsemän päivän tauko?
- Miksi pienimmänkin säännön rikkominen temppelissä oli majesteettirikos, josta seuraisi kuolemantuomio (35b)?
- Mitä kaikkea vastavihittyjen pappien päässä ehkä pyöri noiden seitsemän odotuspäivän aikana?

Jakeet 9:1–6. Kahdeksas päivä on Raamatussa uuden alun ja jopa uuden luomisen päivä.

- Miksi ensimmäisen uhrin piti tapahtua juuri uuden luomisen päivänä?
- Mitkä kaikki seikat tekivät ensimmäisen uhrin uhraamisen päivästä erityisen juhlallisen?
- Mitkä olivat ehkä Mooseksen ajatukset ja toiveet tuona suurena päivänä?
- Millä mielellä luulette israelilaisten kokoontuneen uuden ilmestysmajan eteen odottamaan Aaronin ensimmäistä uhrin?

Jakeet 9:7–11

- Mitkä olivat ehkä Aaronin tunnelmat hänen ryhtyessään uhraamaan ensimmäistä uhrin?
- Mitä ajattelette siitä, että Aaronin piti uhrata ensin omasta puolestaan ja vasta sitten kansan puolesta?
- Mitä kansa oppi nähdessään, miten papit käsittelivät verta (9)?
- Heprealaiskirjeen mukaan anteeksiantamista ei tapahdu ilman verenvuodatusta. (Hepr. 9:22). Miksi ei?

Jakeet 9:22–24. Herra syytti tulella tuon päivän viimeisen uhrin (21). Ilmeisesti tämä tuli otettiin talteen ja sitä käytettiin uhrien ja suitsukkeen syyttämiseen. Vanhassa testamentissa tapahtui neljä kertaa, että tuli iski taivaasta ja poltti uhrieläimen (tämän lisäksi Daavidin, Salomon ja Elian rakentamilla alttareilla).

- Miksi siunaus luettiin vasta uhritoimituksen jälkeen?
- Mikä vaikutus siunauksella on siunattaviin ihmisiin?
- Mitä ajattelette siitä, että nykyään kirkkoissa saatetaan siunata liittoja, jotka Jumala on kieltänyt?
- Mitä Herra tahtoi viestiä sillä, että hän antoi sekä kirkkautensa ilmestyä koko kansalle että tulensa iskeä alttarille uhritoimituksen päätteeksi (23b–24)?
- Mitä kansan reaktio viestittää sen tuntemuksista tässä tilanteessa?

Jakeet 10:1–3. Nyt Aaronin kaksi vanhinta poikaa olivat menossa polttamaan suitsutusta suitsutusalttarilla, joka oli ilmestysmajan ”pyhä” nimisessä huoneessa. Ilmeisesti he eivät syyttäneet ruokauhria Herran taivaasta lähettämällä tulella.

- Mitä Aaron oli odottanut itsensä ja poikiensa tulevaisuudelta?
- Mikä vieraan tulon tuomisessa pyhäkköteltaan oli niin suuri loukkaus Herraa kohtaan, että hän rankaisi siitä kuoleamalla?
- Miksi papit eivät voineet puolustautua sanomalla: ”Tein sen vahingossa”?
- Miksi paimenten vastuu on nykyisinkin suurempi kuin kirkkokansan (3)?
- Mitä olisi tapahtunut, jos Herra olisi painanut koko asian villaisella?
- Mikä voisi olla meidän aikamme kristikunnassa ”vieraan tulon tuomista alttarille”?
- Mitä Aaronin hiljaisuus hänestä kertoi (3b)? (Onko mielestänne mahdollista, ettei Aaron kapinoinut sydämessään Herraa vastaan?)
- Heprealaiskirjeessä viitataan tähän tapaukseen: ”*Palvelkaamme Jumalaa hänen tahtonsa mukaisesti, kunnioituksen ja pyhän pelon tuntein, sillä meidän Jumalamme on tuhoksi polttava tuli.*” (Hepr. 12:28–29.) Miksi meidän uuden liiton uskovaistenkin on tarpeellista kuulla tällainen varoitus ja kehoitus?

Jakeet 4–7. Lain mukaan papitkin olisivat saaneet mennä isänsä, äitinsä, lapsensa tai veljensä hautajaisiin. (3. Moos. 21:1–2.) Aaron ja pojat olisivat siis lain mukaan voineet osallistua Nadabin ja Abihun hautajaisiin. Sen sijaan Mooses kutsui heidän serkkunsa kantamaan ruumiit ulos leiristä ja järjestämään hautajaiset.

- Mieltikää, miksi Herra ei tässä tapauksessa sallinut Aaronin ja hänen poikiensa osallistua Nadabin ja Abihun suremiseen ja hautaamiseen?
- Mitä tämä tragedia ehkä vaikutti Aaronin ja hänen jäljelle jääneiden poikiensa jumalasuhteeseen ja pappispalvelukseen?

Kokoava kysymys

- Mistä kohtaa tästä tekstistä löytyy Jeesus ja hänen armonsa?

Lopuksi: Jumalan kuluttava tuli osui Golgatalla Jeesukseen, vaikkakin näkymättömänä salamana. Sillä tavalla Vapahtajasta tuli ikään kuin ukkosenjohdatin meille, jotka uskomme häneen ja olemme hänen nimeensä kastetut. Samalla tavalla risti pelastaa meidät myös tulisesta järjestä, ikuisen rangaistuksen paikasta. (Ilm. 21:8).

30. KANAANILAISTEN KANSOJEN MORAALITTOMUUS (3. Mooses 20:10–17, 22–24)

Taustaa: Mooseksen lain ja koko Raamatun mukaan meidän pitää elää joko miehen ja naisen välisessä elinikäisessä avioliitossa tai selibaatissa ilman mitään seksisuhteita. Esiaviollisia suhteita ja syrjähyppyjä ei hyväksytä. Antaessaan nämä lait Herra tahtoi varjella omaa kansaansa siltä moraaliselta tuholta, joka Kanaanin maassa vallitsi. Sana ”verivelka” löytyy vanhasta käännöksestä ja alkutekstistä. Viattoman veren vuodattaminen ja seksuaaliset synnit kasvattavat kansan verivelkaa Jumalan edessä, ja kun se lankeaa maksettavaksi, maa oksentaa asukkaansa suustaan. Huomio! lukekaa teksti molemmista käännöksistä.

Jae 1–2. Arkeologiset löydöt osoittavat, että lapsiuhrit olivat yleisiä kanaanilaisten kansojen keskuudessa.

- Miettikää, miten vanhemmat saatiin aivopestyiksi niin, että he suostuivat uhraamaan lapsensa epäjumalille.
- Miten ja miksi lapsia uhrataan myös jälkikristillisessä maailmassa?

Jae 10. Syrjähyppyistäkin Mooseksen laki siis langettaa kuolemantuomion.

- Miettikää, ketä suojellakseen Herra antoi tämän käskyn?
- Miksi rangaistus oli sama miehelle ja naiselle? (Miksei kysytä, kuka vietteli kenet?)
- Miten tämän käskyn noudattaminen tai rikkominen vaikuttaa koko yhteiskuntaan?

Jakeet 11,12,14,17. Suurperhe asui tuohon aikaan yhdessä. Mooseksen laki sääti, että sukulaisten aviopuolisot on jätettävä rauhaan. Ennen lain antamista oli esimerkiksi Abraham mennyt naimisiin sisarpuolensa kanssa.

- Mitä ajattelette näistä käskyistä, ketä suojelemaan ne on annettu?
- Millaista oli suurperheen elämä, jos kaikki tunsivat nämä lait ja kunnioittivat niitä, verrattuna siihen, ettei näitä lakeja olisi ollut olemassa?
- Miten vastaisitte argumenttiin, että tällaiset seksisuhteet ovat yksityisasiasia, joita muilla ei ole oikeutta kritisoida?
- Mitä tapahtuu, jos sukurutsaus poistetaan maan rikoslaista?

Jae 13. Tässä ei puhuta homoseksuaalisesta taipumuksesta vaan teoista.

- Miten kristittyjen pitäisi suhtautua seksuaalivähemmistöihin?
- Miksi Raamatussa (sekä Vanhassa että Uudessa testamentissa) homosuhteet asetetaan samalle viivalle aviorikoksen kanssa?
- Miten vastaisitte seuraavaan väitteeseen: Raamatun sanoma on rakkaus ja siksi jokainen saa elää seksuaalielämänsä miten tahtoo, kunhan vain rakastaa partneriaan?
- Miten kristityn homon pitää elää todeksi seksuaalisuuttaan verrattuna siihen, miten kristityn heterosinkin pitää sitä elää?
- Entä jos joku sanoo: ”Olen syntynyt tällaiseksi.” Mikä on Raamatun vastaus hänelle?
- Mikä on Raamatun lohdutus sille homolle, joka tahtois elää Jumalan sanan mukaisesti, mutta ei aina pysty siihen? (Mikä meitä kaikkia auttaa taistelussa synnin valtaa vastaan?)
- Mitä ns. ”sukupuolineutraali avioliittolaki” vaikuttaa pitkällä tähtäimellä yhteiskuntaan ja kulttuuriin?
- Mitä tapahtuu, jos Raamatun puhe homosuhteista leimataan vihapuheeksi ja siitä aletaan langettaa sakko- ja vankeusrangaistuksia?

Jakeet 15–16

- Mistä se on osoitusta, että tällainen seksi kiinnostaa ihmisiä?
- Mitä ajattelette siitä, että eläinseksi leviää koko ajan netissä?

Jakeet 22–23

- Miten tämä rangaistus toteutui kanaanilaisten kansojen kohdalla? (Vastaus tämän tekstin ulkopuolelta.)
- Miten tämä rangaistus toteutui Israelin kohdalla? (Vastaus tämän tekstin ulkopuolelta.)
- Miten luulette tämän rangaistuksen toteutuvan länsimaiden kohdalla?

Kokoavat kysymykset

- Mikä näyttää olevan Jumalan kieltämän ja Jumalan siunaaman seksuaalielämän periaatteellinen ero?
- Mitä Raamatun opetus on vuosisatojen aikana vaikuttanut kansojen seksuaalielämään?
- Mitä voimme päätellä siitä, etteivät Jeesus ja apostolit vaatineet näiden rangaistusten toimeenpanoa kristillisessä kirkossa? (Jos on aikaa katsokaa Joh. 8:7; 1. Kor. 5:1–5, vanha käännös ja 2. Kor. 2:7–8.)
- Mitä se osoittaa, että Jeesuksen seuraan pyrki laumoittain ihmisiä, jotka olivat rikkoneet näitä Raamatun käskyjä vastaan, ja Jeesus otti heidän ystävikseen?
- Erään itse teosta tavoitetun aviorikkojan tuomitsijoille Jeesus sanoi: ”*Se joka teistä on synnitön, heittäköön ensimmäisenä kivellä.*” Aviorikoksen tehneelle naiselle hän sanoi: ”*En minäkään sinua tuomitse. Mene, äläkä enää tästedes syntii tee.*” (Joh. 8.) Soveltakaa näitä Jeesuksen sanoja tekstiin, jota olemme juuri käsitelleet.

Lopuksi: Tekstimme rangaistuksia ei ole kumottu, mutta ne on jo kannettu. Jeesus täytti siveellisyyslain jokaisen pykälän. Hän eli naimattomana, mutta silti pyhänä, koko kolmikymmenvuotisen elämänsä ajan. Lopuksi Vapahtaja maksoi omalla verellään koko maailman verivelan. Jokainen katuva ihminen voi saada nyt syntivelkansa anteeksi kasteen ja uskon kautta.

31. MATKA JATKUU – SAMOIN NAPINA (4. Mooses 11)

Taustaa: Kansa oli viettänyt noin vuoden Siinain vuoren juurella. Nyt oli lähdetty matkan toiselle osuudelle, kohti Kanaanin maata, jonne uskottiin päästävän muutamassa kuukaudessa. Oli menossa vasta kolmas vaelluspäivä. Maasto oli hankalaa sekä ihmisille että eläimille.

Jakeet 10:33–34 ja 11:1–3. Vanha käännös sanoo, että kansa ”tuskitteli”, uuden mukaan se ”itki ja valitti”. Tabera = palopaikka.

- Meille ei kerrota, mistä syystä kansa tuskitteli jo kolmen päivän kuluttua Siinailta lähdössä. Koettakaa miettiä, mikä oli hätänä?
- Mitä se osoittaa kansasta, että se itki ja valitti, vaikka pilvipatas oli johdattanut heidät juuri sinne, missä he olivat?
- Miettikää, mistä tulipalo leirin laitamilla sai alkunsa ja mikä vaara siihen noissa olosuhteissa sisältyi?
- Mitä se osoittaa, että kansa huusi Moosesta apuun?
- Miksei Mooses järjestänyt sammutusoperaatiota?

Jakeet 11:4–9 ja 13. Sekakansa tarkoittaa ilmeisesti egyptiläisten ja heprealaisten jälkeläisiä.

- Miksi mannan halveksiminen oli suuri synty Jumalan silmissä?
- Mitä kansan olisi mielestänne pitänyt tehdä, kun sen ruokavalio alkoi tuntua liian yksipuoliselta?
- Missä suhteessa kansan tuskittelu oli ymmärrettävää, missä suhteessa ei ollut?
- Miten Egyptin muistot olivat muuttuneet kansan mielessä yhden vuoden aikana?
- Mistä nämä jakeet varoittavat meidän aikamme kristittyjä? (Mitä ovat ne asiat, joista länsimaiden kristityt eniten valittavat meidän päivinämme?)

Jakeet 10–15. Kultaisen sonnin episodista lähtien kansa oli koettanut totella Herran käskyjä ja rakentanut myös ilolla ja innostuksella pyhäkköteltan.

- Mooses oli ennenkin valittanut osaansa, mutta hän ei ollut koskaan ennen toivottanut itselleen kuolemaa. Mikä sai hänet nyt sitä toivotamaan? (Miten Mooses oli ehkä odottanut loppumatkan sujuvan?)
- Mooses kieltäytyi olemasta kansan äiti. Verratkaa jaetta 12 siihen työhön, jonka ”toinen Mooses” eli Jeesus teki kansansa hyväksi?
- Mitä nämä jakeet sanovat niille miehille ja naisille, jotka pyrkivät hengellisiksi johtajiksi?

Jakeet 16–17

- Mitä ajattelette Herran vastauksesta Mooseksen katkeraan valitukseen ja kuoleman toivotukseen?

Jakeet 18–23. Vanha käännös kysyy jakeessa 23: Onko Herran käsi liian lyhyt? Uusi kysyy: Onko Herralle mikään mahdotonta?

- Mooses ja kansa eivät voineet aavistaa, mistä liha saataisiin. Jakeissa 18–20 Mooses kuitenkin sanoo uskoa uhkuvat sanansa kansalle. Miksi hän puhuu vain Jumalalle jakeiden 21–22 sanat?
- Lue jae 23 Jumalan lupauksena itsellesi. Mitä se näin luettuna sinulle sanoo?

Jakeet 24–30. Aikaisemmin Mooses oli nimittänyt kansalle ryhmänjohtajat. Nyt valitaan 70 ”ministeriä”, joista tulee myöhemmin juutalaisten suuri neuvosto. Huomatkaa, että Pyhä Henki annettiin vanhan liiton aikaan vain profeetoille, joillekin papeille ja kuninkaille.

- Miettikää, millaisesta ilmiöstä jakeessa 25 oli kysymys?
- Mikä voisi olla syynä siihen, etteivät Eldad ja Medad olleet lähteneet pyhäkköteltalle?
- Miten on mahdollista, että myös Eldad ja Medad saivat leirissä hengen lahjan?
- Mitä tarkkaan ottaen Joosua olisi halunnut kieltää ja miksi (28)?
- Mitä jae 29 osoittaa Mooseksesta johtajana?
- Mitä nämä jakeet puhuvat toisesta Mooseksesta eli Jeesuksesta?
- Miten Mooseksen toive jakeessa 29 toteutui uudessa liitossa?

Jakeet 31–35. Oli heprealaisen kalenterin toinen kuukausi, jolloin viiriäiset muuttavat Afrikasta Siinain yli pohjoiseen. Ne lentävät matalalla ja laskeutuvat usein maahan lepäämään, jolloin niitä voidaan helposti pyydystää. 10 homer-mittaa tarkoittaa 3600 litraa. Jos tässä kuitenkin tarkoitetaan omer-mittaa, vähäisin kerätty määrä oli 36 litraa.

- Kaksi kyynärää on vajaa metri. Miettikää, mikä linnuille tuli, kun ne laskeutuivat maahan tuolla tavalla toistensa päälle.
- Viiriäiset ovat rastaan kokoisia lintuja. Montako arvioisitte mahtuvan yhteen litraan? Montako lintua siis huonoin kerääjä sai kerätyksi homerin mukaan? Entä omerin mukaan?
- Mikä oli ehkä syynä siihen, että moni heprealainen kuoli tuon kuukauden aikana?
- Paavali kommentoi tätä tapausta näin: ”*Näin heistä tuli meille varoittavia esimerkkejä: meidän ei pidä himoita pahaa, niin kuin he tekivät.*” (1. Kor. 10:6). Mitä pahaa ruuan himoitsemisessä oli?
- Mitä tämä teksti opettaa meille meidän himoistamme?

Lopuksi: Kun pahalainen koetti saada Jeesuksen muuttamaan kivet leiviksi 40 päivää kestäneen paaston jälkeen, tämä vastasi: ”*Ei ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.*” (Mt. 4:4). Jeesus siis voitti nälkensä tarttumalla Jumalan sanaan. Silti hän joutui kärsimään ristillä, aivan kuin olisi hävinnyt himolleen. Hän kärsi ja kuoli meidän sijaisnamme, jotka olemme hävinneet monta kertaa taistelussa himojemme valtaa vastaan.

32. MIRJAMIN KAPINA (4. Mooses 12)

Taustaa: Ilmeisesti oli menossa vasta autiomaavaelluksen toinen vuosi. Mooses, Aaron ja Mirjam kuuluivat kaikki kolme Israelin ”johtotiimiin” (Miika 4:6). Aaron oli jo toiminut ylipapin virassa muutaman kuukauden. Mirjam, isosisko, oli Israelin ensimmäinen naisprofeetta. Olemme kuulleet Mooseksen vaimosta, Sipporasta, viimeksi silloin, kun hän tuli isänsä kanssa israelilaisten leiriin, mistä ei ole kulunut vielä vuottakaan. Oliko Sippora siis kuollut ja Mooses avioitunut jonkun afrikkalaisen naisen kanssa? Vai haukkuivatko Mirjam ja Aaron Sipporaa nubialaiseksi hänen tumman ihonväriensä vuoksi?

Jae 1. Mirjamin avioliitto ei mainita Raamatussa, joten hän ei ilmeisesti ollut naimisissa.

- Kumpi tulkinta on mielestänne oikea: sekä että Sippora oli kuollut, vai se, että lanko ja käly haukkuivat häntä hänen ihonväriensä tähden? Perustelkaa vastauksenne.
- Jos Sippora oli ehtinyt kuolla viimeisen puolen vuoden aikana, niin miettikää, mihin hän oli kuollut ja mistä Mooses oli löytänyt näin nopeasti itselleen afrikkalaisen rouvan.
- Mitä voimme päätellä siitä seikasta, että Mirjamin nimi mainitaan tässä jakeessa ennen Aaronin nimeä?
- Mistä Mirjam ja Aaron siis Moosesta syyttivät? (Pysytään vielä jakeessa 1.)
- Mikä sai jo ylipapiksi vihityn Aaronin osallistumaan siskonsa mukana Mooseksen parjauksen kampanjaan?
- Aaron oli maksanut kovat oppirahat kultaisen sonnin tragediasta. Mitä hän ei ollut siitä vielä oppinut?

Jae 2. Herra oli todella puhunut Mirjamin kautta silloin, kun tämä oli sepittänyt voittolaulua Kaislameren rannalla. Mooseksen kanssa Herra kuitenkin puhui jatkuvasti.

- Päätellen näistä Mirjamin sanoista, mistä tässä kapinassa oikein oli kysymys? (Miksi Mirjam ei tyytynyt naisprofeetan ja ”kolmosjohtajan” asemaan, mitä muuta hän vielä havitteli?)
- Mitä käsittelemättömiä lapsuuden traumoja tämän riidan takana saattoi olla?
- Miten Mirjam olisi ehkä selvinnyt kansan johtamisesta, jos hän olisi ollut Mooseksen asemassa kaikissa niissä vaiheissa, joista edellä olemme käsitelleet?
- Mikä Moosekselle oli ehkä vaikeinta hänen sisarustensa hyökätessä hänen kimppuunsa?

Jae 3. ”Nöyrä” on hepreaksi runollinen sana, joka tarkoittaa myös köyhää ja heikkoa ihmistä, jonka on pakko turvautua Jumalan apuun.

- Mitkä kokemukset olivat tehneet Mooseksesta maailman nöyrimmän miehen?
- Miksi Mooses vaikenä tässä tilanteessa? (Mitä Mooses olisi voinut sanoa puolustukseksensä?)
- Mitä ajattelette siitä, että Jeesuskin sanoi olevansa ”hiljainen ja nöyrä sydämeltä” (Mt. 11:29)?
- Miten meistä itse kustakin voisi tulla nöyriä ihmisiä?

Jakeet 4–5. Herra puhuttelee tässä kaikkia kolmea sisarusta.

- Miksi Herra halusi käsitellä tämän asian juuri pyhäkköteltalla?
- Millä mielellä luulette Mirjamin kulkeneen teltalle? (Oliko hän varma voitostaan vai pelkäsikö hän lopputulosta?)

Jakeet 6–9

- Mikä oli tavallisten profeettojen (myös Jesajan, Jeremian) ja Mooseksen ero?
- Mistä Herra vihastui?
- Miksi oli vaarallista ryhtyä vastustamaan Mooseksen auktoriteettia?
- Mitä tapahtuu niille meidän aikamme teologeille, jotka hylkäävät Mooseksen auktoriteetin?
- Miten jakeita 6–8 voidaan soveltaa uuteen Moosekseen eli Jeesukseen?

Jakeet 10–12. Tuohon aikaan ei Hansenin taudista tuntemamme leprabasililla ollut vielä levinnyt Lähi-itään asti. Kysymys oli siis jostain muusta hirveästä ihosairaudesta.

- Mitä ajattelette Herran määräämästä rangaistuksesta?
- Kuvitelkaa jakeen 12b perusteella, miltä Mirjam näytti?
- Mitä erityistä on Aaronin anteeksipyyntönsä? (Keneltä hän pyysi anteeksi, mitä hän pyysi anteeksi?)
- Mitä se osoittaa, ettei Herra rangaissut Aaronia, vaan vain Mirjamia?
- Miksi Mirjam vaikenä, miksei hän pyytänyt veljeltään esirukousta?

Jakeet 13–16. Spitaali teki ihmisen kultillisesti saastaiseksi. Hänen oli elettävä leirin ulkopuolella ja pyhäkön alueelle hän ei saanut astua. Jos joku sattui ihmeen kaupalla parantumaan tästä taudista, hänen piti käydä läpi monimutkaiset puhdistusseremoniat ja uhrata niiden jälkeen 2 kyyhkystä ja 3 lammasta (3. Moos. 13–14).

- Mikä oli ehkä pahinta ihmiselle, joka sairastui spitaaliin tuohon maailmanaikaan?
- Mitä tämä tapaus vaikutti Mirjamin maineeseen? Entä hänen tehtäviinsä seurakunnassa?
- Mitä Mirjam ehkä mietti viettäessään viikon päivät leirin ulkopuolella?
- Mitä uhrin uhraaminen vaikutti Mirjamin jumalasuhteeseen?
- Mitä hyvää tämä skandaali vaikutti Mirjamin loppuelämään; hänellähän oli elinikä jäljellä vielä melkein 40 vuotta?

Kokoavat kysymykset

- Miksi tämä luku on kirjoitettu Raamattuun?
- Miettikää tämän luvun perusteella, miksi Jeesus nimitti apostoleikseen vain miehiä?
- Mitä ajattelette siitä, että monet naiset haluavat läpäistä ns. lasikaton kirkossakin?

Lopuksi: Mirjam häpäisi itsensä koko kansan silmissä, mutta jos hän oppi jotain omista synneistään, Jumalan armosta ja naisen tehtävistä seurakunnassa, niin se oli sen arvoista. Joka tapauksessa Mirjam varmaan tajusi uhrialttarin äärellä, että Jumala antaa hänelle hänen kapinansa anteeksi sijaisuhrin tähden.

33. VAKOOJIEN LÄHETTÄMINEN (4. Mooses 13:1–14:10)

Taustaa: Vaikea matka Siinain niemimaan läpi oli nyt ohi. Kadesh-Barnea sijaitsi luvattun maan eteläpuolella Paranin autiomaassa. Hebroniin oli enää runsaan sadan kilometrin matka. Menossa oli heinäkuun loppu, koska ensimmäisiä viinirypäleitä juuri korjattiin. Siinailta lähdöstä oli siis kulunut vasta pari kuukautta (10:11). Mirjam oli laulanut kiitosvirressään runsas vuosi aikaisemmin: ”*Sinä viet heidät perille, annat heidän juurtua omaan maahasi.*” (2. Moos. 15:17).

Jakeet 1–8. Johtajien nimet eivät ole samat kuin edellisessä luettelossa. Kysymys on varmaan nuoren polven johtajista, jotka voitiin lähettää pitkälle ja rasittavalle matkalle.

- Mitä Herra halusi saada aikaan lähettäessään vakoojia luvattuun maahan?
- Jäähyväispuheessaan Mooses muistelee samaa tapausta näin: ”*Silloin te tulitte sanomaan minulle: 'Lähetetään miehiä tutkimaan maata ja ottamaan selvää tiestä, jota meidän on kuljettava, sekä niistä kaupungeista, joita vastaan meidän on käytävä.' Minä hyväksyin tämän ehdotuksen*” (5. Moos. 22–23). Miten tämä kuvaus voidaan sovittaa yhteen tekstimme kanssa vai voidaanko mitenkään?
- Miksi joka sukukunnasta piti lähettää yksi vakooja ja vieläpä suvun nokkamies?

Jakeet 16–20. Hoosean nimi tarkoittaa ”Jumala on pelastus” ja Joosuan ”Herra on pelastus”. Vanhan testamentin kreikankielisessä käännöksessä Joosuan kohdalla lukee Jeesus.

- Miettikää, miksi Mooses halusi muuttaa Hoosean nimen Joosuaksi?
- Miksi Mooses halusi tietää luvattusta maasta juuri ne asiat, jotka hän mainitsee jakeissa 18–20? Mitä hän sillä tiedolla tekisi?

Jakeet 21–26. Negev eli Etelämaa sijaitsee etelässä, Lebo-Hamat taas 80 km Damaskoksesta pohjoiseen. Ks. karttaa.

- Katsokaa kartalta, monenko kilometrin matka on Kadesh-Barneasta Lebo-Hamatiin ja takaisin. Montako kilometriä miehet kulkivat päivässä, jos he olivat matkalla 40 pv?
- Miettikää, millainen tuo matka oli kokonaisuudessaan nuorille heimonjohtajille?
- Miksi korento oli paras tapa kantaa suurta rypäleterttua?
- Guinnessin ennätysten kirjan mukaan painavin mitattu viinirypäleterttu on ollut kymmenkiloinen. Montako kiloa arvoisitte tämän rypäleterttu painaneen?

Jakeet 27–33. Anakilaiset olivat pitkäkasvuista kansaa; kolmimetrinen Goljat on kuuluisin heistä. Juudan heimon päämiehen Kalebin nimi esiintyy tässä ensimmäisen kerran Raamatussa.

- Mistä ja miten epäusko alkoi levitä kansan keskuuteen?
- Israelilaiset olivat tienneet koko ajan, että heitä odottaa Kanaanin maassa seitsemän kansaa. Mikä vakooilijoiden raportissa nyt kuitenkin oli heille shokki? (Mitä shokkiin vaikutti se, että vakooilijat olivat heimojen johtomiehiä?)
- Mistä johtui, että yhtäältä Kalebin ja toisaalta 10 muun vakoojan tilannearvio oli niin täysin erilainen?
- Miten vakooilijat liioittelivat ja värittivät kertomustaan tarpeettomasti ja miksi he sen tekivät?
- Kristillisellä kirkolla on meidän päivinämme yhtä paljon voimallisia vihollisia kuin Israelilla tuohon aikaan. Mitä meidän pitäisi oppia näistä jakeista?

Jakeet 14:1–5

- Mikä teitä hämmästyttää eniten näissä jakeissa?
- Mitkä eri pelot saivat kansan itkemään ja valittamaan koko yön?
- Miten kansa voi joutua tällaisen toivottomuuden valtaan, vaikka se oli nähnyt kaikki Herran ihmetteot?
- Millainen jumalakuva vakooilijoiden puheiden taustalta paljastuu?
- Mikä ristiriita sisältyy jakeeseen 3?
- Kuvitelkaa, mitä kansalle olisi tapahtunut a) matkalla b) perillä, jos se olisi tosiaan lähtenyt takaisin Egyptiin.
- Mitä olisi luullut Mooseksen ja Aaronin tässä tilanteessa sanovan? Miksi he päättivät vaieta?
- Mitä Aaronille oli tapahtunut sen jälkeen, kun hän oli noussut sisarensa kanssa kapinaan?

Jakeet 14:6–10. Vain 2 ääntä oli 600000 ääntä vastassa.

- Miksi Joosua avasi suunsa vasta nyt?
- Joosua ja Kaleb olivat nähneet täsmälleen samat asiat kuin muutkin vakoojat. Miksi he sitten tulkitsivat samat faktat päinvastaisella tavalla?
- Miettikää sitä mekanismia, jonka kautta usko tai tappiomieliala leviää seurakunnassa?
- Sovella jaetta 9 kristillisen kirkon tilanteeseen tänä päivänä. (Mikä on sen asian merkitys, että Herra on meidän kanssamme?)
- Mitä kansa piti Joosuan ja Kalebin puheissa niin vaarallisena, että aikoi kivittää heidät?
- Joosua ja Kaleb aiottiin vaientaa vaikka väkisin. Missä tilanteessa myös me kristityt olemme vaarassa menettää sananvapautemme?
- Miksi jotkut kristityt uskaltavat siteerata Raamatun sanoja silläkin uhalla, että se leimattaisiin vihapuheeksi, mutta toiset vesittävät nuo sanat?
- Mitä Herran kirkkauden ilmestyminen viestitti Moosekselle, Aaronille, Joosualle ja Kalebille? Entä kansalle?

Lopuksi: Jeesus, meidän Joosuamme, rohkaisee meitä uskomaan tänäkin päivänä perille pääsyyn, olipa tilanteemme mikä hyvänsä. Onhan hän raivannut omalla kuolemallaan tien meille luvattuun maahan.

34. RANGAISTUS: 40 VUOTTA AUTIOMAATA (4. Mooses 14:11–45)

Taustaa: Vakoojat eivät olleet mitä hyvänsä miehiä, vaan eri heimojen fiksuja ja kykeneviä päämiehiä. Kuitenkin he olivat menettäneet uskonsa nähdessään Kanaanin kansat ja kaupungit. Nyt Israel tahtoi valita itselleen uuden johtajan ja palata Egyptiin. Eikä siinä kaikki, vaan se halusi jopa kivittää Joosuan ja Kalebin, jotka olivat olleet mukana vakoiluretkellä, mutta uskoivat yhä Herran lupauksiin. Huomatkaa, että Herra oli luvannut antaa Kanaanin maan israelilaisille viimeksi silloin, kun vakoojat lähetettiin matkaan runsas kuukausi aiemmin (13:2).

Jakeet 11–12

- Mitä ajattelette Herran reaktiosta kansan suunnitelmia kohtaan?
- Miksi Mooses ei houkutelut ajatus päästä napisevasta kansasta eroon ja tulla itse uuden kansan esi-isäksi?

Jakeet 13–16. Mooses oli käyttänyt aikaisemminkin näitä argumentteja Herran kanssa väitellessään.

- Mihin kaikkeen Mooses vetosi koettaessaan kääntää Herran pään?
- Miten arvioisitte Mooseksen käytöstä johtajana tässä tilanteessa?
- Mitä voisimme oppia Mooseksen käytöksestä omia epätoivon hetkiämme varten?

Jakeet 17–19. Mooses siteeraa Herran omia sanoja jakeessa 18. (Vrt. 2. Moos. 20:5–6.)

- Missä Herran voima tulee näkyviin jakeiden 17–18 mukaan?
- Mitä jae 18 opettaa meille Jumalasta ja hänen toimintatavoistaan?
- Millä perusteella Mooses siis kehtasi pyytää vielä kerran Herralta anteeksi kansansa käytöstä? (Kuinka Mooses voi tätä pyytää, vaikka hän tiesi, ettei Herra jätä kenenkään syntejä rankaisematta?)
- Miksi monet aikamme ihmiset – myös kristityt – uskovat, että Jumala jättää ihmisten synnit rankaisematta? Mitä sellaisesta uskosta seuraa?
- Missä suhteessa Mooses oli Jeesuksen ennakkokuva tässä tilanteessa?

Jakeet 20–24 Luetaan jae 22 molemmista käänöksistä.

- Mikä on jakeiden 22–23 mukaan Jumalan koettelemista, kiusaamista, pilkkaamista ja halveksimista?
- Millaisissa tilanteissa mekin saatamme langeta kiusaamaan Jumalaa sillä tavoin, kuin tätä sanaa tässä käytetään?
- Mitä mieltä olette rangaistuksen kovuudesta verrattuna rikoksen suuruuteen?
- Mitä ajattelette siitä, että Kalebin ja Joosuan oli vietettävä 40 vuotta autiomaassa toisten ihmisten syntien tähden?

Jakeet 26–30

- Jeesus sanoi kerran samaa kuin Mooses: ”*Tapahtukoon teille uskonne mukaan.*” (Mt. 9:29.) Miten tämä sana toteutui a) Israelin kansan kohdalla ja b) Joosuan ja Kalebin kohdalla?
- Miten Jumalan kansalle tapahtuu nytkin sen uskon mukaan?

Jakeet 31–35

- Miksi lapset joutuivat ja joutuvat kärsimään vanhempiensa syntien seurauksista?
- Mitä hyvää siitä koitui nuorille israelilaisille, että he saivat viettää autiomaassa 40 vuotta ennen luvattuun maahan saapumistaan?
- Miten Herra voi kääntää meidänkin syntiemme seuraukset siunaukseksi lastemme elämässä?

Jakeet 36–38

- Miksi 10 vakoojan rangaistuksen piti olla näin kova?
- Mitä kansa oppi, kun näki heimonjohtajiensa kuolevan tuolla tavalla?

Jakeet 25, 39–45. Nyt oltiin siis Kadesissa Negevin eteläpuolella, josta pitänyt lähteä länteen, mutta kansa päättikin lähteä pohjoiseen kohti luvattua maata. Hormaan oli Kadesista viitisenkymmentä kilometriä vuoristoista aluetta.

- Mikä kansan käytöksessä hämmästyttää teitä eniten?
- Luuliko kansa voivansa muuttaa Herran heille määräämän rangaistuksen? Perustelkaa vastauksenne.
- Mitä vikaa kansan synnintunnustuksessa oli?
- Mikä oli Mooseksen kannalta pahinta tässä tilanteessa?
- Mistä syystä taistelu päättyi surkeaan tappioon?

Kokoavat kysymykset

- Mitä jokapäiväiset uhrin ehkä opettivat kansalle seuraavien 40 vuoden aikana?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Vaikka Herra on pitkämielinen ja antaa anteeksi kansansa rikokset ja synnit, hän ei kuitenkaan jätä niitä rankaisematta. Siksi Jeesuksen piti tulla tänne maan päälle, vaihtaa paikkaa syntisen kansan kanssa, kärsiä sen rangaistus ja tuhoutua, kuten Israelin johtajat ja kapinalliset sotaan lähtijät tuhoutuvat tekstissämme.

35. KORAHIN KAPINA (4. Mooses 16:1–35)

Taustaa: Aaron ja hänen poikansa olivat pappeja, leeviläiset olivat pyhäkköteltan palvelijoita. Molemmat olivat Leevin jälkeläisiä, mutta vain papit saivat uhrata uhreja ja syödä yhteysuhrien lihaa. Korah kuului leeviläiseen Kehatin sukuhaaraan, joka sai tehdä kaikkein arvokkainta työtä eli kantaa matkoilla liiton arkkua. Datan, Abiram ja On olivat ruubenilaisia. Ruubenin ja Kehatin suvut oli sijoitettu leirijärjestyksessä ilmes-
tysmajan eteläpuolelle, siis lähelle toisiaan. 250 miestä olivat ehkä niitä 1000 miehen ryhmänjohtajia, joista aikaisemmin olemme puhuneet. Aikuiset israeliläiset tiesivät tässä vaiheessa, etteivät pääsisi perille luvattuun maahan, ja olivat ehkä siksikin turhautuneita.

Jakeet 1–3

- Mitä jakeen 3 syytös oikein tarkoittaa? (Mitkä Mooseksen ja Aaronin toimintamallit kapinoitsijoita ehkä suututtivat? Mitkä seikat osoittavat, että tässä oli kysymys valtataistelusta? Miksi kapinoitsijat eivät tajunneet Herran antaneen johtajille heidän asemansa ja tehtävänsä? Mihin kapinalliset pyrkivät?)
- Herra oli sanonut: *”Te olette minulle pappisvaltakunta ja pyhä kansa.”* (2. Moos. 29:6*). Miten kapinalliset tätä Herran sanaa tulkitivat, entä Mooses, ks. myös jae 7?
- Miettikää, millä tavalla kapinoitsijat saivat mukaansa 250 kansakunnan fiksuinta miestä?
- Demokratia on hyvä asia, mutta miksi sitä ei voi aina soveltaa Jumalan kansan johtamiseen?

Jakeet 4–7

- Minkä viestin Mooses antoi kansalle painaessaan kasvonsa maahan aina, kun jokin ongelma ilmeni?
- Suitsutuksen polttaminen kuului vain pappien tehtäviin. Mihin Mooses pyrki järjestäessään tällaisen testin?
- Mitä se osoittaa Korahista, että hän suostui Mooseksen määräämään kokeeseen? (Miksi hän ei pelännyt samanlaista kohtaloa kuin mikä oli tullut kahden Aaronin pojan osaksi?)

Jakeet 8–11

- Mitä Mooses koetti sanoa näissä jakeissa?
- Miksi pyhäkköpalvelijain tehtävät eivät tyydyttäneet kapinallisia leeviläisiä, miksi he tavoittelivat pappeutta?
- Mitä olisi tapahtunut, jos kaikki leeviläiset olisivat päässet papeiksi ja saaneet uhrata uhreja?
- Miksi koorahilaisten kapina ei kohdistunut vain Aaroniin, vaan myös Herraan?

Jakeet 12–15. Datan ja Abiram olivat maallikoita. He kapinoivat Moosesta, eivät niinkään Aaronia vastaan.

- Mistä Abiram ja Datan Moosesta syyttivät, ja miksi he olivat niin raivoissaan? (Mitä ajattelette tavasta, jolla kapinalliset puhuttelivat johtajaansa?)
- *”Maa joka tulvii maitoa ja hunajaa”* oli tähän asti tarkoittanut luvattua maata. Mitä se osoittaa, että kapinoitsijat nimittivät nyt Egyptiä sillä nimellä?
- Mistä kapinallisten olisi pitänyt etsiä lohtua siihen tosiasiaan, etteivät he tulisi pääsemään perille luvattuun maahan?
- Mooses oli jo aikaisemmin raivostunut kultaisen sonnin episodista, samoin vakooijoiden käytöksestä. Mikä häntä suututti aivan erityisesti tässä tilanteessa?

Jakeet 16–19

- Alun perin kapinassa oli ollut mukana Ruubenin heimoon kuuluva On, Peletin poika (1). Miettikää, miksi hän ei osallistunut tähän testiin.
- Miksi Korah kutsui koko kansan katselemaan testiä?
- Mikä on arvauksenne: pelottiko kapinallisia? Miksi pelotti, miksi ei pelottanut?
- Mitä kapinalliset ehkä ajattelivat Herran kirkkauden ilmestymisestä?

Jakeet 20–27.

- Miksi Herra aikoi taas hävittää koko kansan?
- Mooses ja Aaron puhuivat vain yhdestä syyllisestä, ilmeisesti Korahista. Miksi hänen syyllisyytensä oli suurempi kuin toisten kapinallisten?
- Mitä osoittaa se, etteivät Datan ja Abiram tässäkin tilanteessa pelästyneet Mooseksen puheita ja heittäytyneet kasvoilleen maahan?
- Miten jae 22 voidaan soveltaa uuteen Moosekseen, Jeesukseen?

Jakeet 28–35. Siinailta tosiaan löytyy paikkoja, joissa maankuoren suola- ja savikerroksen alla on juoksuhiekkaa.

- Mitä ajattelette rangaistuksen kovuudesta ja siitä että se kohdistui perhekuntiin?
- Miksi kansa oli taas saatava uskomaan, että Herra itse puhui ja toimi Mooseksen kautta?
- Miten Korah ja 250 johtajaa kuolivat (32,35)?
- Mitä olisi tapahtunut, jollei Herra itse olisi kukistanut tätä kapinaa näin kovalla kädellä?
- Herran veli Juuda kertoo, että myös kristillisissä seurakunnissa oli Korahin tapaisia kapinoitsijoita (Juuda 1:11). Miten tämä kapina tulee näkyviin meidän aikaamme?

”Korahin pojat eivät kuitenkaan kuolleet”. (26:11). Ehkä pojat eivät osallistuneet isänsä kapinaan. Korahin jälkeläisistä tuli musiikkimiehiä, he mm. seppivät 11 ”korahilaisten virttä” psalmien kirjaan.

- Mitä ajattelette siitä, että Korahin pojat saivat jatkaa tehtävissään ja Herra jopa siunasi heitä musiikin armolahjalla?

Kokoava kysymys

- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Voisimme kääntää Mooseksen sanat jakeessa 22 toisinpäin: *”Oi Jumala, Jumala, sinä jonka käsissä on kaikkien elollisten henki, annatko vihasi kohdata yhtä ihmistä – Jeesusta – kun koko kansa on tehnyt syntiä sinua vastaan?”* Kyllä, Jumala antoi sen tapahtua, että me voisimme saada Jumalan tahtoa vastaan kapinointimme anteeksi.

36. AARONIN SAUVA VERSOO (4. Mooses 17 [RK38 16:36–17:13])

Taustaa: Aaron oli kapinoinut sisarensa kanssa Moosesta vastaan. Sitten Korah oli noussut 250 Israelin johtomiehen kanssa kapinaan häntä itseään vastaan väittäen, ettei mitään erityistä pappissäätyä tarvita. Heidän mielestään koko Israel oli pyhä ja kaikki voivat suorittaa papin tehtäviä. Mooses teki kokeen ja käski kapinallisten tulla suitsukepannujen kanssa pyhäkköteltan eteen. Tuli kulutti heidät kaikki.

Jakeet 16:35 ja 17:1–5.

- Millaiset tunnelmat vallitsivat ehkä leirissä kapinallisten kuoltua? Huomatkaa että kuolleet olivat olleet arvossa pidettyjä Israelin päämiehiä.
- Aaron oli myös ollut pyhäkköteltan edessä tulipalon sattuessa (16:16). Mitä se osoittaa, ettei hänestä puhuta tässä mitään?
- Katsokaa tarkkaan, mitä Herra sanoi tuliastioista ja niiden hiilistä? (Miksi ei ollut yhdentekevää, mihin niitä käytettiin?)
- Paljonko pronssia arvioisitte noiden 250 suitsutusastian sisältäneen?

Jakeet 6–10. Huomatkaa, että johtajat olivat saaneet edellisenä päivänä Herran pysäytetyksi hävittämästä koko kansaa (16:22).

- Miten Israelin kansan keskuuteen oli voinut levitä noin voimakas oppositio, etteivät ihmiset vielääkään luovuttaneet, vaikka oppositiojohtajat olivat kuolleet karmealla tavalla?
- Mitä ajattelette israelilaisten syytöksistä johtajiaan kohtaan juuri tässä tilanteessa? (Mikä niissä on erityisen häikäilemätöntä?)
- Miksi Mooses ja Aaron vaikenivat syytösten edessä? (Millaiset tunteet velloivat ehkä heidän sisimmässään?)
- Miksi Herra ilmestyi kirkkaudessaan napsijoiden eteen juuri tässä tilanteessa? (Mitä kirkkaus viestitti kansalle?)
- Mistä nimenomaisesta asiasta Herra taas suuttui niin kovin, että aikoi hävittää oman kansansa?
- Mitä kasvojen painaminen maata vasten symbolisoi tuossa tilanteessa?
- Miettikää tämän tekstin pohjalta, miksi Jeesus makasi kasvoillaan Getsemanessa?

Jakeet 11–15. Sovittaminen tai sovitus tarkoittaa sitä, että riidan osapuolten (tässä tapauksessa Jumalan ja syntisten) välille saadaan aikaan sopu.

- Yleensä sovittamiseen tarvittiin veriuhuri. Miksi Mooses ja Aaron turvautuivat nyt vain suitsutusuhriin?
- Mihin luulette noiden 14700 ihmisen kuolleen noin nopeasti?
- Luuletteko, että kuolleet olivat kapinallisia, vai oliko heidän joukossaan myös viattomia sivullisia? Perustelkaa vastauksenne.
- Miten arvioisitte rikoksen ja sen rangaistuksen suuruutta toisiinsa?
- Miten Herra toimii meidän aikanamme vihastuessaan omaan kansaansa ja muihinkin kansoihin?

Jakeet 16–22

- Miksi sauva oli tuohon aikaan tärkeämpi esine kuin nyt? (Mitä sauvaa koskevia raamatunkohtia muistuu mieleenne?)
- Mitä ajattelette siitä keinosta, jolla Herra oli päättänyt lopettaa Aaronia vastaan kapinoinemisen?
- Mitä luulette israelilaisten ajatelleen testin tuloksesta sinä yönä, kun sauvat olivat pyhäkköteltassa?

Jakeet 23–28

- Kuvitelkaa sitä ihmettä, mikä kuolleelle kepile tapahtui. **Montako** ihmettä sille tapahtui?
- Millä perusteella voimme uskoa, että tuollainen ihme todella tapahtui eikä ole kysymys pelkästä legendasta?
- Miksi sauvaa piti säilyttää pyhäkköteltan kaikkein pyhimmässä?
- Jumala oli koettanut paljastaa pyhyytään kansalle vaikka millä tavalla. Miksi kansa tajusi asian vakavuuden vasta nyt?
- Mitä kansan reaktio siitä osoittaa?
- Missä tilanteessa meidän uuden liiton kansan pitäisi tuntea samanlaista pyhää pelkoa Herraa Jumalaa kohtaan kuin mitä Israel tässä tuns?
- Aaronin asemaa vastaan ei enää kapinoitu, mutta molempia johtajia vastaan napistiin vielä yhden kerran, kun vesi loppui (4. Moos. 20). Mitä siitä ajattelette?
- Mitä tämä teksti sanoo sille kristilliselle johtajalle, jota vastaan kapinoidaan ja jota syytetään epäoikeudenmukaisesti?

Kokoavat kysymykset

- Kristillisessä kirkossa on voimassa yleinen pappuus eli kaikki kristityt saavat lähestyä Jumalaa ilman välimiestä (1. Piet. 2:9). Pastorin virka sen sijaan kuuluu vain Jumalan ja seurakunnan valitsemille miehille. Miksi tätäkin Herran käskyä vastaan kapinoidaan?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Jeesuksen risti on kuin Aaronin sauva: kuollut puu, joka herää eloon ja kantaa paljon hedelmää.

37. AARON VIIMEISELLÄ VERÄJÄLLÄ (4. Mooses 20)

Taustaa: Nyt Egyptistä lähdöstä oli lopulta kulunut 40 vuotta. Kaikki kolme Israelin johtajaa kuolivat tuona viimeisenä erämaavaelluksen vuonna. Oltiin taas samassa Kades-Barneassa, josta vakoojat oli aikoinaan lähetetty Luvattuun maahan. (Ks. kartalta, 80 km Bersebasta lounaaseen.) Siellä oli varmaan käyty moneenkin kertaan neljän vuosikymmenen aikana. Kaikki, jotka olivat olleet yli 20-vuotiaita Egyptistä lähdettäessä, olivat jo kuolleet johtajia ja paria muuta miestä lukuun ottamatta.

Alustavat kysymykset

- Kuvitelkaa, miltä nousevasta polvesta tuntui haudata vanhempiaan ja jättää heidän hautansa erämaataipaleen varrelle.
- Ilmeisesti Mooseskin oli jo haudannut vaimonsa ja molemmat poikansa. Mikä häntä lohdutti heidän hautajaisissaan?

Jae 1. Mirjam oli kuollessaan runsaasti yli satavuotias. Hänestä on tähän mennessä kerrottu kolme asiaa: miten hän vartioi Mooses-vauvan kaisla-arkkuja. Miten hän lauloi voitonvirttä Kaislameren ylityksen jälkeen. Ja miten hän kapinoi Moosesta vastaan.

- Millaisen arvion antaisitte naisprofeetta Mirjamin elämästä?
- Aaronille ja Moosekselle pidettiin kuukauden suruaika (29). Miksi sitä ei pidetty Mirjamille?

Jakeet 2–6. Nämä napisijat olivat olleet alle 20-vuotiaita Egyptistä lähdettäessä. Taatusti heille oli opetettu Jumalan lakia ja kerrottu Jumalan tekemistä ihmeistä.

- Kansanjoukossa oli mukana paljon nuoria perheitä. Miten veden loppuminen vaikutti heidän elämäänsä?
- Mitä se osoittaa, että nuoren polven puheet olivat kriisitilanteessa täsmälleen samanlaiset kuin vanhemman polven puheet olivat olleet?
- Mitä nämä jakeet paljastavat meille Jumalan kansasta, entä ihmisestä ylipäänsä?
- Mikä oli Herran kirkkauden sanoma tässä tilanteessa a) Moosekselle ja Aaronille, b) napisevalle kansalle?

Jakeet 7–13. Tämä on eri tapaus kuin 2. Moos. 17:ssä kuvattu veden loppuminen. Molemmille paikoille annettiin sama nimi: Meriba, ”moite”. Edellisellä kerralla Herra oli käskynyt Mooseksen lyödä kalliota, nyt hän käski tämän puhua sille.

- Mistä syystä juuri tämä tilanne sai Mooseksen toden teolla menettämään malttinsa?
- Miksi Herra käski Mooseksen ottaa sauvan mukaan, vaikka hän saanutkaan sitä sitten käyttää?
- Mikä ero siinä on, puhutaanko kalliolle vai lyödäänkö sitä?
- Mitä tämä tapaus opettaa meille hengellisen johtajan vastuusta suhteessa Jumalan sanaan?
- Mitä ajattelette Jumalan veljeksille määräämästä rangaistuksesta?
- Toivo luvattuun maahan pääsemisestä oli antanut veljeksille voimaa 40 vaikean vuoden ajan. Mikä heille oli ehkä pahinta, kun sinne pääsy heiltä evättiin?
- Mitä ajattelette siitä, että Herra oli nimittänyt Moosesta maailman nöyrimmäksi mieheksi?
- Mooses oli nuorena tappanut pikaistuksissaan egyptiläisen voudin. Minkä verran hän oli muuttunut 80 vuoden aikana?
- Paavali sanoi, että kallio, joka seurasi kansaa autiomaassa, oli Kristus (1. Kor. 10:4). Mitä valoa tämä tosiasia tuo tekstiimme?

Jakeet 14–21. Mooses päätti johtaa kansan Luvattuun maahan pitkin Kuninkaan valtatieä, joka kulki Kuolleen meren itäpuolella Edomin, Moabin ja Ammonin läpi. Ks. karttaa. Tuo tie oli pääasiallinen kulkureitti Arabian ja Damaskoksen välillä. Edomissa asuivat Esaun jälkeläiset, joita vastaan Herra oli kieltänyt Israelia sotimasta.

- Katsokaa kartalta, miten monta kilometriä israelilaisten olisi pitänyt kulkea Edomin alueella heidän alkuperäisen suunnitelmansa mukaan?
- Mikä kiinnittää huomiotanne Mooseksen kahdessa pyynnössä, 14–17 ja 19?
- Mitä syytä edomilaisilla oli antaa veljeskansalleen noin tyly vastaus? (Mitä se osoittaa, että edomilaiset lähettivät jopa sotajoukon veljeskansaansa vastaan?)

Jakeet 22–29. Horinvuoren tarkkaa sijaintia ei tunneta, mutta se lienee sijainnut Edomin maan tuntumassa. Aaron oli kuollessaan 123-vuotias. Hänen nimensä mainitaan Raamatussa 333 kertaa. Eleasar ei ollut enää nuori hänkään.

- Entä jos Aaron olisi löytynyt kuolleena sängystään jonain aamuna. Mikä ero siinä olisi ollut jälkeenjäävien kannalta?
- Mitä luulette Aaronin miettineen ja muistelleen näiden valmistelujen aikana?
- Entä miltä tuntui Mooseksesta, joka joutui nyt luopumaan veljestään ja aisaparistaan? (Millä mielellä Mooses ehkä muisteli nyt veljensä töppäyksiä?)
- Mitä tämä vuorelle kiipeäminen ja ylipapin asuun pukeminen merkitsivät uudelle ylipapille Eleasarille? (Miksi Mooseksen piti riisua Aaronilta puku ja pukea se Eleasarin ylle, mikseivät he voineet riisuuntua ja pukeutua itse?)
- Aaron näyttää olleen ihan hyvässä kunnossa loppuun asti; pystyihän hän kiipeämään vuorellekin. Miettikää, mihin hän oikein kuoli?
- Kansa oli kapinoinut Aaronia vastaan monta kertaa, viimeksi Meribassa. Millaiset ajatukset risteilivät ehkä ihmisten päässä heidän seurattessaan kolmen miehen nousua vuorelle ja kahden miehen takaisintuloa?
- Millainen käsitys israelilaisilla oli kuoleman jälkeisestä elämästä tuohon aikaan (24)?
- Mikä oli kuukauden suruajan merkitys Israelin kansalle?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Aaron oli uhrannut elämänsä aikana niin monta uhria, että hän varmasti tiesi, mitä pelastumiseen tarvitaan: uskoa siihen, että sijaisuhrin veri tuottaa sovituksen ja syntien anteeksi saamisen. Ja kaikki Vanhan testamentin sijaisuhritan osoittivat Jumalan Karitsaan, joka ottaisi kerran pois maailman synnit. Aaronin synnit ja meidän syntimme.

38. PRONSSIKÄÄRME (4. Mooses 21 ja Johannes 3:14–16)

Taustaa: Israelilaiset olivat tulossa omaan maahansa 40 vuoden erämaataipaleen jälkeen. Negevissä he joutuivat sotaan ensimmäisen kerran ja vihkivät Aradin kaupungin asukkaat tuhon omaksi. Katsokaa Arad kartalta. Voitostaan huolimatta Israel ei jatkanut matkaa Hebronin, vaan valmistautui kulkemaan Kuolleen meren itäpuolta pohjoiseen. Kiertääkseen Edomin sen oli tehtävä noin 400 km pituinen, hikinen lenkki etelään Eilatiin ja taas pohjoiseen. Tätä tekstiä on mahdotonta ymmärtää karttaa katsomatta.

Jakeet 1–3. ”Herralle kuuluva uhri” tai ”tuhon omaksi vihkiminen” tarkoittavat, että viholliset hävitetään viimeiseen mieheen, naiseen ja lapseen. Tämä on se asia, johon ei-kristityt ja kristityt loukkaantuvat kaikkein useimmin Raamatussa.

- Jos israelilaisten sodankäyntitapa on mielestäsi puolusteltavissa, niin miten sitä voisi puolustaa?
- Oliko tämä sota mielestänne hyökkäyssota vai puolustussota? Perustelkaa kantanne.
- Kanaanilaiset harjoittivat epäjumalanpalvelusta, lapsiuhreja ja kaikenlaisia seksuaalisia perversioita. Mitä nämä heidän syntinsä ehkä vaikuttivat tuhon omaksi vihkimiseen?
- Mikä oli Herran osuus tässä sodassa?
- Mitä ajattelette siitä, että jos joku yksityinen kanaanilainen siirtyi Israelin puolelle (kuten portto Rahab Jerikossa), hänet kaikesta päätellen otettiin hyvin vastaan?
- Mitä olisi tapahtunut, jos Aradin kaupunki olisi antautunut israelilaisille ja luvannut ihan vakavissaan omaksua heidän uskontonsa?

Jakeet 4–6. Tämänkertaiset napisisijat olivat syntyneet matkalla tai olleet alle 20-vuotiaita Egyptistä lähdettäessä. Koska Edom piti kiertää, niin Israelin oli palattava etelään Eilatiin ja kuljettava siitä pohjoiseen Araban tietä eli Itä-Afrikan hautavajoamaa pitkin, yhteensä noin 400 km. Seutu on erityisen kuumaa ja vaikeakulkuista.

- Miettikää, miksi Israel ei jatkanut matkaansa Hebronin ja siitä pohjoiseen, vaan päätyi kulkemaan luvattuun maahan Kuolleen meren itäpuolisia teitä?
- Mikä oli vaikeinta, kun kuljettiin kivikkoisia wadeja ylös ja alas hirveässä helteessä lampaiden ja lasten kanssa?
- Mikä meni pieleen, kun myös uusi sukupolvi alkoi suoltaa suustaan jakeen 5 sanoja?
- Mikä tämänkertaisessa kapinassa loukkasi Herraa ihan erityisesti?
- Aaron oli juuri kuollut ja Mooses johti yksin kansaa. Miltä tämä kapina hänestä ehkä tuntui?
- Jos joku tietää käärmistä jotakin, valistakoon muita: mitä tapahtuu, kun käärme pistää, onko kipua, kuinka nopeasti kuolema tulee, ketkä kuolevat helpommin kuin toiset jne.?
- Kuvittele tilannetta, että asuisit lastesi kanssa teltassa, jonne tunkisi joka lävestä myrkkykäärmeitä. Mitä tekisit?
- Paavali nimittää tätä israelilaisten syntiä Herran kiusaamiseksi: ”*Älkäämme myöskään kiusatko Herraa, niin kuin muutamat heistä kiusasivat ja saivat käärmiltä surmansa.*” (1. Kor. 10:9*) Mikä on oikean ja luvallisen valituksen (esim. Valitusvirsi) ja Jumalan kiusaamisen ero?

Jakeet 7–9

- Miksei kansa rukoillut itse Jumalaa, vaan pyysi Moosesta rukoilemaan?
- Mitä Mooses ehkä mielti valaessaan kaikessa kiireessä pronssista käärmeen kuvaa? (Mitä se osoittaa Mooseksesta, että hän totteli Herran käskyä mitään kyselemättä?)
- Mikä idea siinä oli takana, että käärmeen puremaksi tulleen ihmisen piti katsoa käärmeeseen?
- Mitä käärmeen myrky symbolisoi tässä tekstissä?
- Mikä teki Herran antamaan parannuskeinon uskomisen vaikeaksi?
- Mikä sai jotkut ryömimään ulos teltastaan ja katsomaan käärmettä? Mikä taas sai jotkut muut pysymään teltassaan tuhoisin seurauksin?
- Mitä tämä raamatunpaikka opettaa meille uskosta ja epäuskosta?

Jakeet Joh. 3:14–16. Raamatussa käärme on aina muulloin Saatanan vertauskuva paitsi tässä kohdassa se on Jeesuksen vertauskuva.

- Miksi Jeesus rinnastaa itsensä juuri käärmeeseen, Saatanan vertauskuvaan?
- Mitä yhteistä oli ristillä riippuvalla Jeesuksella ja Mooseksen pystyttämällä pronssikäärmeellä?
- Mitä yhteistä on uskomisella ja katsomisella? (Mitä sen ihmisen päässä pyöri, joka katsoi pronssikäärmettä? Entä sen ihmisen, joka katsoo ristiä? Miten Jeesus siis hankki ihmiskunnalle vastamyryn käärmeen puremaan?)
- Mitä ihmisen on tämän raamatunkohdan mukaan tehtävä, että hän saisi iankaikkisen elämän? (Miten pelastuminen voi olla näin helppoa?)
- Palataan vielä jakeisiin 1–3. Miten niiden tulkintaan vaikuttaa se tosiasia, että Jumala antoi ainoan Poikansa kärsimään omista nahoissaan saman rangaistuksen kuin kanaanilaiset kaupungit olivat kärsineet – hänetkin vihittiin tuhon omaksi?

Jakeet 10–20 hypätään yli. Näissä jakeissa kuvataan, miten israelilaiset kulkivat pikkuteitä pohjoiseen Pisga-vuorelle asti joutuessaan kiertämään, ei vain Edomin, vaan myös Moabin maan.

Jakeet 21–24 ja 33–35. Katsokaa kartalta amorilaiskuninkaiden Sihonin ja Ogin valtakunnat. Og kuului muuten niihin jättiläisiin, joita vakoojat olivat niin kovasti kauhistelleet.

- Oliko näissä kahdessa sodassa mielestänne kysymys hyökkäys- vai puolustussodasta?
- Miten amorilaiskuninkaat arvioivat israelilaisia ryhtyessään taistelemaan heitä vastaan?
- Kuinka ison alueen israelilaiset valloittivat, montako kilometriä se oli laidasta laitaan?
- Miettikää, miten huhut näistä voitoista vaikuttivat naapurikansoihin, myös Kanaanin maan alkuperäisiin asukkaisiin?

Lopuksi: Ristillä riippuva Jeesus ”*joka ei synnistä tiennyt, tehtiin meidän tähtemme synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi*” (2. Kor. 5:21). Jeesuksen syyksi luettiin pitkäperjantaina koko maailman synty – kanaanilaisten lapsiuhrit, israelilaisten napina ja kaikki sinunkin syntisi. Siksi Vapahtaja näytti ristillä riippuessaan Jumalan ja ihmisten silmissä yhtä inhottavalta kuin se vanha käärme, jota perkeleeksi ja Saatanaksi kutsutaan.

39. ISRAEL KOHTAA BAALIN PALVONNAN (4. Mooses 25)

Taustaa: Jordanin takaiset amorilaiskuninkaat Sihon ja Og oli voitettu. Kahdelle ja puolelle heimolle oli valloitettu asuma-alueet. Sen jälkeen oli tultu pohjoisesta takaisin Moabin aroille, vastapäätä Jerikoa, ja nyt odotettiin pääsyä joen yli varsinaiseen luvattuun maahan. Katsokaa paikka kartasta. Silloin joutuivat israelilaiset ensimmäistä kertaa tekemisiin kanaanilaisen kulttuurin kanssa. Arkeologiset kaivaukset osoittavat, että epäjumalien palvonta oli Kanaanin maassa tuohon aikaan sekoittunut seksin harjoittamiseen. Mooseksen laissa oli säädetty kuolemantuomio sekä epäjumalanpalveluksesta että irtoseksistä.

Alustava kysymys

- Minkä verran ei-kristittyjen moraalit on mielestänne muuttunut 3300 vuodessa?

Jakeet 1–3. Naiset olivat paitsi moabilaisia, myös midianilaisia, ks. jae 17. Molemmat olivat Israelin sukulaiskansoja.

- Näille nuorille israelilaisille oli opetettu koko erämaataipaleen ajan käsky ”Älä tee huorin”. Miten sitä olisi pitänyt opettaa, että asia olisi mennyt perille?
- Millaisista suhteista jae 1 näyttää puhuvan? Lukekaa jae molemmista käännöksistä.
- Mikä oli moabilaisten uhrujuhlan viehätys Israelin miehille? (Miettikää eri syitä, miksi moabilaisnaiset alkoivat tuntua israelilaisista miehistä viehättävämmiltä kuin oman kansan naiset?)
- Miten israelilaisnaiset kokivat sen, että heidän miehensä, sulhasensa ja poikansa menivät Moabin uhrijuhliin?
- Mitähän israelilaiset miehet olisivat sanoneet, jos heidän vaimonsa ja morsiamensa olisivat menneet mukaan näihin orgioihin?
- Mitä moabilaisnaisten luona käyminen vaikutti israelilaisten avioliittoihin? Entä naimattomien miesten elämään?
- Miten Mooses koki tämän lankeemuksen, joka tapahtui aivan luvattun maan porteilla?

Jakeet 4–5. Israelilla oli kahdenlaisia johtajia: ryhmänjohtajia ja 70 hengen suuruinen ”tuomarien” joukko. Ainakin osa tuomareista oli kieltäytyneet menemästä orgioihin.

- Miksi rangaistuksen piti olla julkinen?
- Verratkaa sitä, mitä Herra sanoo, siihen mitä Mooses sanoo. Toimiko Mooses mielestänne Herran käskyn mukaan?
- Kumpi näistä kahdesta vaihtoehdosta on mielestänne oikea: a) pakananaiset olivat houkutelleet erityisesti ryhmänjohtajia juhliinsa ja he olivatkin osallistuneet niihin. b) Johtomiehiä piti rangaista riippumatta siitä, olivatko he osallistuneet Baalin palvontaan.
- Miksi johtomiehet eivät voineet puolustautua, olipa oikea vastaus sitten a tai b?
- Mitä jae 4 opettaa meille kirkon ja kristillisten järjestöjen johtajien vastuusta?

Jae 9. Herra ei jäänyt odottamaan ihmisten toimeenpanemaa rangaistusta, vaan lähetti leiriin jonkin vitsauksen. Paavali kertoo siitä näin: ”Älkäämme antautuko siveettömyyteen, niin kuin jotkut heistä; heitä kuoli yhtenä päivänä 23000.” (1. Kor. 10:8)

- Esittäkää arvauksenne, mikä voisi olla se vitsaus, joka tappoi yhdessä päivässä 24000 ihmistä?
- Mitä mieltä olette: tartuiko tuo vitsaus pakananaisista israelilaisiin? Perustelkaa kantanne.

Jakeet 6, 14–15. Puhumme kohta siitä, miten tämä pariskunta kuoli.

- Miettikää, ketkä osallistuivat orgioihin ja ketkä itkivät pyhäkköteltan edessä?
- Mitä luulette ihmisjoukon itkeneen pyhäkköteltan ovella: syntiä vai synnin seurauksia?
- Tähän asti seksiä oli harrastettu moabilaisten kanssa leirin ulkopuolella. Mitä se osoittaa Simristä, että hän toi ulkomaalaisen naisen telttaansa vitsauksen raivotessa ja muiden katsellessa?
- Mitä asiaan vaikuttaa se, että Simri oli heimopäällikkö tai päällikön poika ja Kosbi midianilaisen heimopäällikön tytär (jae 18)?

Jakeet 7–13. Pinehas oli tuleva ylipappi. Hänen isänsä Eleasar oli Aaronin kuollessa saanut ylipapin tehtävät. Lukekaa jae 11 molemmista käännöksistä.

- Mitä olisi tapahtunut, jollei Pinehas olisi tehnyt mitään?
- Mitä ajattelette siitä, että Pinehas sai Herralta ikuisen palkinnon kiivailustaan?
- Uuden liiton aikana ei kuolemanrangaistusta käytetä, koska Jeesus on sen rangaistuksen jo kärsinyt. Millä tavalla pastorien pitäisi kiivailla Jumalan puolesta meidän moraalittomana aikanamme? Entä rivikristittyjen?
- Millaisia vitsauksia luulette kansamme osalle tulevan löyhän moraalin seurauksena?

Jakeet 16–18. Baal-Peor

- Moabilaisten ja midianilaisten käytöksen takaa paljastuu salajuoni. Mikä se oli?
- Mitä Israelille olisi tapahtunut, jos Baalin palvonta ja moraalittomuus olisivat levinneet laajalti sen keskuuteen?
- Mitä valoa jae 18 tuo Kosbin käytökseen? (Vielä kerran: miksi Simri ja Kosbi tulivat leiriin harrastamaan seksiä?)
- Millaisia ”salajuonia” meidän yhteiskunnassamme punotaan, jotta kristillinen moraalit saataisiin murretuksi?

Kokoava kysymys

- Mitä ajattelette siitä, että moabilaisesta Ruutista tuli Daavidin isomummo ja Jeesuksen esi-äiti?

Lopuksi: Tässä tekstissä kerrotaan miten moraaliton pariskunta lävistettiin ja vitsaus taukosi. Jeesus suostui lävistettäväksi syyttömänä, että me saisimme anteeksi moraalittomat tekomme, sanamme ja ajatuksemme, eikä meidän tarvitsisi kohdata ikuista vitsausta, helvetin tulta.

40. KOSTORETKI MIDIANIIN (4. Mooses 31:1–37 ja Jesaja 9:1–6)

Taustaa: Oltiin yhä Moabin arolla, jossa moabilaiset ja midianilaiset naiset olivat houkuttelleet Israelin miehiä lankeamaan syntiin. Midianilaiset asuivat valtavalla alueella Siinailta aina Kuolleen meren itäpuolelle asti. Mooses oli elänyt heidän keskuudessaan 40 vuotta ja hänen vaimonsa ja appensa olivat midianilaisia. Midianilaisten esi-isä oli ollut Abraham. Mooseksen apen jälkeläiset esiintyvät Raamatussa tämän jälkeenkin, joten Mooseksen sukulaiset eivät siis kuolleet tässä verilöylyssä. Epäjumalanpalveluksesta oli säädetty kuolemanrangaistus kymmenen käskyn laissa.

Jakeet 1–4. Huomatkaa, että Herra oli rangaissut ensin omaa kansaansa tästä samasta synnistä surmaamalla 24000 israelilaista.

- Mitä ajattelette viimeisestä tehtävästä, jonka Mooses sai Herralta suoritettavakseen?
- Miksi Mooses ei puolustellut midianilaisia vaan ryhtyi heti järjestelemään sotaretkeä?
- Mikä tarkalleen ottaen oli se synty, josta Herra oli vihastunut midianilaisiin? Miettikää asiaa Jeesuksen maailmaan tulon kannalta.
- Missä eri tilanteessa meidän aikamme ihmiset pitävät kostamista oikeutettuna? (Miten dekkarit, pelit ja elokuvat käsittelevät nykyään koston teemaa?)
- Hiljaa vastattavaksi: Missä tilanteessa sinä olet kostanut tai halunnut kostaa sille, joka teki pahaa sinulle tai läheisellesi?
- Miksi monesta aikamme ihmisestä tuntuu vastenmieliseltä ajatella Jumalaa kostavana Jumalana?
- Kosto-sana tarkoittaa Raamatussa suunnilleen samaa kuin ”oikeudenmukainen rangaistus”. Mitä valoa tämä merkitys tuo kostamisen ongelmaan?
- Mitä olisi ehkä tapahtunut, jollei tätä sotaretkeä olisi tehty?

Jakeet 5–6. Ylipapin poika Pinehas oli saanut Herran lähettämän epidemian loppumaan surmaamalla kaksi synnintekijää. Merkinantotorvia käytettiin esimerkiksi silloin, kun Herran toivottiin antavan voiton kansalleen sen äänen kuullessaan (4. Moos. 10:9.) Torviin saivat puhaltaa vain papit.

- Mitä tämän sotaretken merkityksestä osoittaa se, ettei johtajina mainita Moosesta eikä Joosuaa, vaan ylipapin poika Pinehas?
- Miettikää merkinantotorven ja Pinehaan merkitystä taistelussa?
- Vielä kerran: mitä Herralla oli tekemistä tämän sodan kanssa?

Jakeet 7–12. Midianin kuningas Sur oli sen Kosbin isä, jonka Pinehas oli surmannut teltaan (25:15).

- Sanokaa lyhyesti, mitä kaikkea tässä sodassa tapahtui?
- Mitä se tästä taistelusta osoittaa, että surmattujen joukossa oli viisi midianilaista kuningasta?
- Miten on mahdollista, ettei sodassa kuollut yhtään israelilaismiestä (49)?
- Miten se on selitettävissä, että Israel taisteli midianilaisia vastaan vielä Tuomarien aikanakin, sata tai parisataa vuotta myöhemmin?
- Verratkaa tätä sotaretkeä viimeisten sadan vuoden sotiin. Miksi sodat eivät ole muuttuneet inhimillisemmiksi näiden 3000 vuoden aikana?

Jakeet 13–18. Neitsyet eivät olleet osallistuneet siihen kampanjaan, missä israelilaisia miehiä vieteltiin kulttiseksiin. Jakeessa 16 esiintyvä Bileam oli tietäjä, jota Moabin kuningas oli houkuttellut kiroamaan Israelin.

- Millaisia ajatuksia nämä jakeet teissä herättävät?
- Jos haluamme nähdä jotain positiivista israelilaisten pariin jääneiden neitsyiden kohtalossa, niin mitä se voisi olla?

Jakeet 32–37. Sotasaalis jaettiin niin, että sotilaat saivat siitä noin puolet, kansa toiset puolet ja Herra yhden viidessädas osan.

- Mitä nämä luvut meille kertovat a) Midianin kansasta, b) sodasta josta tämä saalis saatiin? Jesaja 9:1–6. Jesaja ennustaa tässä Jeesuksen syntymisen tähän maailmaan.
- Miltä teistä tuntuu lukea näitä jakeita Midianin kostoretken päätteeksi?
- Enkeli käytti jouluyönä jakeen 2 sanoja paimenille puhuessaan. ”Minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle.” Verratkaa israelilaisten iloa Midianin saaliin ääressä jouluyön iloon.
- Miten jae 3 liittyy Jeesuksen historiaan?
- Milloin tulee se päivä, jolloin jae 4 toteutuu?
- Sodat eivät loppuneet maailmasta Jeesuksen tullessa, mutta miksi häntä silti kutsutaan rauhan ruhtinaaksi? (Millaisen rauhan hän toi tullessaan?)

Kokoavat kysymykset

- Jeesus on sama Jumala, joka oli käskenyt Mooseksen lähteä kostoretkelle Midianiin. Mitä siis tarkoittavat nämä hänen sanansa Pietarille, joka aikoi puolustaa häntä miekalla: ”Pistä miekkasi tuppeen, sillä joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu.” (Matt. 25:52.)
- Mitä meidän pitäisi ajatella uskonsodista ja ristiretkistä?

Lopuksi: Jumala on pyhä Jumala, joka rankaisee synnintekijää jo tässä ajassa mutta viimeistään iankaikkisessa kadotuksessa. Hän on myös rauhan Jumala, joka tekee syntisen ihmisen kanssa sovinnon maksamalla Poikansa verellä hänen verivelkansa. Sinunkin velkasi. Juuri tämä oli se ”suuri ilo”, jota enkeli jouluyönä kuulutti.

41. MOOSEKSEN JÄÄHYVÄISPUHE (5. Mooses 1:1 ja 6:1–25)

Taustaa: Egyptistä lähdöstä oli nyt kulunut lähes 40 vuotta. Uusi sukupolvi oli astunut lähtijöiden sijaan. Oltiin yhä Moabin arolla, vastapäätä Jerikoa. Mooses tahtoi pitää ennen kuolemaansa kansalleen jäähyväispuheen, josta tulikin sitten hänen testamenttinsa ja Raamatun pisin puhe. Paikkansa jättävä johtaja kävi läpi Herran lain, erämaataipalen tapahtumat, Israelin uskottomuuden ja Jumalan uskollisuuden. Hän antoi viimeiset neuvonsa siitä, miten luvatussa maassa pitää elää. 5. Mooseksen kirja on tärkeä kirja; sitä lainataan UT:ssä kokonaista 80 kertaa.

Jae 1:1

- Millaista jäähyväispuhetta odottaisitte kristillisen kirkon johtajalta ennen kuin hän jää eläkkeelle tai kuolee?
- Miksi oli tärkeää, että kansa joutui vielä kerran käymään napinansa ja mitä niistä seurasi?
- Miksi vaikeiden asioiden ja omien mokien kertaaminen on tärkeää meille jokaiselle?
- Mikä oli tämän jäähyväispuheen merkitys Moosekselle itselleen?

Jakeet 6:1–3. Edellisessä luvussa Mooses oli kerrannut 10 käskyä.

- Miksi kaikkien käskyjen noudattaminen oli ja on Jumalan kansalle äärimmäisen tärkeää?
- Mitä Jumalan pelko vaikuttaa kansakunnan elämään?
- Millä tavalla käskyjen noudattaminen edistää hyvää elämää sekä yksityisen ihmisen että kansakunnan kohdalla? (Mitä se vaikuttaa kansan elämään, jos kansalaiset kunnioittavat lähimmäisensä fyysistä koskemattomuutta, omaisuutta ja avioliittoa?)
- Miten käskyjen noudattaminen vaikuttaa kansakunnan lisääntymiseen?
- Mistä luulette sen johtuvan, että syntyvyysluvut ovat olleet pitkään Suomessa jyrkässä laskussa?

Jakeet 4–5. Jae 4 sisältää juutalaisten uskontunnustuksen Shema Israel'in. Huomatkaa, ettei missään muussa uskonnossa vaadita jumalien rakastamista, riittää kun pelkää ja tottelee niitä.

- Mitä siitä seuraa ihmiskunnan elämään, että on olemassa vain yksi Jumala ja vain yksi korkein auktoriteetti?
- Miksi Jumala-suhteen pitää olla rakkaussuhde; miksi ei riitä, että pelkäämme ja kunnioitamme Luojaamme?
- Miten Jumalaa rakastetaan koko sydäimestä, sielusta ja voimasta?
- Mikä tekee Jumalan rakastamisesta vaikeaa useimmille ihmisille?
- Mikä saa ihmissydämessä aikaan rakkauden Jumalaa kohtaan? (Miten Jeesus vaikuttaa tähän asiaan?)

Jakeet 6–9

- Mitä teille tulee mieleen näistä jakeista?
- Missä tilanteessa lapsille on opetettava Raamattua? (Miksi Raamatun kertomuksia on toistettava lapsille yhä uudelleen?)
- Mikä ero on sen lapsen ajatusmaailmassa, jonka pää on täynnä Raamatun henkilöitä ja tapahtumia verrattuna siihen lapseen, jonka pää on täynnä pelien tai elokuvien hahmoja?
- Mieti miten saisit lisää mahdollisuuksia opettaa sukulais- ja kummilapsillesi Raamattua?
- Mitä jakeet 8–9 voisivat tarkoittaa meidän kohdallamme?

Jakeet 10–12

- Mitä ajattelette siitä, että Israel sai kaiken valmiina kuin tarjottimella?
- Missä kaikissa suhteissa israelilaisten elämä muuttui luvatussa maassa?
- Verratkaa toisiinsa Israelin saapumista luvattuun maahan ja meidän kristittyjen saapumista uuteen luomakuntaan. Mitä yhtäläisyyksiä?
- Miksi hyvinvoinnin keskellä on helpompi unohtaa Herra kuin erämaassa?

Jakeet 13–15. Lukekaa jae 15 molemmista käännöksistä.

- Miten naapurikansojen epäjumalanpalvelusta piti varoa?
- Mitä tapahtuu Jumalan lupauksille, jos kansa hylkää Herransa?
- Mitä nämä sanat sanovat meidän kansallemme ja kirkollemme tänään?

Jakeet 16–19. Lukekaa jae 16 molemmista käännöksistä.

- Miten maan valloittaminen ja Jumalan sanan totteleminen liittyvät yhteen?
- Jeesus vastasi ”hyppää temppelinharjalta” kiusaukseen jakeen 16 sanoilla. Miten se olisi ollut Jumalan kiusaamista, jos hän olisi hypännyt alas ja selvinnyt hengissä? (Matt. 4:5–7.)

Jakeet 20–25. Lukekaa jae 25 molemmista käännöksistä.

- Näissä jakeissa kuvataan tilannetta, jossa lapsi kysyy isältään syyt siihen, miksi käskyjä on noudatettava. Mikä on isän vastaus pähkinäankuessa?
- Raamatun mukaan vanhurskauden voi saavuttaa täyttämällä käskyt itse tai uskomalla sijaiseen, joka ne täyttää. Kummasta vanhurskaudesta puhutaan jakeessa 25?
- Israelin historia osoittaa, että siltä jäi lain vanhurskaus saavuttamatta. Miksi Jumala ei laskenut rimaa, vaikka tiesi kansansa epäonnistuvan surkeasti tässä projektissa?
- Jos sinä olet joskus koettanut tulla vanhurskaaksi lakia noudattamalla, niin kerro mitä, sitten tapahtui.

Kokoavat kysymykset

- Missä Jeesus on tässä luvussa?
- Mitä tämä luku kertoo meidän kristittyjen tulevaisuudesta?

Lopuksi: Jeesus täytti kaiken sen vanhurskauden, jota tämäkin luku meiltä vaatii. Me voimme olla Jumalan edessä vanhurskaita vain autuaan vaihtokaupan tähden: niin että annamme Jeesukselle syntimme ja hän antaa meille oman vanhurskautensa. Tämä pätee myös ensimmäisen käskyn vaatimaan rakkauteen: ”Siinä on rakkaus – ei siinä, että me olemme rakastaneet Jumalaa, vaan siinä, että hän on rakastanut meitä ja lähettänyt Poikansa meidän syntiemme sovituksiksi.” (1. Joh. 4:10)

42. MENNEEN JA TULEVAN RAJALLA (5. Moos. 7:21–8:20)

Taustaa: Israelin kansa on yhä Jordanin takana, Jerikon kohdalla, odottamassa luvattuun maahan pääsyä. Mooses on pitämässä sille pitkää jäähyväispuhetta. Tekstimme on osa tuota puhetta. Kansa varmaan jännittää sitä, miten se pystyy ilman Mooseksen apua karkottamaan seitsemän voimakasta kanaanilaiskansaa tieltään ja ottamaan omakseen Kanaanin maan. Huomatkaa, että nuo kansat harrastivat lapsiuhreja ja tempeliprostitutiota.

Jakeet 7:21–24

- Mitä Israelin kansa tekee maan valloituksen hyväksi ja mitä tekee Jumala?
- Mikä on Herran strategia tulevassa valloitusodassa?
- Mitä ajattelette siitä jumalakuvasta, jonka nämä jakeet meille välittävät: että Jumala saattaa hävittää kokonaisia kansakuntia maan päältä?
- Mistä arvelette sen johtuvan, että äärimmäisen harvan kansan (paitsi juutalaisten) historia on jatkunut yli 3000 vuotta?

Jakeet 7:25–26

- Miksi epäjumalankuvista ei saanut ottaa arvometalleja, sulattaa niitä ja tehdä niistä esineitä uusiokäyttöön?
- Mitä kristityn kohdalla tarkoittaa se, että muiden uskontojen jumalia ja palvontamenoja on inhottava, kauhistuttava ja kartettava?

Jakeet 8:1–3. Jakeissa 2–3 vanha käänös on parempi kuin uusi.

- Mikä oli Jumalan tarkoitus, kun hän lähetti kansalleen koettelemuksia autiomaassa?
- Mitä koettelemukset olivat paljastaneet Israelin kansan sydäimestä?
- Miettikää, mitä Herra on päässyt meistä itse kustakin selville, kun hän on meitä nöyryyttänyt ja koetellut?
- Mitä Israelin olisi pitänyt tehdä, kun se huomasi reuttaneensa testin?
- Mitä meidän pitää tehdä, kun huomaamme reuttaneemme testin?
- Mitä tarkoittaa käytännössä jakeen 3 loppuosaa: että voimme voi elää yhdestäkin Jumalan sanasta kiusausten ja koettelemusten keskellä?
- Jeesus siteerasi jakeen 3 loppuosaa, kun paholainen kiusasi häntä autiomaassa ja houkutteli häntä muuttamaan kivet leiviksi. Miksi Jeesuskin joutui tähän testiin?
- Verratkaa Israelin ja Jeesuksen testitulosta toisiinsa.

Jakeet 4–6

- Mistä israelilaiset saivat vaatteet päälleen ja kengät jalkaansa autiomaassa?
- Mitä jae 4 tarkoittaa? (Miettikää, onko mitään luonnollista syytä siihen, etteivät israelilaisten vaatteet kuluneet riekaleiksi autiomaatipaleen aikana? Entä miksi heidän jalkansa eivät ajettuneet tai turvonneet?)
- Katsokaa jae 5. Mikä ero on isän ja jonkun vieraan ihmisen kasvatuksella?

Jakeet 7–10

- Millaisen työn takana olivat jakeessa 8 luetellut tuotteet?
- Mitä eroja on autiomaavaelluksen ja luvatussa maassa asumisen välillä. Katsokaa myös jae 15?
- Miten metallien saatavuus vaikuttaa kansakunnan elämään?
- Katsokaa jae 10. Mistä kaikesta hyvästä meidän suomalaisten pitäisi kiittää Jumalaa?
- Mitä nämä jakeet kertovat meille meidän luvatussa maastamme eli uudesta luomakunnasta?

Jakeet 11–17

- Miksi ihmisillä on vaara ylpistyä elintason kohotessa?
- Katsokaa jakeen 16 loppua. Vielä kerran: mikä oli Jumalan lopullinen tarkoitus hänen antaessaan kansalleen ja meille itse kullekin koettelemuksia?
- Miten oppisimme kiittämään Jumalaa siitä hyvästä, mitä hän on meille antanut?

Jakeet 18–20

- Miksi Mooses palaa jäähyväispuheessaan yhä uudelleen luopumuksen teemaan?
- Mikä on näiden jakeiden mukaan syy siihen, että niin moni kansakunta on tuhoutunut ja hävinnyt maan päältä?
- Mitä ajattelette länsimaiden tulevaisuudesta näiden jakeiden valossa?

Kokoava kysymys

- Missä Jeesus on luvussa 8?

Lopuksi: Jeesus voitti kiusaukset erämaassa Israelin sijaisena ja meidän sijaisenamme. Hänelle ei satanut mannaa taivaasta, kun hän oli paastonnut 40 vuorokautta, mutta hän eli Jumalan sanasta hirveässä nälässäkin. Silti hänet ”tuhottiin” tai ”hukutettiin” aivan kuin hän olisi kiusauksensa hävinnyt (vrt. jae 20). Siinä syy, miksi Israel pääsi luvattuun maahan ja me voimme päästä perille uuteen luomakuntaan.

43. MOOSEKSEN KALTAINEN PROFEETTA (5. Mooses 18 ja Johannes 6:14–15)

Taustaa: Ihmiset ovat aina halunneet saada yhteyden tuonpuoleiseen. Näissä jakeissa kuvataan, miten kanaanilaiset kansat olivat pyrkineet tähän päämäärään, ja miten Israelin oli määrä siihen pyrkiä. Mooses oli huolestunut kansansa tulevaisuudesta, mutta Herra antoi hänelle lohdutuksen tähän huoleen: lupauksen ”uudesta Mooseksesta”.

Jakeet 1–2. Kaikki leeviläiset olivat Jaakobin pojan Leevin jälkeläisiä. Herra oli erottanut heidän joukostaan papeiksi vain yhden perheen eli Aaronin jälkeläiset.

- Mitä se merkitsi Israelille, että Herra oli määrännyt kokonaisen heimon miehet hoitamaan temppelein tehtäviä?
- Miettikää, miksi papit ja leeviläiset eivät saaneet samalla olla maanviljelijöitä? (Miten tämä järjestely vaikutti Israelin uskonnonharjoitukseen?)
- Verratkaa muiden heimojen perintöosaa leeviläisten perintöosaan?
- Sovelletaan tämä periaate meidän aikaamme. Mitä Paavali tarkoittaa sanoessaan että evankeliumin julistajan on saatava elatuksensa evankeliumista (1. Kor. 9:14)?

Jakeet 3–8 hypätään yli.

Jakeet 9–12

- Kuvitelkaa tilannetta, että kanaanilaiselle ja israelilaiselle tuli eteen jokin suuri ongelma. Mikä ero oli siinä, miten he koettivat saada apua korkeammilta voimilta?
- Tulen läpi kulkeminen tarkoitti sitä, että kriisiaikoina yksi perheen lapsista uhrattiin jumalille (polttamalla!), jotta muut jäisivät eloon. Varmaan uhrattava lapsi itki ja huusi apuun isää ja äitiä. Miettikää, mitä tuollainen uhri vaikutti vanhempien loppuelämään?
- Mitä kanaanilaisten uskonnollisia menoja harjoitetaan nykyään länsimaillakin?
- Miettikää, missä piilee noituuden viehätys etenkin aikamme nuorten naisten keskuudessa?
- Miten taikuutta harjoitetaan ja missä piilee taikuuden vetovoima?
- Kuvitellaan argumentin vuoksi, että ihmisen olisi mahdollista päästä selville tulevaisuudestaan. Miten tämä tieto häneen vaikuttaisi? (Mitä mieltä olette aikakauslehtien horoskoopeista – minkä verran ne vaikuttavat lukijoihinsa?)
- Miten taikuuteen ja selvänäkijöihin turvautuminen vaikuttaa ihmisen Jumala-suhteeseen?
- Miksi spiritismin harjoittaminen on vaarallista? (Tapahtuuko spiritistissä istunnoissa kuulemanne mukaan jotain yliluonnollista? Jos tapahtuu, niin mitä?)
- Miten luulette taikuutta ihannoivien lasten- ja nuortenkirjojen vaikuttavan nousevan polven ajatusmaailmaan?
- Jakeesta 12 näemme, miten Herra rankaisi näiden syntien harjoittajia tuohon aikaan. Miten hän rankaisee niiden harjoittajia meidän päivinämme?

Jakeet 13–14. Vanha käännös sanoo jakeessa 13: ole nuhteeton, uusi sanoo: ole uskollinen.

- Miettikää, miksi Israelin kansa turvautui näihin menoihin yhä uudelleen historiansa aikana kaikista varoituksista huolimatta?
- Mitä nämä jakeet sanovat meille kristityille?

Jakeet 15–19. Herra muistuttaa kansaansa siitä tilanteesta, kun tämä pelkäsi kuunnella Jumalan ääntä ja jyrinää suoraan taivaasta. Silloinhan Moosesta pyydettiin välimieheksi.

- Miksi ajatus välimiehestä on niin tärkeä Raamatussa?
- Mitä Herran lupaus uudesta välimiehestä merkitsi viimeisiä viikkojaan elävälle Moosekselle ja mitä se merkitsi kansalle, joka oli astumassa luvattuun maahan ilman Moosesta?
- Millä perusteella Jeesus olisi pitänyt tunnistaa uudeksi Moosekseksi?
- Kun Jeesus tuli tähän maailmaan, miksi vain harvat Raamattunsa tuntevat lainopettajat tajusivat, että juuri hän oli se toinen Mooses?
- Mitä jae 19 merkitsi ja merkitsee? (Miten Jumala vaatii tilille ihmisen, joka kuulee Jeesusta?)

Jakeet 20–22

- Mistä väärä profeetta saa rohkeuden profetoida sanomia, joita hän ei ole saanut Jumalalta?
- Mistä kuulijat voivat tunnistaa oikean profetaan?
- Arvioikaa jakeen 22 perusteella niitä profetioita, joita olette elämänne aikana kuulleet?
- Mikä tekee väärästä profetoimisesta niin vakavan asian, että siitä piti rangaista kuolemalla?

Jakeet Joh. 6:14–15. Tämä tapahtui viidentuhannen miehen ruokkimisen jälkeen.

- Miksi ihmiset alkoivat pohtia tätä asiaa nimenomaan ruokkimisihmeen jälkeen?
- Mikä käsitys kansalla oli tuolloin Mooseksen kaltaisen profetaan tehtävästä?

Mooses ja Jeesus. (Vastaukset tämän tekstin ulkopuolelta.)

- Mitä yhteistä oli Mooseksen ja Jeesuksen lapsuudessa?
- Mitä yhteistä oli Mooseksen ja Jeesuksen roolissa kansan johtajana?
- Mitä yhteistä oli Mooseksen ja Jeesuksen opetuksessa?
- Mitä yhteistä oli Mooseksen ja Jeesuksen toiminnassa? (Miettikää myös pyhäkköteltan rakentamista.)
- Mitä yhteistä oli siinä kohtelussa, jota Mooses ja Jeesus saivat osakseen?
- Missä suhteessa toinen Mooses oli suurempi kuin ensimmäinen?

Lopuksi: Ehkä tärkein yhteinen piirre Mooseksen ja Jeesuksen välillä oli se, miten he suostuivat uhrautumaan kansansa puolesta. Näinhän Mooses rukoili kultaisen sonnin episodin jälkeen: ”*Voi, Herra! Tämä kansa on tehnyt suuren synnin! He ovat tehneet itselleen jumalan kullasta. Anna anteeksi heidän syntinsä. Mutta jos et anna, niin pyyhi minun nimeni kirjastasi.*” (2. Moos. 32:31–32.) Mooseksen nimeä ei siitä kirjasta pyyhitty, mutta Jeesuksen nimi pyyhittiin pitkäperjantaina – ettei meidän nimeämme tarvitsisi siitä pyyhkiä.

44. JOOSUA NIMITETÄÄN UDEKSI JOHTAJAKSI (4. Mooses 27:12–23 ja 5. Mooses 31:1–15, 23)

Taustaa: Joosua oli tässä vaiheessa ehkä noin 60-vuotias. Viimeiset neljä vuosikymmentä hän oli kulkenut Mooseksen rinnalla ja palvellut häntä uskollisesti. Kerran Joosua oli johtanut sotaa amalekilaisia vastaan. Hän oli myös ollut Mooseksen mukana Siinain vuorella. Samaten hän oli ollut yksi vakoojista. Hepreankielinen nimi Joosua on sama kuin kreikankielinen Jeesus ja tarkoittaa ”Herra pelastaa”. Joosua nimitettiin ja siunattiin työhönsä kolme kertaa.

Jakeet 4. Moos. 27:12–14

- Miettikää, miksi Herra halusi ilmoittaa Moosekselle tämän kuolinpaikan jo hyvissä ajoin etukäteen?
- Mooseksen oli vettä saadakseen lyönyt kalliota, vaikka Herra oli käskennyt hänen puhua sille. Miten Herra tässä määrittelee Mooseksen synnin, miksi se oli ollut niin vakava?
- Mitä tapahtuu Jumalan kansalle, jos sen johtaja noudattaa Jumalan käskyjä vain suunnilleen sinnepäin? (Mitä meidän aikamme kristillisten johtajien pitäisi oppia näistä jakeista?)

Jakeet 27:15–17

- Mitä nämä sanat osoittavat Mooseksesta johtajana?
- Miksi juuri Mooseksen saappaat olivat erityisen suuret hänen seuraajalleen?
- Kuvitelkaa, että uusi johtaja olisi nimitetty vasta Mooseksen kuoleman jälkeen. Miksi oli parempi, että hänet nimitettiin jo Mooseksen eläessä?
- Miksi Mooses ei itse mennyt ehdottamaan Herralle Joosuan valitsemista johtajaksi, vaikka varmasti piti tätä parhaana vaihtoehtona?
- Ketkä ja millaiset kristityt ovat meidän päivinämme kuin lauma ilman paimenta (17b)?

Jakeet 27:18–23. Tämä oli Joosuan ensimmäinen työhön siunaaminen. Eleasar toimi ylipappina isänsä Aaronin kuoltua. Urim oli ylipapin hallussa oleva arpomiskivi, jolla voitiin tiedustella Jumalan tahtoa.

- Millaisen kuvan olette saaneet tähän mennessä Joosuasta? Mitkä seikat tekivät hänet erityisen sopivaksi toimimaan kansan johtajana? (Vastaus osittain tämän tekstin ulkopuolelta.)
- Mitä etua Joosualle oli siitä, että hän oli kiertänyt Kanaanin maan vakoojana 40 vuotta aikaisemmin?
- Mikä rajoittaisi Joosuan valtaa?
- Mooseksesta kerrotaan Raamatussa myös epäedullisia asioita. Mitä ajattelette siitä, ettei Joosuasta kerrota niitä ainoatakaan?
- Miksi nämä seremoniat olivat tarpeellisia Joosualle? Entä Moosekselle? Entä Eleasarille, joka tulisi toimimaan Joosuan aisaparina?
- Miksi oli tärkeää, että kansakin oli paikalla tässä seremoniassa?
- Lukekaa jae 20 vanhasta ja uudesta käännöksestä. Miten arvo /voima, kunnia siirretään henkilöltä toiselle?
- Mitä se osoittaa, ettei Joosua sanonut näiden seremonioiden aikana yhtään muistiinmerkitsemisen arvoista sanaa? (Miten Joosua ehkä koki tulevan tehtävänsä: seitsemän kansan karkotuksen Kanaanin maasta; hirvittikö se häntä vai oliko hän täynnä intoa?)

Jakeet 5. Moos. 31:1–6. Israel oli jo voittanut kaksi kuningasta Jordanin takana: Sihonin ja Ogina.

- Miten Mooses evästää kansaansa tulevia taisteluja varten?
- Mitä jakeen 6 rohkaisu merkitsi kansalle juuri tässä tilanteessa?
- Miten Jeesuksen antama lähetyskäsky ja jae 6 muistuttavat toisiaan?

Jakeet 31:7–8. Tässä Mooses kutsuu Joosuan kansan johtajaksi toisen kerran ja rohkaisee häntä kaikkien kuullen.

- Mihin tarvittiin tätä toista virkaan nimittämistä?
- Mitä se merkitsi Joosualle ja koko kansalle, että Mooses sanoi nämä sanat seuraajalleen? (Miksi jakeen 8 sanat piti sanoa vielä Joosualle henkilökohtaisesti, vaikka ne oli sanottu jo koko kansalle jakeessa 6?)
- Sovella jae 8 omaan elämääsi. Mitä nämä sanat sanovat sinulle siinä vaikeassa tilanteessa, johon ehkä olet joutunut?

Jakeet 31:14–15, 23

- Tämä oli jo kolmas kerta, kun Joosua asetettiin virkaansa. Miten tämä seremonia poikkesi edellisistä ja miksi se oli tarpeellinen?
- Jae 23. Tällä kertaa nämä sanat sanoi Herra itse. Miksi tätä lupausta toistetaan Joosualle yhä uudelleen?
- Tämä on viimeinen kerta, kun pilvipatsas ilmestyi israelilaisille. Miksi Herra tahtoi sen ilmestyvän vielä kerran juuri Joosuan virkaanasettajaisissa?

Kokoavat kysymykset

- Missä suhteessa Joosua on Jeesuksen ennakkokuva? (Vastaus tämän tekstin ulkopuolelta.)
- Miten me voisimme saada omiin kirkkokuntiimme Joosuan kaltaisia johtajia?
- Miten hengellinen johtaja voisi helpottaa seuraajansa astumista tehtäviinsä?

Lopuksi: Joosuan nimi tarkoittaa siis samaa kuin Jeesuksen nimi: Herra pelastaa, Herra antaa voiton. Risti on voiton merkki. Kuten Joosua johti kansansa luvattuun maahan, niin johtaa Jeesuskin meidät Jumalan valtakuntaan ja uuteen luomakuntaan. Kuten Jeesus kulki koko tien Joosuan kanssa, niin hän kulkee meidänkin kanssamme. Siksi saamme olla lujia ja rohkeita ihan riippumatta siitä, millaiset vaikeudet ja viholliset meitä tällä tiellä vielä odottavat.

45. MOOSEKSEN JOUTSENLAULUT (5. Mooses 31:19–29 ja 32:21–29; 36–44 ja 33:27–29)

Taustaa: Mooses runoili vielä kaksi laulua ennen kuolemaansa. Ensimmäinen niistä, Mooseksen virsi (luvut 31–32), kuvaa Israelin menneisyyttä ja tulevaisuutta. Toinen, Mooseksen siunaus (luku 33), sisältää siunauksen kullekin Israelin heimolle erikseen. Muistamme, että myös Jaakob oli siunnannut kaikki 12 poikaansa erikseen ennen kuolemaansa.

Jakeet 31:19–22, 26

- Miksi tämä laulu piti kirjoittaa vielä edellä annetun lain lisäksi? (Mikä on laulun etu proosaan nähden?)
- Millä mielellä luulette Mooseksen kirjoittaneen virttään kuolema silmiensä edessä?
- Miksi kirjakkääröä piti säilyttää pyhäkköteltan kaikkein pyhimässä arkun vieressä?

Jakeet 31:27–29

- Mitä ajattelette siitä, että Mooseksen piti esittää kansalleen tällainen profetia ennen kuolemaansa?
- Mitä Mooses ehkä ajatteli omasta urastaan nähdessään, mikä hänen kansaansa odottaisi tulevaisuudessa?
- Miksi Herra usein sallii suurille johtajille viimeisen kiusauksen, jossa heidän koko elämäntyönsä näyttäytyy turhana?
- Monet onnettomuudet kohtasivat Jumalan kansaa, pahin niistä oli pakkosiirtolaisuus. Mitä siinä tilanteessa merkitsi tämän kirjakkäärön olemassaolo?

Jakeet 32:21–25. Seuraavat jakeet ovat osa Mooseksen virttä.

- Millä kaikilla tavoilla Herra aikoi rangaista kansaa sen epäjumalanpalveluksesta?
- Kuka aiheutti viime kädessä Israelille ne onnettomuudet, joita näissä jakeissa kuvataan?
- Mitä opimme Herran vihasta näiden jakeiden kautta?
- Minkä varoituksen nämä jakeet sisältävät meidän kansallemme, joka kärsii kuivuudesta, kuumuudesta, pandemiasta ja muistakin vit-sauksista?
- Lukekaa Room. 10:19. Miten Paavali soveltaa jaetta 21 kristittyjen ja juutalaisten suhteisiin?

Jakeet 26–29

- Miksi Herra ei hävittänyt epäjumalia palvovaa kansaansa kokonaan maan päältä?

Jakeet 32:36–44. Näissä jakeissa puhutaan Jumalan vihollisista, olivatpa ne sitten israelilaisia tai pakanoita.

- Verratkaa sitä, mitä Herra näissä jakeissa sanoo, siihen mitä hän sanoi edellä olevassa ennustuksessa? Miksi hän puhuu niin eri lailla nyt kuin äsken?
- Miettikää, mikä saa Herran säälimään syntistä kansaansa sillä tavalla, kuin jakeessa 36 kuvataan?
- Katsokaa jaetta 39. Miksi on tärkeää, että me kristityt uskomme juuri tällaiseen Jumalaan?
- Katsokaa jaetta 43, johon laulu päättyy. Miten Herra hankki sovituksen kansalleen (1933) tai puhdisti maan synnin kirouksesta (1992)? (Vastaus tämän tekstin ulkopuolelta.)
- Miksi Mooseksen virren piti päättyä juuri tällaisiin sanoihin?
- Mooses ja Joosua lausuiivat tai lauloivat tämän runon yhdessä kansalle. Se tarkoittaa, että he olivat harjoitelleet sen esittämistä. Miksi Joosuankin piti olla mukana tässä esityksessä?

Jakeet 33:26–29. Nämä jakeet ovat osa Mooseksen siunausta. Nekin on osoitettu syntiselle Israelin kansalle.

- Miten Herra oli voinut antaa Israelille tuollaisen lempinimen? ”Jesurun” tarkoittaa ”suoraa” tai ”oikeudenmukaista”.
- Mikä teki kaikesta huolimatta Israelista autuaan ja onnellisen kansan?
- Millaista on sen kansan elämä, jonka turvana on ikiaikojen Jumala ja jota kantavat ikuiset käsivarret?
- Sovella jakeen 27 sanat Jumalan käsivarsista omaan elämäsi. Mitä ne sanovat sinulle näin luettuina?
- Milloin jakeen 28 lupaus on toteutunut tai milloin se toteutuu Israelin kansan historiassa?
- Miten jakeiden 28–29 lupaukset toteutuvat Jumalan toisen kansan eli kristillisen kirkon historiassa?
- Mitä nämä sanat ennustavat Jumalan toisen kansan tilanteesta aikojen lopussa?

Lopuksi: ”Hän toimittaa sovituksen maallensa, kansallensa” (jae 43, vanha käännös). Uusi: ”Hän puhdistaa synnin kirouksesta kansan ja maan.” Näin Mooses ennusti Vapahtajan tulon ja tehtävän. Siksi hän voi jättää rauhallisena tämän maailman. Epäjumalanpalvelus ei jäisi viimeiseksi sanaksi hänen kansansa historiassa. Viimeiseksi sanaksi jäisivät synnin sovitus ja uuden, täydellisen luomakunnan odotus.

46. MOOSEKSEN KUOLEMA

(5. Mooses 3:23–29; 32:45–52; luku 34; Luukas 9:28–31)

Taustaa: Palaamme ajassa muutaman kuukauden taaksepäin, siihen päivään, kun Mooses aloittaa pitkän jäähyväispuheensa. Hän kertoo kansalleen keskustelusta, jonka hän kävi Herran kanssa omasta kuolemastaan. Mooses oli saanut Herran pään käännetyksi monta kertaa, kun oli ollut kysymys kansan synneistä. Nyt oli kysymys hänen omasta synnistään: hän oli menettänyt malttinsa Meriban veden ääressä ja lyönyt kallioon, vaikka Herra oli käskenyt hänen puhua sille.

Jakeet 5. Moos. 3:23–28. Tämä on osa Mooseksen pitkää jäähyväispuhetta.

- Kuvitelkaa Mooseksen tunnelmia, kun hän esitti Herralle tämän pyynnön?
- Mitä Herran vastaus osoittaa hänen ja Mooseksen suhteen laadusta?
- Miettikää, miksi Herra kohteli vanhaa johtajaa näissä jakeissa kuvatulla tavalla?
- Miksi Mooses kertoi tämänkin tapauksen kansalle jäähyväispuheessaan? (Mitä etua siitä on, että johtaja on tällaisissa asioissa avoin?)

Jakeet 32:45–47. Tässä välissä Mooses oli pitänyt koko pitkän jäähyväispuheensa ja laulanut virren, josta viimeksi puhuimme. Nämä ovat eräänlainen jälkikirjoitus.

- Mikä oli Mooseksen suhde Jumalan sanaan hänen viimeisillä metreillään?
- Miten Jumalan sana saatiin silloin ja saadaan nyt siirretyksi tulevalle polvelle?
- Mitä tarkoittaa, että meidän elämämme on Jumalan sanassa? (Kuvittele, millaista elämäsi olisi ilman Jumalan sanaa?)

Jakeet 32:48–52. Nebon huippu (Jebel Neba, 800 m) ja Pisgan huippu (Ras es-Siaghah) ovat eri huippuja Abarimin vuoristossa. Ei tiedetä, kumpaa tässä tarkoitetaan. Kummaltakaan huipulta ei näy Daniin asti.

- Miksi Jumala ei peruuta synnin maallisia seurauksia antaessaan sen anteeksi?
- Mitä Mooseksen kiivas luonne opettaa meille kristityn elämästä ja kristillisestä kasvusta?
- Miksi molempien veljesten piti kuolla juuri vuorella?
- Minkä verran luulette luvattun maan näkemisen korvanneen vanhalle Moosekselle sinne pääsyä?
- Missä mielessä Mooseksen tilanne muistuttaa tässä meidän uuden liiton uskovaisten tilannetta?

Jakeet 34:1–4. Mooses kiipesi Nebolle heti lopetettuaan puheensa ja siunattuaan kansansa (32:28). Hän ei siis ollut päivääkään eläkkeellä.

- Mistä kaikesta Mooses säästyi kuollessaan niin sanotusti saappaat jalassa?
- Miksi Mooseksen piti kiivetä vuorelle kuolemaan yksin, miksi ketään muuta ei saanut olla paikalla?
- Mitä tämä tapaus osoittaa 120-vuotiaan miehen kunnosta? Katsokaa myös jaetta 7.
- Miten luvattu maa erosi niistä maisemista, joita Mooses oli siihen mennessä katsellut? (Vastaus edellyttää maantiedon tuntemusta.)
- Missä ja miten me saamme katsella omaa luvattua maataamme?

Jakeet 34:5–6, 8. Mooses haudattiin laaksoon, ei vuorelle. Koskaan tämän jälkeen Israelin kansa ei kritisoinut Moosesta. Päinvastoin, häntä arvostettiin yli kaiken – myös Jeesuksen aikana.

- Oliko Mooseksen elämä ollut mielestänne hyvä elämä? Perustelkaa vastauksenne.
- Millaiset olisivat ehkä olleet Mooseksen tunnelmat kuoleman edessä, jollei hän olisi uskonut samaan ikuiseen isänmaahan, johon jo patriarkat olivat uskoneet?
- Miksi napinoivat israelilaiset eivät kritisoineet johtajaansa menetettyään hänet?
- Kuvitelkaa mielessänne, millaiset ovat ne hautajaiset, joissa vain Herra on hautaajana ja saattoväkenä?
- Jeesuksen veli Juuda kirjoittaa kirjeeseensä näin: ”*Ylienkelel Mikael kiisteli Mooseksen ruumiista Paholaisen kanssa*” (Juuda 1:9). Mitä nämä sanat voisivat tarkoittaa? (Mihin paholainen pyrki Mooseksen hautajaisissa?)
- Miettikää, miksi Jumala halusi tehdä Mooseksen hautapaikasta salaisen?

Jakeet 34:9–12

- Mikä osoittaa, että vallanvaihto Moosekselta Joosualle oli onnistunut hyvin?
- Mitä ainutlaatuisia Mooseksen urassa oli ollut?
- Miksi oli tärkeää, että Jeesuskin teki suuria ihmeitä?

Jakeet Luuk. 9:28–31. Poismeno = exodus.

- Miksi Jumala valitsi juuri Mooseksen todistamaan Jeesuksen kirkkautta 1300 vuotta näiden tapahtumien jälkeen?
- Mooses oli aikoinaan pyytänyt hartaasti, että saisi nähdä Jumalan kasvot. Missä suhteessa kirkastusvuorelle pääsy jopa ylitti sen, jos hän olisi aikanaan päässyt Luvattuun maahan?
- Miksi kirkastusvuorella keskusteltiin juuri Jeesuksen exoduksesta?
- Mitä Mooses tajusi nyt Jumalan suunnitelmasta kansansa kohdalla?
- Mitä Mooses tajusi nyt laista ja uhreista, jotka hän oli välimiehenä säättänyt?
- Mitä Mooses tajusi nyt oman elämänsä tarkoituksesta ja kaikista kokemistaan kärsimyksistä?
- Mitä tämä tapaus opettaa meille tavasta, jolla Jumala kuulee rukouksemme?

Kokoava kysymys

- Mikä on tärkein asia, jonka olet oppinut, kun olemme käyneet läpi Mooseksen kirjoja raamattupiirissä?

Lopuksi: Kristallimeren ääressä taivaassa veisataan kerran Mooseksen ja Karitsan virttä: ”*Suuret ja ihmeelliset ovat sinun tekosi, / Herra Jumala, Kaikkivaltias! / Oikeat ja todet ovat sinun tiesi, / sinä kansojen kuningas! / Kuka ei sinua pelkäisi, Herra, / kuka ei ylistäisi nimeäsi? / Sinä yksin olet pyhä. / Kaikki kansat tulevat eteesi / ja kumartavat sinua, / sillä sinun oikeat tuomiosi / ovat tulleet julki.*” (Ilm. 15:3–4.)